

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ – БУРГАС

О П Е Р А Т И В Н А П Р О Г Р А М А “ О К О Л Н А С Р Е Д А 2 0 0 7 – 2 0 1 3 г . ”
Проект: № DIR -5113325-13-110 „Дейности по устойчиво управление на резервати и поддържани резервати в териториалния обхват на РИОСВ-Бургас, поддържащи и възстановителни дейности”

УТВЪРДИЛ:

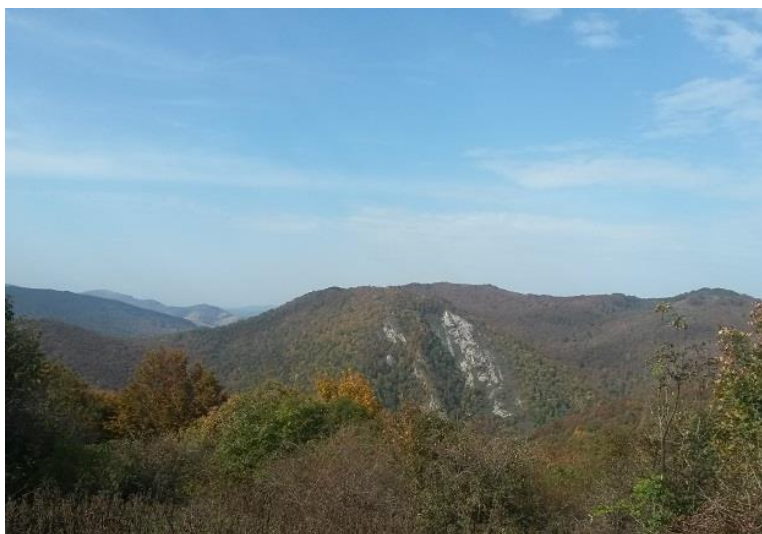
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

/...../

РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ – БУРГАС

8000 гр. Бургас, ж.к. "Лазур", ул. Перущица 67, ет. 3
тел: 056/ 813 205 факс: 056/ 813 200, e-mail: riosvbs@unacs.bg, www.riosvbs.eu

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЗЕРВАТ „ОРЛИЦА”

2015 г.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Съдържание

РЕЧНИК НА СПЕЦИФИЧНИ ДУМИ И СЪКРАЩЕНИЯ	7
РЕЗЮМЕ	21
Ч А С Т 0: ВЪВЕДЕНИЕ	26
0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА	26
0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА	27
0.2.1. <i>Колектив експерти, участвали в разработването на плана, в съответните области</i>	27
0.2.2. <i>Процес на изготвяне на плана за управление - основни етапи и всички участници и заинтересовани страни – РИОСВ, регионалните структури на МЗХ и ИАГ, общини, институции, НПО и др.</i>	27
0.2.3. <i>Проведени работни срещи и консултации, обсъждания - неформални и работни срещи с участието на заинтересованите държавни органи и институции, научни, обществени и неправителствени организации и институции, научни, обществени и неправителствени организации</i>	28
0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА	28
0.3.1. <i>Предназначение на Плана</i>	28
0.3.2. <i>Главни особености на Плана, отчитащи спецификата на резерватната територия</i>	30
Ч А С Т 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	33
ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	33
1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ	33
1.0.1. <i>Местоположение на резервата според физикогеографското райониране, административното деление, както и близки селищни образувания, градове, села и особености</i>	33
1.0.2. <i>Обзорна едромащабна карта с разположението на резервата</i>	33
1.0.3. <i>Граници на резервата съгласно Заповед № 791/10.08.1984 г. на Комитета за опазване на природната среда, като за основа са ползвани актуалните данни от КК и КР/Картата на възстановената собственост за землищата на гр. Котел и с. Медвен. В приложение да се даде списък с координатите на граничните точки на включените имоти</i>	33
1.0.4. <i>Карта, включваща площта, предмет на планиране, както и свързаните с нея защитена местност (бивша буферна зона) “Медвенски карст” и др. прилежащи територии с обща информация за тях и връзките на резервата със съседни населени места, селищни образувания, обекти и съоръжения, пътна мрежа и маршрути, други защитени територии и зони, обекти на туризма - хижи, заслони, съоръжения и маршрути, основни водни площи, съседни областни, общински и землищни граници</i>	34
1.0.5. <i>Несъответствия, установени при теренните проучвания между КВС, КК и действителното положение на терена да се представят в списък (цифров модел на действителното състояние)</i>	34
1.0.6. <i>Измервания с геодезически инструменти и GPS устройства</i>	34
1.0.7. <i>Административни граници и пътища</i>	34
1.0.8. <i>Прилежащи територии и обекти</i>	35
1.0.9. <i>Да се отразят на картите границите и номерата на кадастралните/поземлени имоти</i>	35
1.0.10. <i>Водоизточници, термални извори, каптажи, чеими, паметници и др. характерни ориентири</i>	35
1.0.11. <i>Аналитично изразена площ на резервата като за основа се ползва</i>	

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

съвместният цифров модел на КВС	35
1.1. ПЛОЩ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	35
1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ	35
1.2.1. Фондова принадлежност на резервата	35
1.2.2. Разпределение на площите по административна принадлежност ...	35
1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ НА РЕЗЕРВАТ „ОРЛИЦА“	35
1.3.1. Исторически преглед на статута и предназначението на територията в миналото	36
1.3.2. Кратък преглед на причините и стъпките за обявяването на защитената територия	36
1.3.3. Законов статут на резерват „Орлица“, произтичащ от националното законодателство - закони и техните поднормативни актове	36
1.4. СОБСТВЕНОСТ	44
1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА	44
1.5.1. Организационна структура и администрация	44
1.5.2. Структура на управление и основните функции на персонала на РИОСВ-Бургас по длъжности. Общ брой на необходимия персонал и разпределението му по длъжности	48
1.5.3. Материално-техническо обезпечаване	51
1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ	52
1.6.1. Съществуващи и в процес на изпълнение програми, планове и проектни разработки за последните 10 години, свързани със строителство, ползване на ресурси и др. дейности на територията на Р, като: устройствен проект, общински териториално-устройствени планове, и др., ако има такива	52
1.6.2. Степен на реализация и актуалност, като цяло или на части от описаните проектни разработки	53
1.6.3. Опис на научните разработки, свързани с Р	53
1.6.4. Опис на други разработки и програми, свързани с регионалното развитие, туризма и др. на различни нива, имащи някаква връзка с Р	53
1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА	54
1.7.1. Зони и режими съгласно утвърдени проекти, отнасящи се до резервата и защитената местност. Карта на съществуващото функционално зонироване и режими в подходящ мащаб на площите в Р	54
1.7.2. Функционалното зонироване и режима на зоните да се опишат и отразят с площ и процентно участие спрямо общата площ на Р	54
1.7.3. Информация за наличие на определени режими, произтичащи от закони и подзаконови нормативни актове	55
ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ	56
1.8. КЛИМАТ	56
1.8.1. Фактори за формиране на местния климат	56
1.8.2. Елементи на климата	57
1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ	61
1.9.1. Геоложки строеж, морфоструктури и морфометрия	61
1.9.2. Геоморфология на релефа	63
1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ	65
1.10.1. Хидрология и хидрография	65

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

1.10.2.	Хидрохимия	67
1.10.3.	Хидробиология	67
1.11.	ПОЧВИ	69
1.11.1.	Разпространение и характеристика на почвите	69
1.11.2.	Почвени процеси	70
	БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	71
1.12.	ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ	71
1.12.1.	Обща характеристика на биотопите на видово и екосистемно равнище 71	
1.13.	ФЛОРА	83
1.13.1.	Нисши растения и гъби	83
1.13.2.	Висши растения	87
1.14.	ФАУНА	102
1.14.1.	Безгръбначни животни	102
1.14.2.	Риби	105
1.14.3.	Земноводни и влечуги	106
1.14.4.	Птици	107
1.14.5.	Бозайници	110
	КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА	115
1.15.	ПОЛЗВАНЕ НА РЕЗЕРВАТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ	115
1.15.1.	Население и демографска характеристика на община Котел, област Сливен 115	
1.15.2.	Селищна мрежа	122
1.15.3.	Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради	123
1.15.4.	Селско стопанство	126
1.15.5.	Горско стопанство	129
1.15.6.	Лов, риболов, събиране на природни продукти	131
1.15.7.	Туризм, рекреация, спорт, услуги	133
1.15.8.	По-значими дейности и занаяти в района	134
1.15.9.	Информираност на обществеността за резервата и отношението към него 134	
1.16.	НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ И ВЛИЯНИЕТО ВЪРХУ РЕЗЕРВАТА	135
1.16.1.	Граници, разположение, собственост, административна и фондова принадлежност на защитената местност	135
1.16.2.	Горскостопански дейности и функции на горите в прилежащата на резервата защитена местност	136
1.16.3.	Ловно и рибно устройствените дейности в защитена местност “Медвенски карст”, вкл. конкретните райони и начините на ползване	136
1.16.4.	Настоящи дейности на населението: земеделие, риболов, животновъдство, промишлени производства, строителство на инфраструктурни обекти, туризм, народни занаяти и традиционни производства, в случай че такава информация не е представена в т. 1.15.	137
1.16.5.	Вид, състояние и влияние на застроените прилежащи територии	137
1.16.6.	Обекти от техническата инфраструктура - пътища, строителство, водоснабдителни съоръжения и др., които имат отношение към територията на	

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

резервата	137
1.16.7. Начин на ползване на земеделските земи и други селскостопански обекти в прилежащите територии	137
1.16.8. Горскостопански дейности и функции на горите в прилежащите територии. Случаи на залесяване с нетипични/ инвазивни, включително чужди дървесни и храстови видове в непосредствена близост с резервата в бившата буферна зона - защитена местност “Медвенски карст”	137
1.16.9. Туристическа дейност и рекреационни ресурси в прилежащата на резервата защитена местност	137
1.17. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО	138
1.17.1. Списък със значимите археологически обекти и архитектурни паметници и исторически места в прилежащите територии - църкви, мемориали, етнографски обекти и др.	138
1.17.2. Дейности от миналото, свързани с поминъка на населението и местните занаяти (рибарство, отглеждане на технически култури, пчеларство, билкарство и т.н.)	138
1.18. ЛАНДШАФТ	139
1.18.1. Структура на ландшафта	139
1.18.2. Естетически качества	140
1.19. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	141
ПЪРВА ОЦЕНКА	142
1.20. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА	142
1.20.1. Уязвимост	142
1.20.2. Рядкост	145
1.20.3. Естественост	147
1.20.4. Типичност	148
1.20.5. Размери	150
1.20.6. Биологично разнообразие	150
1.20.7. Стабилност и нестабилност	154
1.21. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА	155
1.21.1. Социално-икономически условия	157
1.21.2. Собственост	159
1.21.3. Управление	159
1.21.4. Формиране на основните и на специфичните проблеми на територията	160
1.22. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	161
Ч А С Т 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ	165
2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ	165
2.1.1. Определяне на главните цели	165
2.1.2. Определяне на второстепенните цели	166
2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ	167
2.2.1. Тенденции от естествен характер	168
2.2.2. Тенденции от антропогенен характер	171
2.2.3. Други ограничения и тенденции	173
ВТОРА ОЦЕНКА	174
2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ	174
2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ	188

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

2.4.1.	Потенциал на територията по отношение консервация на хабитати и видове при установен модел и режим на ниво на подпочвени води и заливане	188
2.4.2.	Потенциални възможности за развитие на научно-познавателен туризъм и други рекреационни дейности на местно, национално и международно ниво. . . .	189
2.4.3.	Други	189
ЧАСТ 3: РЕЖИМИ, НОРМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ		190
3.1.	ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ	190
3.1.1.	Териториално разположение на зони съобразно спецификата и целите на резервата	190
3.2.	РЕЖИМИ И НОРМИ	191
3.2.1.	Строителство и инфраструктура	193
3.2.2.	Други режими и норми	194
ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ		195
4.1.	ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ	195
4.1.1.	Основни направления на работа за 10 годишния период на действие на Плана, степенувани по приоритет	195
4.1.2.	Определяне на критериите за степенуване на приоритетите	195
4.2.	ПРОГРАМИ	195
4.2.1.	Програма „Опазване и поддържане на биоразнообразието – местообитания и видове“.	195
4.2.2.	Програма „Дейности в горите“.	195
4.2.3.	Програма „Научни изследвания и мониторинг“.	196
4.2.4.	Програма „Развитие на посещения с научни и образователни цели“.	196
4.2.5.	Програма „Връзки с обществеността и образование“.	196
4.2.6.	Програма „Институционално развитие“.	196
4.3.	ПРОЕКТИ	196
4.4	ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ	200
4.5	РАБОТЕН ПЛАН	201
4.5.1	Работен план за 3 години, включващ приоритетните проекти и задачи	201
ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ		206
5.1.	ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ	206
5.1.1.	Предвиден преглед на актуалността на поставените цели на управление на резервата и необходимост от корекции на петата година от влизане в сила на Плана, както и проверка доколко планираните и осъществени проекти и задачи ефективно водят до постигането на целите	206
5.1.2.	Схема за извършване на прегледа, включваща участници и критерии	206
5.2.	ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ	206
ПРИЛОЖЕНИЯ		207

РЕЧНИК НА СПЕЦИФИЧНИ ДУМИ И СЪКРАЩЕНИЯ

Специфични думи

Абиотични фактори	Условията на неживата природа, които въздействат върху организмите и имат пряко значение за живота им.
Аборигенен, автохтонен	Първичен, местен.
Автохтонен вид	Съществуващ вид в ареала на видообразуването
Антропогенен	Предизвикан от човека.
Антропогенни фактори	Съвкупност от разнообразни човешки дейности, които действат върху живата и неживата природа.
Ареал	Територия на географско разпространение на таксони живи организми (вид, род, семейство и т.н.) или съобщества (синтаксони от различен ранг).
Асоциация	Основна синтаксономична единица при класификация на растителността.
Безпокойство	Резултата от различни човешки дейности върху дивите животни, изразяващ се в уплашено, възбудено или раздразнено състояние и невъзможност да осъществяват присъщите им поведенчески действия в заетата от тях зона. Води до отрицателен за животното резултат - от изменения в поведението до напускане на естествения му район на обитаване.
Биологично разнообразие	Многообразието на живите организми на видово и надвидово равнище, многообразието на съобщества, местообитания и екосистеми от различни равнища.
Биотичен	Свързан с живите организми и живата природа.
Биотични фактори	Взаимодействия между организмите при съвместния им живот.

План за управление на резерват „Орлица“

Браконьерство	<p>Нарушаване на законовите норми за опазване на природните ценности с цел лично облагодетелстване. Включва всички форми на посегателства към всички типове природни ценности, включително:</p> <ul style="list-style-type: none"> - убиването, улавянето, преследването и нараняването на диви животни; вземане, пренасяне и превозване на намерени ранени и убити животни или разпознаваеми части от тях; събиране на яйца и индивиди; търговия с диви животни; - престой или движение на лица на територията на парка с извадени от калъф и сглобени гладкоцевни и нарезни пушки, огнестрелно оръжие с автоматична и полуавтоматична стрелба. <p>Браконьерството представлява престъпление по Наказателно-процесуалния кодекс с изключение на маловажните случаи, които се считат за административни нарушения.</p>
Вид	Група популации, индивидите в които обменят генетичен материал свободно помежду си, но не с индивиди от популации от други видове.
Възможност за възстановяване	<p>Усилие (във време и ресурси) за възстановяване в ЗГ на вид или хабитат (EUROSITE).</p> <p>Чрез този критерий се установява стойността на елемента: колкото по-трудно е възстановяването, толкова по-важно е опазването на съответния елемент.</p>
Възстановяване	Пресъздаването на цели съобщества от организми и местообитания по модел на естествено възникващите.
Генетични ресурси	Материали от растителен, животински или микроорганизмов произход, съдържащи функционални единици на наследственост и имащи реална или потенциална стойност.
Гола сеч	Изсичането на цялата дървесна растителност върху площ над 1 декар или сливането на голи сечища, чиято обща площ е над 1 декар.
Гори	<p>Земя, заета от горскодървесна растителност с площ над 1 декар.</p> <p>(ЗГ, чл. 2, ал. 1.)</p>

План за управление на резерват „Орлица“

Горски територии	Всяка територия извън строителните граници на населените места, предназначена основно за гори и обхващаща гори, храсти, земи за залесяване, недървопроизводителни земи, посочени в единния кадастър, с изключение на горите, създадени върху земи от поземления фонд (чл.2,(2),(3) от Закона за горите).
Демутация	Естествено възстановяване на природната растителност на мястото на деградирана или унищожена от човека растителност.
Дендробионт	Организъм, живеещ върху даден дървесен вид растение.
Диагностични видове	Група от видове с оптимално развитие в рамките на определен синтаксон.
Дива природа	Участък от природата, който не е нарушен от дейността на човека, естествен ландшафт с характерни диви растения и животни и съобщества от тях.
Доминантен вид	Вид, който преобладава по численост, оказва съществено влияние върху средата и обмяна на енергия в биоценозата.
Едификатор	Вид, който обуславя условията за живот в съобществото.
Екологичен коридор	Територия, която осигурява връзката на популации, съобщества, екосистеми или местообитания и осигурява безпрепятствената миграция на индивиди и генетичен материал.
Екологични групи растения	Групи от растения със сходни приспособителни признаци, които се образуват предимно под влияние на един доминиращ фактор в дадените условия (влажност, температура, светлина, механичен и химичен състав на почвата и др.).
Екологична ниша	Пространствено и функционално място на вида в екосистемата; съвкупността от условията на живот в екосистемата, съответстващи на изискванията, към средата от ценопопулациите на даден вид.
Екологично равновесие	Състояние на балансираност в екосистемата между биоценозата и биотопа на всички надорганизмови равнища.
Екологична сукцесия	Последователна смяна на една екосистема с друга под въздействието на фактори, които съществено изменят или разрушават първоначалната и се създават условия за развитието на друга екосистема, по-приспособена към новите условия.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА
РАМКА
2007 -2013

План за управление на резерват „Орлица“

Екосистема	Динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица.
Екотонна зона	Гранична зона между две екосистеми.
Експлеренти	Растения, които имат слаба конкурентноспособност, но способни много бързо да заемат освободените от силните конкуренти територии.
Ендемит	Вид, който се среща само в определен географски район.
Епигеобионти	Обитатели на горния приземен слой.
Естественост	Незасегнатост от човешка дейност; липса на окултуряване или опитомяване (EUROSITE).
Застрашен вид	Вид, който е заплашен от изчезване в целия си ареал или в голяма част от него.
Застрашен таксон	Таксон, чиято численост на популациите и област на разпространение намаляват по начин, по който в определен обозрим период може да престане да се среща в дадения район (локално застрашен), в страната (национално застрашен) или на планетата (глобално, световно застрашен); съществуват подробни международно признати класификации на степените на застрашеност и критериите на определянето им.
Защитен таксон	Таксон, поставен под режим на опазване със закон или друг нормативен документ, за който се забраняват всички действия, които могат да нанесат вреди на индивидите, на гнездата или леговищата им, на местата, които те обитават, включително безпокойство, взимане на намерени мъртви индивиди, пренасяне и т.н.
Зониране	Разделяне на защитената територия на части, наричани зони, които се използват за целите на управлението, обикновено временно (продължителността на съществуването им може да бъде по-малка от периода на действие на плана). Във всяка зона предписанията за управление са приблизително еднакви и се различават по тип и интензивност от тези в другите зони на плана.

План за управление на резерват „Орлица“

Идеална цел	Изказ, който полага идеалното управление на територията, при условие че отсъстват ограничители и модифициращи фактори и управляващата организация има пълен контрол над територията (EUROSITE).
Интерпретативни дейности	Дейности, които имат за цел да представят ценностите на ЗТ, проблемите на управление и важността му за отделния човек. Състоят се в съчетание от послания чрез "екскурзоводски" беседи, печатни, визуални и други материали, примери и човешко взаимодействие, илюстриращо значимостта на територията. Извършват се главно в защитената територия, но в някои случаи и извън нея. Най-често терминът се използва за дейностите по обслужване на посетителите.
Климакс	Последен, относително устойчив стадий на естествено развитие на съобществото и на екосистемата като цяло, който най-пълно съответства на екологичните условия в дадената местност в съответния период.
Конкуренция	Взаимоотношение между популациите, възникващо при използване на общ хранителен ресурс.
Консервационно значим	Вид или друг таксон, съобщество, екосистема, природно местообитание, признати в научно издание за застрашени в някаква степен или притежаващи съществена екологична роля (например включени в национални или международни червени книги или списъци, в приложения към конвенции или директиви и други подобни документи).
Ксерофилен	Сухолюбив, приспособен към живот в условия на недостиг на вода и понижена влажност.
Ландшафт	Обособена територия, появата на някои от елементите на която е възникнала като резултат на действия и взаимодействия между природни и/или човешки фактори.
Мезофил	Организъм, предпочитащ средни (умерени) условия на овлажнение на въздуха и почвата.
Местообитание на вид	Районът, определен от специфични абиотични и биотични фактори, в който този вид се намира в някои от стадията на своя жизнен цикъл.

План за управление на резерват „Орлица“

Мониторинг	Продължително във времето еднотипно проследяване състоянието на даден показател, фактор, структура и т.н., с цел оценка, прогнозиране, контрол и въздействие за тяхното оптимизиране; система за наблюдения.
Насаждение	Гора или горски участък, заети (покрити) с горскодървесна растителност.
Нестабилност	Степен на променливост на ЗТ и отделните и елементи (EUROSITE).
Обилие	Показател за количественото участие на вида, изразен пряко или косвено.
Ограничител (ограничителен фактор)	Дейност, фактор или действие, които могат да попречат на управляващата организация да постигне целите си (EUROSITE).
Одит	Преглед на изпълнението на плана или част от него, за установяване качеството на плана или на неговото приложение, извършен от управляващата организация (вътрешен одит) или от външна независима институция, която не е свързана директно с територията (външен одит), обикновено при покана от управляващата организация (EUROSITE).
Оперативна цел	Идеална цел, трансформирана от реално действащите ограничители и стимулатори. Реалистична цел, която управляващата организация се стреми да постигне при дадените обстоятелства (EUROSITE).
Организъм	Всяко живо тяло, което е съставено от съгласувано действащи органи и съществува самостоятелно. Организмът е индивид в популация на отделен вид.
Орнитологично важно място	Природозащитно значима територия или акватория, определена по международно признати цифрови критерии на BirdLife International и включена в световната мрежа от такива места; местата са признати като елементи на европейските екологични мрежи по Директивата за птиците и директивата за хабитатите; в България има 50 ОБМ, идентифицирани и обект на Мониторинг от Българското дружество за защита на птиците.

План за управление на резерват „Орлица“

Оценка	Оценка на набавената информация, водеща до определяне на значението на отделните абиотични, биотични и социално-икономически фактори.
Пластични видове	Видове с големи адаптивни възможности.
Подвид	Подразделение на вида, което се състои от група популации, придобили в процеса на еволюцията устойчиви белези и особености, изолационни бариери от пространствен или времеви тип и други белези, по които се отличават незначително от другите групи от същия вид, но с които могат да дават плодовито потомство в природата.
Поддържащи и възстановителни дейности	Комплекс от мерки и действия, които целят осигуряването на условия за поддържане настоящото състояние на дадени компоненти на природната среда или възстановяване на желано предишно тяхно състояние (напр. възстановяване на увредени находища на растителни видове и местообитания на животински видове; паша; рекултивация на ерозиран участък чрез зачимяване или затревяване).
Популация	Група от индивиди на даден вид, които населяват определено пространство, взаимно се кръстосват, имат общи морфологични, физиологични и поведенчески особености и са свързани функционално помежду си/ група от индивиди с общ произход, които обменят генетичен материал помежду си много повече, отколкото с индивиди от друга подобна група.
Посетителски център	Нов тип място за почивка, забавление, обучение и възпитание.
Потенциал на територията	Възможностите на територията в екологичен, социален, културен или икономически план (EUROSITE).
Потенциално застрашен вид	Вид, за който е вероятно скорошното му преминаване в категорията на застрашените видове, ако факторите, причинили заплахата продължават да съществуват.
Преглед	Дейност, чрез която се извършва серия от количествени наблюдения като разпределение, качество, плътност и честота на природните характеристики, за да се направи оценка на ЗТ (EUROSITE).

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА
РАМКА
2007 -2013

План за управление на резерват „Орлица“

Приоритетен вид, Приоритетно местообитание	Видове или местообитания, които поради своята биологическа ценност се нуждаят от специални мерки за опазване, или са определени като такива по силата на международни споразумения.
Природно местообитание	Естествени или близки до естествените сухоземни или акваториални територии, характеризиращи се със специфични географски, абиотични и биотични особености.
Програма	Група проекти, с които се изпълнява определена оперативна цел/цели в определен период от време.
Програма CORINE Biotopes	Общоевропейска програма, експериментален проект за събиране, координация и осигуряване на съгласуваност на информацията за състоянието на околната среда и природните ресурси в Общността, лансирана от Европейската комисия през 1985 г.; в България функционира от 1994 г., природозащитно значимите места са идентифицирани в 141 сайта.
Програма "Човек и биосфера"	Известна още като Програма MAB (Man and Biosphere), програма на UNESCO от 1970 г. за развиване в природозащитните, обществените и държавните институции на основа за разумно ползване на природните ресурси; лансирала е концепцията за "биосферни резервати".
Работен план	План за действие за специфичен период от време (обикновено година и не повече от пет).
Размер	Достатъчност на площта на територията за поддържане на жизнени популации от най-важните компоненти на нейната биота (EUROSITE).
Разнообразие	Степен на разнообразие на хабитати и хабитатни структури, биологични групи и видове в регионален и национален план (EUROSITE).
Ревизия	Оценка на ефективността на целия план или част от него в постигането на изказаните цели. Предприема се обикновено от персонала на управляващата организация (EUROSITE).
Регулиране числеността на животинските видове	Целенасочена промяна в броя на техните индивиди (увеличаване или намаляване).

План за управление на резерват „Орлица“

Редки видове	Видове, чиито популации са малки и ако не непосредствено, то косвено или потенциално са застрашени.
Режим на опазване	Съвкупността от разрешени и забранени действия за дадена територия, определени от закона и целите, функциите и предназначението на въпросната територия.
Реликт	Таксон, който е преживял до днешно време от минали геологични епохи.
Реликтен вид	Вид, който в миналите геологични епохи е имал широко разпространение, а днес заема неголеми територии.
Рудерализация	Разпространение на антропофити при деградация на местообитанията.
Рядкост	Малочисленост на популацията и ограничено териториално разпространение на вида.
Рядък таксон	Таксон, чиято численост на популацията е сведена до минимум или има силно разпръснато разпространение; една от категориите застрашени таксони, напоследък избягвана поради трудности в категоричното ѝ определяне и припокриване с другите.
Сайт	В CORINE Biotopes Project - място, район, територия от особена природозащитна ценност, определена на базата, на международно признати критерии.
Серия	Съвкупност от взаимносвързаните растителни съобщества в определен сукцесионен ред, които достига до климакс.
Синтаксон	Тип фитоценоза от определена синтаксономична категория; основна синтаксономична категория е асоциацията.
Синузия	Пространствено и екологично обособена част от фитоценозата, съставена от растения принадлежащи към една или няколко близки жизнени форми.
Специален интерес	Атрактивност на елементите на територията (местообитания, видове) за посетителите (EUROSITE).
Стабилност	Степен на устойчивост на ЗТ и отделните и елементи към природните процеси и антропогенната намеса (EUROSITE).
Стенобионтен	Организъм, който живее при постоянни, непроменящи се стойности на факторите на средата.

Стенотопен	Организъм, който може да съществува само в строго специфични, много силно ограничени условия на средата. Организъм с тесни екологични изисквания.
Сциофити	Сенколюбиви растения, които не понасят пълно осветление и техният оптимум е при по-слаба интензивност на светлината.
Субдоминант	Растителен вид, който взема главно участие в състава и изграждането на определен етаж от дадена фитоценоза, но е с по-малко обилие от доминантния вид във фитоценозата.
Субендемит	Таксон, който освен в дадена област има изолирани находища и в друга близка географска област.
Съобщество (Биоценоза)	Система от съвместно живеещи в границите на определено пространство организми, представени от своите индивиди и популации; в рамките на биоценозата могат да се разграничат няколко подсистеми, в които участват различни групи организми: растения (фитоценоза), животни (зооценоза), гъби (микоценоза), водорасли (алгоценоза), бактерии (бактериоценоза).
Таксон	Съвкупност от организми, разглеждани като формални обединения на съответните нива от йерархичната класификация; наименование на класификационните единици, отразяващи мястото в системата на даден организъм (основни таксони - форма/вариетет, подвид, вид, род, семейство, разред, клас, тип, царство).
Типичност	Обичайна реакция на растителните и животински съобщества към местните абиотични фактори (геоложки, почвени, климатични особености и воден режим) и определени ползвания в рамките на дълъг период от време (EUROSITE).
Троглобионт	Вид, постоянен обитател на пещери и подземни убежища.
Трудна възстановимост	Възстановяването на вида или хабитата е възможно при усърдно управление в рамките на 10-15 г.
Туризм	Икономическа дейност, която е насочена към създаването, предлагането и реализирането на стоки и услуги, формиращи туристическия продукт.

План за управление на резерват „Орлица“

Управление	<p>Единен и научно обоснован комплекс от мерки, целящ постигане на определените по закон цели, функции и предназначение на защитената територия (включително охрана, контрол, преки природозащитни действия на терена, регулиране на ползванията, природозащитно образование и осведомяване на обществеността и т.н.);</p> <p><i>1.Контрол на процесите в ЗТ в съответствие с плана за управление</i></p> <p><i>2.Практическото приложение на плана за управление</i></p> <p><i>3.Предприемане на всякакво действие или проект, идентифициран в плана за управление, в т.ч. идентифициране на нови възможности (EUROSITE).</i></p>
Устойчиво управление	<p>Управление на ползването, развитието и опазването на природните ресурси по начин и степен, които дават възможност на настоящите поколения и общности да си осигуряват социални, икономически и културни блага, без да се:</p> <p>а) намалява възможността на бъдещите поколения и общности да задоволяват социални, икономически и културни нужди;</p> <p>б) нарушава способността на екосистемите да осъществяват своите почвозащитни и климаторегулиращи функции;</p> <p>в) намалява значително биологичното разнообразие.</p>
Устройствени и технически планове и проекти	Устройствените проекти, планове и програми, техническите проекти за борба с ерозията, териториално-устройствени планове, строителни планове и други, предмет на други закони.
Уязвим таксон	Една от категориите застрашени таксони, отнасяща се до таксони, чиито екологични и биологични особености обуславят рязко влошаване на състоянието на популациите им, дори при еднократни или незначителни изменения на средата или човешки въздействия.
Уязвимост (крехкост)	Степен на чувствителност на ЗТ и нейните елементи към определени процеси и явления (EUROSITE).
Фитоценоза (Растително съобщество)	Всяка конкретна растителна групировка, на известно пространство еднородна по състав, структура и взаимодействия между съставлящите я растения и между тях и средата. Фитоценозата е съставна част на биоценоза и екосистемата.

План за управление на резерват „Орлица“

Фауна	Всички таксони животни на определена площ.
Флора	Всички таксони растения на определена площ.
Хабитат	Виж Природно местообитание.
Хабитус	Външен вид, съвкупност от признаци, характеризиращи типа структура или телосложение на отделния индивид.
Хелиофити	Светлолюбиви растения, които се развиват оптимално при пълна слънчева светлина.
Хемисциофити	Сенкоиздръжливи растения, които се развиват при пълна слънчева светлина, но могат да понасят и голямо засенчване.
Хидробионт	Вид, който е приспособен към живот единствено във водна среда.
Хидрофил	Водолубив.
Хищничество	Взаимоотношение между популациите, при което един вид живее за сметка на друг.
Хранителна верига	Поредица от видове организми, в която всеки организъм е храна на следващия от веригата.
Численост на Популацията	Броят на индивидите в популацията на дадена територия или в даден обем.

Съкращения

АФПД	Административни, финансови и правни дейности
БАН	Българска академия на науките
БДУВЧР	Басейнова дирекция за управление на водите Черноморски район
БИ	Биотичен индекс
БРЗТЗЗ	Биологично разнообразие, защитени територии и защитени зони
БК	Бернска конвенция
ГИС	Географска информационна система
ДГС	Държавно горско стопанство
ДЛС	Държавно ловно стопанство
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗМ	Защитена местност

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитена територия
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите
ИАРА	Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури
ИАОС	Изпълнителна агенция по околната среда
ИБЕИ	Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания
КВС	Карта на възстановената собственост
КОПС	Комитет за опазване на природната среда
КТ	Консервационна тежест
ЛОС	Летливи органични съединения
ЛУП	Лесоустройствен проект
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
НАСЕМ	Национална система за екологичен мониторинг
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НПО	Неправителствени организации
НСМБР	Национална система за мониторинг на биологичното разнообразие
НСЗП	Национална служба за защита на природата
НСИ	Национален статистически институт
ОВАВВФФ	Опазване на води, атмосферен въздух и вредни физични фактори
ОПОС	Оперативна програма околна среда
ОС	Оценка за съвместимост
ОХВ	Опасни химични вещества
ОУП	Общ устройствен план
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПК	Поземлена комисия
ПР	Поддържан резерват
ПУ	План за управление
ПУДООС	Предприятие за управление дейностите по опазване на околната среда

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

ПУП	Подробен Устройствен План
Р	Резерват
РБ	Република България
РДВР	Регионална дирекция на вътрешните работи
РДГ	Регионална дирекция по горите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РПУ	Районно полицейско управление
УОПКРОХВ	Управление на отпадъци, почви, комплексни разрешителни и опасни химични вещества
ТП	Териториално поделение
DD	Недостатъчно данни
GPS	Глобална система за позициониране
IBI	Ирландския биотичен индекс
IUCN	Международен съюз за защита на природата

РЕЗЮМЕ

Резерват “Орлица” попада на територията на област Сливен, община Котел, землищата на гр. Котел и с. Медвен.

Режимът на използване и управление на резервата (Р) е определен от Закона за защитените територии, Заповедта за обявяване на резервата и плана за управление на Р.

Финансиране

Възложител на плана за управление е РИОСВ-Бургас. Изготвянето на плана за управление (ПУ) се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”.

Задание

Разработването на ПУ се предхожда от Задание за изготвяне на ПУ, утвърдено от Министъра на околната среда и водите. Заданието определя обхвата и съдържанието на ПУ.

ПУ е резултат от планови и целенасочени проучвания, проведени през 2014 г. от екип на консорциум „СП 2014“ с водещ партньор „П-Юнайтед“ ООД.

При изготвянето на ПУ бе осигурено активно участие на заинтересованите институции и лица: областна и общинска администрация, МОСВ, РИОСВ-Бургас, РДГ, ДГС, НПО, собственици, и др..

Част 1 Описание и оценка на ЗТ

Направени са основни характеристики и оценки. Представена е основната изходна информация, отнасяща се до дадености и особености на резервата във физико-географски, исторически, биологически, правен и социален аспект.

➤ **Абиотични фактори – включва данни за:**

- климат;
- геология и геоморфология;
- хидрология и хидробиология;
- почви.

Резултатите от анализите са коментирани с кратки обяснителни текстове. Данните от тях са представени в подходящ вид в приложение към ПУ.

➤ **Биологична характеристика – включва данни за:**

- екосистеми, биотопи и местообитания;

- растителност и горскодървесна растителност (таксация, инвентаризация и др.);
- флора (нисши растения и гъби – мъхообразни, лишей, макромицети, висши растения, лечебни растения);
- фауна (безгръбначни животни, риби, земноводни и влечуги, птици, бозайници, вкл. прилепи).

➤ **Културна и социално-икономическа характеристика – включва данни за:**

- ползване на резервата и социално-икономически аспекти;
- настоящо ползване на прилежащите територии;
- културно-историческо наследство;
- ландшафт.

На базата на събраната информация и анализи е описано състоянието на околната среда по компоненти.

ПЪРВА ОЦЕНКА

Направена е екологична оценка на базата на събраната информация за абиотичните и биотичните елементи и социално-икономическата характеристика, по следните критерии:

➤ уязвимост;	➤ размери;
➤ рядкост;	➤ биологично разнообразие;
➤ естественост;	➤ стабилност и нестабилност.
➤ типичност;	

Направена е социално-икономическа оценка и е определена потенциалната стойност на защитената територия по значимост.

Част 2 Дългосрочни цели и ограничения

Определяне на главни и второстепенни цели.

Определянето на дългосрочните цели и ограничения е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии и приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN.

На базата на констатациите и оценките в Част 1 от ПУ са формулирани главните цели, към постигането на които трябва да се насочат управленските решения и конкретните дейности в резервата през следващите 10 години.

Формулираните главни цели са следните:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Главна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията

Главна цел 2: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове

Главна цел 3: Опазване на естественото състояние и целостта на ландшафта

Формулираните второстепенни цели са следните:

Второстепенна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на горите

Второстепенна цел 2: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности

Второстепенна цел 3: Институционално развитие

Ограничения

Систематизирани са тенденциите и факторите, ограничаващи възможностите за постигане на целите на ПУ. Влиянието им е оценено по скала, съгласно Заданието за изготвяне на ПУ.

ВТОРА ОЦЕНКА

Ограниченията и заплахите за постигане на главните и второстепенни цели, съответстват на направените констатации и оценки. Оценката е направена като се използват един или свободно съчетание на подходящи критерии.

Оценен и анализиран е ефектът на ограниченията върху главните и второстепенните цели. Оценени са тенденциите, както от естествен (абиотични и биотични), така и от антропогенен характер.

Определени са потенциалните възможности на резервата. Оценката на потенциалните възможности е направена в съответствие с определените цели. Тя е основа за определяне на програми и проекти в Част 4 от ПУ.

Част 3 Режими, норми, условия и препоръки за осъществяване на дейностите

В тази част са определени режимите за дейностите и свързаните с тях норми, условия и препоръки.

Предложените режими и норми са определени на базата на нормативно определени изисквания и аналитичната информация и оценки, представени в Част 1 от ПУ. Тяхното налагане цели преодоляване или ограничаване на въздействието на заплахите, идентифицирани в Част 2, осигуряване на условия за контрол и взимане на гъвкави управленски решения.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Зониране

С цел осъществяване на дългосрочните цели на Плана за управление, територията на Р е разделена на 2 зони с определено функционално предназначение.

Част 4 Оперативни задачи и предписания за опазване и ползване

В тази част са степенувани по приоритет основните направления на работа за 10 годишния период на действие на ПУ.

Отчитайки дългосрочните цели и фактори, които оказват влияние върху тяхното изпълнение, са формулирани следните основни приоритети по отношение на устройство, организация и управление през 10-годишния период на действие на Плана за управление на Р „Орлица“:

- Координация на научни изследвания и публикации;
- Подобряване на условията за преминаване на посетители по нормативно определените пътеки, подновяване и добавяне на нови указателни табели;
- Природозащитно образование;
- Информационно осигуряване;
- Връзки с обществеността;
- Комплексен и дългосрочен мониторинг за опазване на биологичното разнообразие;
- Прилагане на законодателството и нормативната база.

Описани са програмите, които ще се изпълняват в рамките на действие на ПУ.

С Програмите се постигат целите на управлението. За всяка от програмите са посочени проекти, които могат да се изпълняват през целия период на действие на Плана за управление.

Предвидени са следните програми и проекти:

1. **Програма** „Опазване и поддържане на биоразнообразието – местообитания и видове“ - включва 1 проект;
2. **Програма** „Дейности в горите“ - включва 1 проект;
3. **Програма** „Научни изследвания и мониторинг“ - включва 2 проекта;
4. **Програма** „Развитие на посещения с научни и образователни цели“ - включва 1 проект;
5. **Програма** „Връзки с обществеността и образование“ - включва 2 проекта;
6. **Програма** „Институционално развитие“ - включва 1 проект;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Разработен е работен план, включващ дейности и проекти за първите 3 години от действие на ПУ. В него са включени проектите от всички програми, които следва да се изпълняват от началото на действие на плана.

Част 5 Преглед на изпълнението на целите и задачите

Предложена е схема за извършване на прегледа на целите, включваща участници и критерии.

Разработена е схема за текущ годишен преглед на задачите, оценка и отчет на изпълнението на задачите, дейностите и проектите.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Неразделна част от ПУ са приложенията, съгласно Заданието за изготвяне на ПУ на резервата, вкл. тематични карти, цифров модел на територията и база данни.

Ч А С Т 0: ВЪВЕДЕНИЕ

0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА

Законовата и нормативна основа за разработване на Плана за управление (ПУ) на резерват (Р) „Орлица“ са следните документи:

- Закон за защитените територии (обн. в ДВ бр. 133 от 11.11.1998 г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013 г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.);
- Наредбата за разработване на планове за управление на защитени територии (обн., ДВ, бр. 13/15.02.2000 г., изм. и доп., бр. 55 от 20.07.2012 г., в сила от 20.07.2012 г.);
- Заповеди и други документи за обявяване и промени в територията на Р:
 - *Заповед на КОПС при МС № 791 от 10.08.1984 г. за обявяване на Р и буферна зона към него;*
 - *Акт на МФ за изключителна държавна собственост № 226 от 15.05.1997 г.*
 - *Заповед на МОСВ № РД-1031 от 29.09.2004 г. за определяне на пътеки за посетители;*
 - *Заповед на МОСВ № РД – 420 от 18.06.2007 за прекатегоризиране на буферната зона в защитена местност.*
- Договор за възлагане изготвянето на План за управление на Р от 19.08.2014 г., сключен между изпълнителя Консорциум „Стратегическо планиране 2014“ и Възложителя Регионалната инспекция по околната среда и водите-Бургас;
- Задание за разработване на ПУ на резерват „Орлица“, утвърдено от Министъра на околната среда и водите.

В **Приложение № 6** е представено Задание за разработване на ПУ на резерват „Орлица“, утвърдено от Министъра на околната среда и водите. В **Приложение № 5** са дадени копия от заповеди № 791/10.08.1984, РД-1031/29.09.2004, РД-420/18.06.2007 и Акт № 226/ 15.05.1997.

Основание за разработване на ПУ на Р „Орлица“ е необходимостта от:

- Съвременно управление на категорията „резерват“ в съответствие с националните и международни изисквания;
- Координирането на усилията на оторизираните държавни органи с правата и интересите на ползвателите за опазване на разнообразието в резервата;

- Създаване и стимулиране на регионален и национален интерес към ценностите на резервата.

0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА

0.2.1. Колектив експерти, участвали в разработването на плана, в съответните области

Планът за управление е разработен от колектив от високо квалифицирани експерти в съответните области, вкл. експерт лесовъд и биолог. Всички експерти са високо квалифицирани, с богат опит в областта, в която работят, и изготвянето на ПУ на защитени територии, и са без конфликт на интереси.

В **Приложение № 9** е представен списък на колектива експерти, които са участвали в разработването на плана за управление.

0.2.2. Процес на изготвяне на плана за управление - основни етапи и всички участници и заинтересовани страни – РИОСВ, регионалните структури на МЗХ и ИАГ, общини, институции, НПО и др.

В процеса на разработването на ПУ са спазени максимално изискванията на утвърденото **“Задание за разработване на ПУ на Р ”Орлица”** – по отношение на: теренни проучвания; провеждане на работни срещи и обсъждания за всеки етап от работата; анализите; методите; оценките; зонироването и перспективите, планове, програми и проекти, както и по отношение на оформянето и представянето на проекта и картния материал към него и др.

Изготвянето на ПУ започва в края на м. август 2014 г. Началото е поставено с подписването на Договор между РИОСВ-Бургас и Консорциум „Стратегическо планиране 2014“ на 19.08.2014 г.

Последваща стъпка е окончателното сформироване на експертни екипи; издаване на необходимите разрешителни за извършване на работата по проекта; идентифициране на заинтересованите институции и субекти; провеждане на работни срещи; идентифициране и набиране на съществуващата информация; извършване теренната работа от експертните екипи, вкл. таксация на горските територии; набиране на необходимата допълнителна информация. До края на м. ноември 2014 г. се извършиха теренни проучвания и експедиции, свързани със събиране на информация и материали, проведеха се работни срещи – както официални, така и в оперативен порядък.

На базата на наличната информация и проведените теренни проучвания през 2014 г. се извърши анализ на данните и оценка на екологичната и социално-

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

икономическата значимост на Р, отчетени бяха основните заплахи и набелязани дългосрочните цели и ограничения. За осъществяване дейностите на територията на резервата бяха набелязани дългосрочни и краткосрочни програми, планове и проекти.

Последователността на процесите “Стъпка по стъпка” на изготвяне на ПУ, както и План-график за действие и организация по изпълнението на проекта, са представени в **Приложение № 7.**

0.2.3. Проведени работни срещи и консултации, обсъждания - неформални и работни срещи с участието на заинтересованите държавни органи и институции, научни, обществени и неправителствени организации и институции, научни, обществени и неправителствени организации

ПУ на Р е разработен със съдействието и помощта на:

- Министерство на околната среда и водите;
- ИАОС;
- Басейнова Дирекция Черноморски район с център Варна;
- Регионална инспекция на околната среда и водите гр. Бургас;
- Община Котел;
- РДГ;
- ДГС;
- Областна администрация;
- Общинска администрация;
- Обществени институции и организации;
- Неправителствени организации и др.

За да осигури активно участие на заинтересованите страни - МОСВ, местни институции и ведомства (Общинска, Областна администрация, РИОСВ, РДГ, ДГС, ПК, ВиК, Електроснабдяване и др.) и заинтересованите неправителствени организации, в процеса на разработване на ПУ, Консорциум “Стратегическо планиране 2014” организира и проведе редица както официални срещи, така и такива в оперативен порядък, различни консултации и обсъждания (**Приложение № 21**).

0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА

0.3.1. Предназначение на Плана

0.3.1.1. Опазване на флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях специфични ландшафтни и екосистемни условия

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

С проучванията при разработването на ПУ се осигурява достатъчна осведоменост и знания за флората и фауната, за тяхното състояние и взаимовръзка. В значителна степен се допълва информацията за условията, в които видовете съществуват.

С провежданите теренни проучвания и наблюдения, се дава възможност да се потвърдят съществуващите данни и да се получат нови.

Информацията за растителността, екосистемите, биотопите и ландшафтите, осигурява достатъчно съпоставима аналитична, а в отделни случаи и интерпретирана информация за състоянието на наблюдаваните видове и техните местообитания.

ПУ осигурява необходимата информация за типовете природни местообитания и видове, предмет на европейски директиви.

0.3.1.2. Перспективи за природосъобразно управление и оценката за научната и образователна стойност на резервата

С ПУ са създадени достатъчно предпоставки за ефективното изпълнение на дейността по управление на Р и съхранение на биологичното разнообразие и естествените процеси, които протичат в тях. Това превръща територията в такава с висока стойност за научни и образователни дейности.

ПУ осигурява необходимата гъвкавост при вземане на решения в процеса на планиране, като позволява адаптиране на плана в съответствие с промените в общите условия (напр. законодателство, биологично разнообразие и др.).

0.3.1.3. Осигуряване на база от данни за резерват „Орлица“ и набелязване на мониторингови схеми за нейното допълване.

Чрез направените проучвания се допълва съществуващата база данни и се създава ГИС за Р по отношение на екосистемите, биотопите, флористичното и фаунистично разнообразие, както и на взаимосвързаните с тях ландшафтни.

Набраната база от данни гарантира информационната основа за провеждане на ефективна природозащитна политика и ще обслужва обществените нужди от информация за състоянието на биологичното разнообразие в ЗТ. Видове и местообитания, които имат местно и регионално значение ще се предложат за включване в НСМБР.

ПУ осигурява база данни и Географска информационна система за ЗТ.

Чрез направените изследвания се поставя началото или се допълва създадената вече база данни за ЗТ, което е и основата за предвидения мониторинг на най-важните елементи на ЗТ.

0.3.2. Главни особености на Плана, отчитащи спецификата на резерватната територия

0.3.2.1. Локални биотични и абиотични условия

В ПУ е взето предвид, че Р представлява ценен ресурс от гледна точка на съществуващото биологично и ландшафтно разнообразие и възможността за практикуване на научни и образователни дейности. Както и, че ЗТ има значение за опазване на биологичното разнообразие на национално и международно ниво. Р е включен в Екологичната мрежа Натура 2000 – ЗЗ “Котленска планина” - Защитена зона по Директивата 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания.

0.3.2.2. Местни социално-икономически и културни условия

Връзката между култура и устойчиво развитие все по-ясно се очертава като фундаментален принцип на местните политики.

Защитените територии са предназначени както за опазване на биологичното разнообразие и природните ресурси, така и за свързаните с тях културни ценности. Това поражда и необходимостта от използването на най-подходящ инструмент за ефективното им управление. ПУ на ЗТ се налага като документ, който се разработва с цел регламентиране на действията по опазване на природата и устойчивото ползване на нейните ресурси и свързаните с нея културни ценности.

Районът около, но извън резервата, има потенциал за развитие на познавателен и научен туризъм на основата на съхраненото природно и културно–историческо наследство и водните ресурси в региона, отличаваща се с привлекателни релефни форми. Туризмът в границите на резервата не е позволен съгласно нормативната уредба.

В ПУ са взети в предвид местните социално-икономически и културни условия, които са важна предпоставка за развитието на района, в който попада ЗТ, както и за интереса, който представлява.

0.3.2.3. Значение на резерватната територия за формирането на цялостен природен комплекс заедно със съседната защитена местност и други прилежащи територии

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Взаимовръзката между биотичните и абиотичните компоненти, добре съхранената природна среда в Р и възможността за опазването ѝ, позволяват тя да бъде част от цялостен природен комплекс заедно със ЗМ и други прилежащи територии. Не се прогнозира особени изменения в естествено протичащите релефообразуващи и релефоизменящи процеси, които са особеност на комплекса. Не се очакват и съществени изменения в ландшафтите при съществуващия режим на ползване. Това са предпоставки за екологично образование и природозащитно поведение.

ПУ решава основните проблеми, свързани с опазването на биологичното и ландшафтното разнообразие, рекреационни дейности и др.

0.3.2.4. Регламентиран достъп за преминаване по туристическите маршрути и рекреационно ползване на територията на ЗМ “Медвенски карст” (бивша буферна зона)

ПУ определя лицата и институциите, отговорни за различните аспекти в управлението на ЗТ. Предназначение на ПУ е и да обоснове и включи система от основни дейности и мерки, включително и за регламентиран достъп на посетители до ЗТ.

С цел осъществяване на дългосрочните цели на Плана за управление, територията на Р е разделена на 2 зони с определено функционално предназначение – зона А и зона Б.

0.3.2.5. Създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение за различни възрастови групи

Предназначение на ПУ е и да обоснове и включи система от основни дейности и мерки, включително и за създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение за различни възрастови групи.

Отчитайки дългосрочните цели и фактори, които оказват влияние върху тяхното изпълнение, в ПУ са формулирани основни приоритети по отношение на устройство, организация и управление през 10-годишния период на действие на Плана за управление на ЗТ, включително и приоритет за природозащитно образование.

В ПУ значението на ЗТ за формирането на цялостен природен комплекс заедно с други прилежащи територии е разгледано от гледна точка създаване на възможности за екологично образование и природозащитно поведение.

0.3.2.6. Особеност на плана за управление е необходимостта от идентифициране на всички потенциални заплахи, произтичащи от близостта до

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

обработваеми земи/ гори и лесен достъп/недостъпност до резервата и необходимостта от преодоляването им с цел недопускането на негативни необратими промени в състоянието му

ПУ определя режимите и нормите за ползване на територията, както и приоритети и мерки за развитие и ползване и действия за изпълнението на поставените задачи. Осигурява необходимата информация за приоритетни програми и проекти.

В ПУ са идентифицирани всички потенциални заплахи и необходимостта от преодоляването им, с цел недопускането на негативни необратими промени в състоянието на ЗТ.

Ч А С Т 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

1.0.1. Местоположение на резервата според физикогеографското райониране, административното деление, както и близки селищни образувания, градове, села и особености

Резерват „Орлица“ се намира в Източна България, Източна Стара планина. Попада в землищата на с. Медвен и гр. Котел, община Котел, област Сливен.

Община Котел граничи на север с Община Омуртаг, на северозапад с Община Антоново, на запад с Община Сливен, а на юг с Община Стралджа, на изток с Община Сунгурларе, на североизток с Община Върбица.

Резерватът попада в териториалния обхват на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) Бургас.

1.0.2. Обзорна едромасщабна карта с разположението на резервата

В Приложение № 3 (Карта № 1) е представена обзорна едромасщабна карта с разположението на Р.

1.0.3. Граници на резервата съгласно Заповед № 791/10.08.1984 г. на Комитета за опазване на природната среда, като за основа са ползвани актуалните данни от КК и КР/Картата на възстановената собственост за землищата на гр. Котел и с. Медвен. В приложение да се даде списък с координатите на граничните точки на включените имоти

Съгласно заповед № 791/10.08.1984 г. на Комитета за опазване на природната среда резерват “Орлица „обхваща от горски фонд на ГС-Котел, отдели: 420, 421, 422, 423, 424, 425 (включва резерват „Бели бряг“), 426-е, 444 (включва природна забележителност „Медвенските извори“), 447, 448 (включва природната забележителност „Орлица“) и 449, с обща площ 559,4 ha и от поземлен фонд – пасището между отдели 425 и 424 с площ 3,7 ha и пасищна ивица над отдели 420 и 421 с площ 3,7 ha.

Границите на резервата, съгласно Заповедта са следните: по билото на резервата „Бели бряг“, започващо от Думицялоска река в южна посока до билото, образуващо граница между отдели 425 и 424: следва границата между горския и поземлен фонд до билото, образуващо граница между отдели 423 и 414 до пасището в м. „Свинера“; следва границата между пасищата и горите по билото, на което се съединяват отдели

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

414-2; 415-1 и 421 – а, в, по това било в югоизточна посока до р. „Орловска“; по течението на р. Орловска до вливането ѝ в р. Медвенска, по течението на Медвенска река до билото, образуващо границата между отдели 449 и 450, и по билото на северна посока до излизането му на пасищата и по границата му с гората до м. Ноков улей, по едноименния дол до р. Орловска, оттам по билото, служещо за граница между отдели 444 и 445, до пасището: по границата между пасището и гората до билото, образуващо източна граница на подотдели 444-е и по него до р. Орловска, следва реката до сливането ѝ с р. Лумидялска и по р. Лумидялска в северозападна посока до началната точка.

В Приложение № 11 е представен списък с координатите на граничните точки на включените имоти в резерват „Орлица“.

1.0.4. Карта, включваща площта, предмет на планиране, както и свързаните с нея защитена местност (бивша буферна зона) “Медвенски карст” и др. прилежащи територии с обща информация за тях и връзките на резервата със съседни населени места, селищни образувания, обекти и съоръжения, пътна мрежа и маршрути, други защитени територии и зони, обекти на туризма - хижи, заслони, съоръжения и маршрути, основни водни площи, съседни области, общински и землищни граници

Картата е представена в Приложение № 3 (Карта № 1).

1.0.5. Несъответствия, установени при теренните проучвания между КВС, КК и действителното положение на терена да се представят в списък (цифров модел на действителното състояние)

Не са констатирани несъответствия при теренните проучвания между КВС и действителното положение на терена.

1.0.6. Измервания с геодезически инструменти и GPS устройства

GPS данни са използвани при изготвянето на ГИС и база данни, които са приложени към ПУ (Приложение № 8 и Приложение № 18). Не се налага провеждането на допълнителни геодезически измервания и дейности.

1.0.7. Административни граници и пътища

На територията на резервата са маркирани две пътеки за посетители, по които е разрешено преминаването на хора. Те са регламентирани със Заповед РД–1031/29.09.2004 г. на Министъра на околната среда и водите.

В Приложение № 3 (Карта № 1) е представена карта, която включва пътната мрежа, административните граници и др..

1.0.8. Прилежащи територии и обекти

В обхвата на Р няма масивни сгради и постройки. В Приложение № 3 (Карта № 1) е представена карта с най-близките до Р населени места, местности и др.

1.0.9. Да се отразят на картите границите и номерата на кадастралните/поземлени имоти

В Приложение № 3 (Карта № 2) е представена карта с границите и номерата на кадастралните/поземлените имоти. В Приложение № 10 е дадена пълна информация за фондовата и административна принадлежност на Р.

1.0.10. Водоизточници, термални извори, каптажи, чешми, паметници и др. характерни ориентири

Съгласно становище от БДУВЧР, в границите на Р няма водоизточници, термални извори, каптажи, чешми и др.

В района на резервата не са установени и не е намерена достоверна информация относно паметници и др. характерни ориентири.

1.0.11. Аналитично изразена площ на резервата като за основа се ползва съвместният цифров модел на КВС

Изчислена аналитично, въз основа на съвместеният цифров модел на КВС, площта на резервата е определена на 566,92 ha.

1.1. ПЛОЩ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

Съгласно заповед № 791/10.08.1984 г. на Комитета за опазване на природната среда резерват “Орлица“ има площ 566,5 ha.

1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ

1.2.1. Фондова принадлежност на резервата

По вид територия, площта на резервата е „защитена територия“ (Приложение № 10). Собствеността е изключителна държавна. По НТП е „резерват“.

1.2.2. Разпределение на площите по административна принадлежност

Обзорна карта на резервата и прилежащата територия в подходящ мащаб, на която са показани землищата на населените места и техните землищни граници, границите на общините, както и разпределението на горите и земите в тях и др. елементи (по преценка) е представена в Приложение № 3 (Карта № 2).

1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ НА РЕЗЕРВАТ „ОРЛИЦА“

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

1.3.1. Исторически преглед на статута и предназначението на територията в миналото

В първоначалната си форма резерват „Орлица“ е създаден на основание чл. 16 и чл. 22 от Закона за защита на природата (ЗЗП), със Заповед № 791/10.08.1984 г. на Председателя на КОПС, за да се запазят първични екосистеми от мизийския бук в Котленската планина, местообитания на редки грабливи птици и уникален по своя характер карстов комплекс с множество пещери, пропасти, извори и др.

1.3.2. Кратък преглед на причините и стъпките за обявяването на защитената територия

Резерват „Орлица“, землище на с. Медвен, Сливенски окръг е създаден със Заповед № 791/10.08.1984 г. на Председателя на КОПС с площ 566, 5 ha.

Със същата Заповед на основание чл. 3 от Наредба № 4 от 1980 г. на Комитета за опазване на природната среда към резерват „Орлица“ се създава буферна зона.

Със заповед № РД-1031 от 29.09.2004 г. на Министъра на околната среда и водите са обявени две пътеки за посетители през резерват „Орлица“.

Със заповед № РД-420/18.06.2007 г. на Министъра на околната среда и водите буферната зона на резерват „Орлица“ се прекатегоризира в защитена местност „Медвенски карст“.

1.3.3. Законов статут на резерват „Орлица“, произтичащ от националното законодателство - закони и техните поднормативни актове

1.3.3.1. Законов статут на резервата, произтичащ от Закона за Защитените територии (ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998 г., последни изменения и допълнения изм. ДВ. бр.27 от 15 Март 2013 г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013 г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.).

Законът цели опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достойние и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото.

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. Предназначението на защитените територии не може да се променя освен по реда на глава трета от закона.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

План за управление на резерват „Орлица“

Опазването и ползването на лечебните растения в защитените територии се уреждат с отделен закон.

Категориите защитени територии са:

1. резерват;
2. национален парк;
3. природна забележителност;
4. поддържан резерват;
5. природен парк;
6. защитена местност.

Разпоредбите на този закон се прилагат за всички защитени територии независимо от собствеността върху горите, земите и водните площи в тях.

Определянето на забраните и ограниченията за извършване на дейности в границите на вътрешния пояс от санитарно-охранителните зони, попадащи в защитени територии, се извършва по реда на Закона за водите.

Съгласно ЗЗТ (ДВ бр.133/1998 г.), чл. 5 територията се управлява като защитена територия първа категория.

Съгласно ЗЗТ, чл.16 (2) резерватите се управляват с цел:

- Запазване на естествения им характер;
- Научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг;
- Опазване на генетичните ресурси;
- Запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки, ендемични и реликтни видове;
- Развитие на мрежа от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания.

Съгласно ЗЗТ, чл.17 (1) в резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

- Тяхната охрана;
- Посещения с научна цел;
- Преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
- Събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

– Потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм., бр. 77 от 2002 г.) увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

(2) Пътеките по ал.1, т.3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) Посещенията по ал. 1, т.2 и 4 се осъществяват с разрешение от МОСВ.

(4) Санитарните мероприятия по ал. 1, т.5 се извършват с разрешение от МОСВ, издадено след положително научно становище от БАН и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

Забранено е самоволното навлизане в границите на защитената територия, освен изключенията по т. 1, 2, 4, 5, като за т. 2 и 4 се изисква да се съгласува посещение с научна и/или образователна цел от Министъра на околната среда и водите или упълномощени от него длъжностни лица.

Съгласно чл. 55 от Закона, защитените територии се разработват планове за управление при условия и по ред, определени с наредба, утвърдена от Министерския съвет.

Плановете за управление на национални и природни паркове се разработват в срок до три години, а на резервати и поддържани резервати - в срок до две години от обявяването им. Плановете се актуализират на всеки десет години.

Законът определя изискванията, с които трябва да се съобразяват плановете за управление, както и тяхното съдържание.

Съгласно чл. 67 от Закона, охраната на защитените територии - изключителна държавна собственост, и обектите по Рамсарската конвенция и другите международни договори и конвенции се организира от Министерството на околната среда и водите. Горите в останалите защитени територии се опазват съгласно Закона за горите.

Регионалните органи на Министерството на околната среда и водите организират и осъществяват охраната на защитените територии - изключителна държавна собственост, в своите райони. Те организират подвижна паркова охрана и контролни пунктове.

Охраната на отделни резервати и поддържани резервати, извън границите на националните паркове, може да се предоставя от министъра на околната среда и водите на други органи на изпълнителната власт или на общини.

План за управление на резерват „Орлица“

Защитените територии - изключителна държавна собственост, се разделят на охранителни участъци с площ до 1500 ha.

На територията на резервата са маркирани две пешеходни пътеки за посетители, по които е разрешено преминаването на хора. Те са регламентирани със Заповед РД–1031/29.09.2004 г. на Министъра на околната среда и водите:

- Пътека, преминаваща през отдели с номера 449 и 448 по Лесоустройствен проект на Държавна дивечовъдна станция – Котел, от 1994 г
- Пътека, преминаваща през отдели с номера 425 и 424 по Лесоустройствен проект на Държавна дивечовъдна станция – Котел, от 1994 г.

При преминаване по пътеките се забранява:

- Отклоняването на посетители и навлизане в резервата;
- Замърсяване с битови и други отпадъци;
- Бране, събиране, отрязване, изкореняване или друг начин на увреждане на екземпляри от растителни видове;
- Убиване, улавяне, преследване, обезпокояване или други начин на увреждане на екземпляри от животински видове;
- Палене на огън и бивакуване;

Съгласно Заповед № РД-420/18.06.2007 г. на МОСВ буферната зона към резерват „Орлица“ е прекатегоризирана в ЗМ „Медвенски карст“, която запазва обхвата, границите и режимите, определени със Заповед №791/10.08.1984 г. В защитена местност „Медвенски карст“ се забранява:

- строителство на нови сгради, пътища, въжени линии и др.
- разкриване на кариери или други дейности, с които се променя естественият облик на местността;
- замърсяване от всякакъв характер;
- изгаряне на храстовата и тревната растителност;
- използване на химични препарати за борба с вредителите в селското и горското стопанство;
- лов;
- залесяване с неприсъщи за района дървесни видове.

В границите на ЗМ се разрешават:

- регулиране на паша на домашни животни в определени райони с изключение на кози;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- провеждане на предвидените в лесоустройствените проекти мероприятия, но без провеждане на голи сечи. Постепенните сечи да се провеждат най-малко в три фази.

1.3.3.2. Законов статут на резерватната територия, произтичащ от Закона за биологичното разнообразие (ДВ, бр.77/09.08.2002 г., последни изменения и допълнения ДВ, бр.62/10.08.2010 г., изм. ДВ. Бр. 26 Юли 2013 г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.)

Законът урежда отношенията между държавните, общинските, юридическите и физическите лица по опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в Р България. В приложения са дадени видовете и местообитанията за опазване и защита.

Съгласно Закона, буферните зони около резервати и поддържани резервати, без тези, попадащи в национални паркове, обявени по реда на отменения Закон за защита на природата, запазват своите граници и режими, освен ако не са променени по реда на глава втора, раздел IV на този закон. Буферните зони около резервати, попадащи в национални паркове, се заличават с този закон.

Охраната на отделни резервати и поддържани резервати, извън границите на националните паркове, може да се предоставя от министъра на околната среда и водите на други органи на изпълнителната власт или на общини.

1.3.3.3. Законов статут на резерватната територия, произтичащ от Закона за лечебните растения (ДВ, бр. 29/07.04.2000 г., последни изменения и допълнения ДВ, бр.103/29.12.2009 г., изм. ДВ. Бр. от 26 Юли 2013 г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014 г.)

Законът урежда отношенията, свързани с управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки. Съществува официален списък, съдържащ всички лечебни растения в България. Използването на тези природни ресурси изисква специални разрешителни и заплащане на различни такси. Законът се прилага от Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните, местни власти, регионални администрации.

Чл. 50 от Закона за лечебните растения гласи, че: „За опазване и устойчиво ползване на лечебните растения се разработват: раздел "...Лечебни растения" към плановете за управление съгласно Закона за защитените територии - по задание от министъра на околната среда и водите...“.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Съгласно Закона за лечебните растения, собствениците на земи, гори, води или водни обекти, в които има находища на лечебни растения, са длъжни да прилагат мерките за опазване на лечебните растения, предвидени от съответните планове, програми и проекти по чл. 50, т. 2, 3 и 4.

За находища на лечебни растения, намиращи се в защитени територии, се прилагат режимите и нормите, установени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяване и планове за управление на защитените територии, а по отношение на опазването и ползването - разпоредбите на този закон.

Специализираните карта и регистър на лечебните растения осигуряват данни за местоположение, граници, размери, собственост на находищата, състояние на лечебните растения, количествени запаси и степен на ползване на ресурсите им.

При създаването и поддържането на специализираните карта и регистър се използват данни от раздел "Лечебни растения" към планове, програмите и проектите по чл. 50, т. 2, 3 и 4

Регионалните инспекции по околната среда и водите контролират изпълнението на предвижданията на плановите документи по чл. 50 от закона.

Ползването на лечебни растения в резервата е забранено.

1.3.3.4. Законов статут на резерватната територия, произтичащ от Закона за устройство на територията (Обн. ДВ. бр.1 от 2 Януари 2001 г., изм. и доп. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014 г., изм. ДВ. бр.105 от 19 Декември 2014 г.)

Този закон урежда обществените отношения, свързани с устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България и определя ограниченията върху собствеността за устройствени цели.

Съгласно чл. 8 от Закона, конкретното предназначение на поземлените имоти се определя с подробния устройствен план и може да бъде: „...в защитени територии - за природозащита (природни резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, плажове, дюни, водоизточници със санитарно-охранителните им зони, водни площи, влажни зони, защитени крайбрежни ивици) и за опазване на обектите на културно-историческото наследство (археологически резервати, отделни квартали или поземлени имоти в населени места с културно-историческо, етнографско или архитектурно значение)...“.

1.3.3.5. Законов статут на резерватната територия, произтичащ от Закона за водите (ДВ, бр. 67/27.07.1999 г., последни изменения и допълнения ДВ, бр. 61/06.08.2010 г., изм. ДВ бр 53 от 27 Юни 2014 г., изм. ДВ. бр.17 от 6 Март 2015 г.)

Този закон урежда собствеността и управлението на водите на територията на Р България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водностопанските системи и съоръжения.

Съгласно чл. 119а от Закона, зоните за защита на водите са:

1. водните тела и санитарно-охранителните зони по чл. 119, ал. 4;
2. зоните с води за къпане;
3. зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
 - а) уязвими зони;
 - б) чувствителни зони;
4. зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
5. **защитените територии и зони**, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

Съгласно чл. 119б от Закона, за териториите и зоните по чл. 119а, ал. 1, т. 5 могат да бъдат определени специфични изисквания към състоянието на водите, които трябва да се постигнат и/или поддържат според:

1. заповедта за обявяването, издадена по реда на Закона за защитените територии или Закона за биологичното разнообразие;
2. влязъл в сила план за управление на защитена територия или защитена зона;
3. влязъл в сила план за действие за растителен или животински вид.

1.3.3.6. Законов статут на резервата, произтичащ от Закона за държавната собственост (ДВ, бр.44/22.05.1996 г., последни изменения и допълнения, бр. 41/02.06.2009 г. изм. и доп. ДВ. бр.105 от 19 Декември 2014 г.) и Правилник за прилагането му (ДВбр.78/26.09.2006 г. последни изменения и допълнения ДВ, бр.18/05.03.2010 г., изм. ДВ бр 40 от 13 Май 2014 г., изм. ДВ. бр.102 от 12 Декември 2014 г.)

С този закон се уреждат придобиването, управлението и разпореждането с имоти и движими вещи - държавна собственост, както и актуването на имоти - държавна собственост.

В закона няма конкретни текстове, ограничения, забрани, условия и други, които касаят защитените територии, вкл. резерватите.

1.3.3.7. Законов статут на резервата, произтичащ от Закона за лова и опазване на дивеча (Обн. ДВ. бр.78 от 26 Септември 2000 г., изм. ДВ. бр.26 от 20 Март 2001 г., изм. ДВ. бр.62 от 12 Юли 2013 г., изм. ДВ. бр.62 от 12 Юли 2013 г.)

Законът урежда отношенията, свързани със собствеността, опазването и стопанисването на дивеча, организацията на ловното стопанство, правото на лов и търговията с дивеч и дивечови продукти.

Съгласно чл. 7 от закона, ловната площ на страната се разпределя на ловностопански райони, независимо от фондовите граници и собствеността върху земите, горите и водните площи.

Не се обособяват ловностопански райони върху природни резервати.

В защитените територии стопанисването на дивеча се извършва съгласно техния режим и план за управление.

В Закона за защитените територии в чл. 14 се създава ал. 4, която гласи, че: "Заграждане на площи в защитени територии, без тези в резерватите и националните паркове, се допуска за изграждане на бази за развъждане на дивеч след съгласуване с министъра на околната среда и водите."

Изпълнението на Закона за лова и опазване на дивеча се възлага на министъра на земеделието и храните. В защитените територии - изключителна държавна собственост, обявени със Закона за защитените територии, изпълнението на закона се възлага на министъра на околната среда и водите.

Ловът в границите на резервата е забранен.

1.3.3.8. Законов статут на резервата, произтичащ от Закона за рибарството и аквакултурите (Обн. ДВ. бр.41 от 24 Април 2001 г., изм. ДВ. бр.88 от 4 Ноември 2005 г., ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014 г.)

С този закон се уреждат отношенията, свързани със собствеността, организацията, управлението, ползването и опазването на рибните ресурси във водите на Република България, търговията с риба и други водни организми.

Законът има за цел да осигури:

- Устойчиво използване на рибните ресурси в това число възстановяването и защитата на биологичното равновесие във водните екосистеми;

- Устойчиво развитие на риболовния сектор (индустриален и развлекателен риболов, развъждане на риби и аквакултури);
- Изпълнение на правилата на риболовните практики;
- Увеличаване на консумацията на риба и рибни продукти.

Законът се прилага се от Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и храните, ИАРА, местни власти, регионални администрации.

Съгласно чл. 12 от закона, риболовът се организира и провежда по начин, който не препятства естественото възпроизводство на рибните ресурси и техните миграционни пътища, не застрашава устойчивото развитие на техните запаси и благоприятства опазването на биоразнообразието.

Риболовът в рибностопанските обекти, които са в границите на защитените територии, обявени по Закона за защитените територии, се извършва съгласно плана за управление на съответната територия и установения за нея режим.

Изпълнението на този закон се възлага на министъра на земеделието и храните, а в защитените територии - изключителна държавна собственост - на министъра на околната среда и водите.

Риболовът в границите на резервата е забранен.

1.4. СОБСТВЕНОСТ

В Конституцията на Република България са формулирани общите принципи и задължения по опазването и възпроизводството на околната среда; поддържане на равновесието на живата природа; разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната.

Съгласно чл. 8, ал. 1 от ЗЗТ, природните резервати, посочени в Приложение № 2 (изм. - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2002 г, които служат за задоволяване на обществени потребности с общонародна значимост, са изключителна държавна собственост.

С Акт № 226/15.05.1997 г. на Министерството финансите резерват „Орлица“ е утвърден за изключителна държавна собственост.

1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА

1.5.1. Организационна структура и администрация

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Съгласно разпоредбите на ЗЗТ, МОСВ и неговият регионален орган РИОСВ Бургас провеждат и осъществяват **управлението, контрола и охраната** в резервата – чл. 46 (1) и чл. 47 (11).

Основна отговорна институция за управлението на резервата на държавно ниво е МОСВ, а на регионално – РИОСВ гр. Бургас.

Министерство на околната среда и водите

Законовата база, която определя компетенциите и се прилага от МОСВ (РИОСВ), включва: *Закон за защитените територии, Закон за биологичното разнообразие, Закон за опазване на околната среда, Закон за чистотата на атмосферния въздух, Закон за водите*. С други закони, като Закона за лова и опазване на дивеча, Закона за лечебните растения и Закона за рибарството и аквакултурите се определят правомощията на МОСВ (РИОСВ) в съответните специализирани направления. Министерството на околната среда и водите отговаря за държавната политика в сферата на опазването на околната среда (Постановление 278 на Министерския съвет, 1.07.1997г., анекс към чл.1, §1). Задачите на МОСВ включват *“опазване на биологичното разнообразие и защитената природна среда”, “опазването и природосъобразното ползване на природните ресурси”*.

Специализирана структура за управление на защитените територии в България се явява Дирекция “Национална служба за защита на природата” (НСЗП) към МОСВ.

По-важни компетенции на МОСВ са:

- Поддържа Националната екологична мрежа;
- Координира дейностите на други министерства, ведомства, общини, обществени организации, научни и академични институти по опазване на биологичното разнообразие;
- Разработва и прилага механизми за стимулиране на дейности на собствениците или ползвателите, НПО, сдружения и др., насочени към опазването, поддържането и възстановяването на биологичното разнообразие;
- Организира системата за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие и създава база данни и ГИС за регистриране състоянието и установяване измененията в биологичното разнообразие, осигурява достъп и обмен на данни по опазване на биологичното разнообразие;
- Контролира състоянието на околната среда на територията на страната;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

- Утвърждава норми за емисии и концентрации на вредни вещества и ползването на възобновими и невъзобновими природни ресурси;
- Упражнява изключителното право на МС за управление на водите на национално ниво;
- Разработва политика на държавата в областта на използването и опазването на водите и защитата им от вредно въздействие;
- Разработва национален водностопански план, национална програма за устойчиво ползване на водите и утвърждава ПУ на речните басейни;
- Организира и ръководи НС за мониторинг на водите и обобщава водностопанския кадастър;
- Организира изготвянето на НС за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения.

РИОСВ-Бургас

Обхватът на действие на РИОСВ-Бургас включва територията на Бургаска област, част от Сливенска област (община Котел) и част от Варненска област (община Бяла) – общо 15 общини с територия 8 121 km² и население приблизително 472 000 жители. Територията на действие на инспекцията е втората по големина в страната след софийската.

По отношение опазването на биологичното разнообразие, защитените територии и горските екосистеми РИОСВ-Бургас има контролни, регулиращи и информационни функции.

В РИОСВ-Бургас няма обособен специализиран персонал за управление и охрана на резерват „Орлица“.

Функциите на РИОСВ по отношение на биологичното разнообразие и защитените територии са определени в **Закона за защитените територии чл. 50 и Правилник за устройство дейността на РИОСВ.**

По-важни функции на РИОСВ **съгласно чл. 50 от ЗЗТ** по отношение на Р са:

- Координира и контролира прилагането на планове за управление в областта на научно-изследователската работа, поддържащите и възстановителните мерки за застрашени видове и местообитания, просветните и образователните екологични програми и други природозащитни дейности, осъществявани от други държавни органи, общини, неправителствени организации и лица;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

- Организира мониторинг върху качествата на компонентите на околната среда;
- Организира и поддържа база данни и регионални регистри;
- Организира функционирането на посетителските центрове;
- Санкционира нарушителите в предвидените случаи.

Конкретните функции и задачи на РИОСВ по отношение опазването на биологичното разнообразие и защитените територии са посочени в Правилника за устройство на дейността на РИОСВ. В най-общи линии те се свеждат до регулиращи, контролни функции, свързани с превантивен, текущ и последващ контрол върху стопанисването и опазването на възобновимите и невъзобновимите природни ресурси; контрол по опазване на биологичното разнообразие.

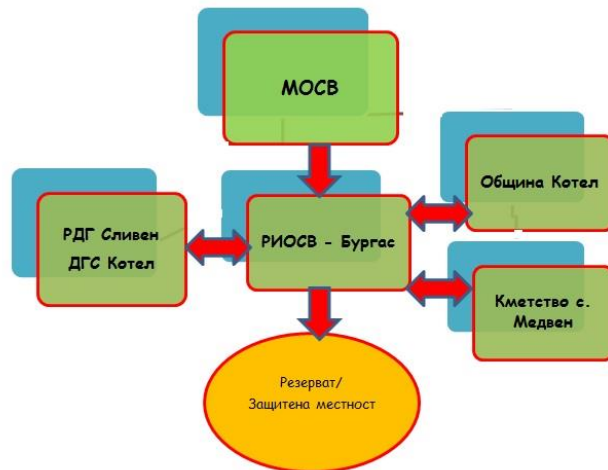
По-важни функции на РИОСВ по други закони са:

- Контролира спазването на изискванията за опазване на биологичното разнообразие при осъществяване на дейностите на собствениците или ползвателите на земи, гори и водни площи, включени в Националната екологична мрежа;
- Координира и контролира прилагането на ПУ, включително и интегрирането му в общинските планове и програми;
- Контролира опазването на растителните и животински видове, предмет на ЗБ;
- Обслужва общините по опазване на околната среда чрез писмени предписания и заповеди;
- Контролира изпълнението на плановите документи, свързани с ползването на лечебни растения, дейността на билкопроизводителите, видът и количеството на билките за преработка, опазването на находищата на лечебни растения.

В изпълнение на своите правомощия директорите на регионалните органи на МОСВ в своите райони осъществяват и организират управлението на ЗТ (чл. 50, т.1).

На **фигура 1.5.1-1** са дадени връзките и съподчинеността във функционалната структура по отношение на управлението на Р.

Фигура 1.5.1-1 Връзки и съподчиненост във функционалната структура по отношение на управлението на Р

1.5.2. Структура на управление и основните функции на персонала на РИОСВ-Бургас по длъжности. Общ брой на необходимия персонал и разпределението му по длъжности

При провеждане на своята дейност РИОСВ-Бургас има регулиращи, контролни и информационни функции, произтичащи от законовите и подзаконовите нормативни актове. Задълженията и компетенциите на регионалните инспекции, както и организационната структура са регламентирани в Правилника за устройството и дейността на РИОСВ.

Дейността на РИОСВ-Бургас се осъществява от служители на обща и специализирана администрация. Общият брой на наличния персонал и разпределението му по длъжности е както следва:

- общ брой – 51 служители и 1 директор;
- обща администрация – 11;
- специализирана администрация – 40;

Общата администрация е организирана в дирекция „Административни, финансови и правни дейности“. Тя подпомага осъществяването на правомощията на Директора, създава условия за осъществяване на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административното обслужване. Общата администрация осигурява информационните връзки и комуникации, организира и провежда на територията на РИОСВ-Бургас кампании за повишаване на

общественото съзнание и култура в областта на околната среда на регионално ниво. Общата администрация е представена от следния персонал:

- Директор на дирекция АФПД
- Гл. юрисконсулт
- Гл. специалист – касиер, счетоводство
- Ст. специалист – завеждащ техническа служба
- Гл. специалист – човешки ресурси
- Ст. специалист – работа на едно гише
- Гл. експерт – връзка с обществеността
- Гл. експерт –нац. Кампании, екологично образование
- Гл. специалист – инвеститорски контрол
- 2 Шофьори

Специализираната администрация е организирана в две дирекции – Дирекция „Контрол на околната среда“ и Дирекция „Превантивна дейност“. Те подпомагат осъществяването на правомощията на директора на РИОСВ, свързани с неговата компетентност.

Дирекция „Контрол на околната среда“ извършва контрол по опазване на компонентите на околната среда и факторите, които ѝ влияят, налага принудително-административни мерки съгласно нормативните актове, участва в съдебни дела във връзка с дейността на РИОСВ, анализира резултатите от измерванията от пунктовете на НАСЕМ, за състоянието на атмосферния въздух и водите, и предоставя информация на МОСВ; прилага изискванията за екологична отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети; контролира обектите, работещи с опасни химични вещества (ОХВ). Структурата на тази Дирекция е следната:

- Директор на Дирекция КОС

отдел „Управление на отпадъци, почви, комплексни разрешителни и опасни химични вещества“

- Началник отдел УОПКРОХВ

Направление „Управление на отпадъците и опазване на почвите“

- Гл. експерт- управление на масово разпространени, строителни отпадъци
- Гл. експерт – управление на отпадъци, третиране на битови и строителни

отпадъци, програми и проекти

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

- Гл. експерт – управление на производствени и опасни отпадъци, финансов контрол на такси

- Ст. експерт – управление на масово разпространени отпадъци

- Гл. експерт – почви и масово разпространени отпадъци

- Гл. експерт – ГИС и третиране строителни и битови отпадъци

Направление „Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, екологична отговорност и доброволни ангажименти, опасни химични вещества и контрол на риска от големи аварии с опасни химични вещества“

- Гл. експерт - комплексни разрешителни, опасни химични вещества и управление на риска

- Гл. експерт – комплексни разрешителни, опасни химични вещества и управление на риска

- Ст. експерт - комплексни разрешителни, опасни химични вещества и управление на риска

Отдел „Опазване на води, атмосферен въздух и вредни физични фактори“

- Началник отдел ОВАВВФФ

Направление „Опазване чистотата на атмосферния въздух и вредни физични фактори“

- Гл. експерт опазване чистотата на атмосферния и вредни физични фактори

- Ст. експерт – емисии на вредни вещества от неподвижни източници и к-л на емисии и парникови газове и в-ва нарушаващи озоновия слой

- Мл. експерт – шум и емисии на вредни в-ва от ЛОС в резултат на употреба на разтворители

- Мл. експерт – оценка качеството на атмосферния въздух и к-л на емисии на вредни в-ва от неподвижни източници

- Мл. експерт - шум и емисии на вредни в-ва от ЛОС в резултат на употреба на разтворители

- Гл. експерт – техническо обслужване и информационно обезпечаване

- Ст. експерт - техническо обслужване и информационно обезпечаване

Направление „Опазване на водите“

- Гл. експерт – опазване на водите

- Гл. експерт – опазване на водите

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- Ст. експерт – опазване на водите

Дирекция „Превантивна дейност“ провежда процедури по ОВОС, ЕО и ОС, издава становища по ЕО и др. съгласувателни документи, необходими при одобряването на инвестиционни предложения (ИП), планове и програми; изготвя регистрационни и разрешителни документи; поддържа регистри с база данни съгласно специализираното законодателство. Структурата на Дирекция „Превантивна дейност“ е следната:

- Директор на дирекция ПД

отдел „ЕО, ОВОС и ОС“

- Началник отдел „ЕО, ОВОС и ОС“
- Гл. експерт – ОС, ОВОС и ЕО
- Гл. експерт – ОС, ОВОС и ЕО
- Ст. експерт – ОС, ОВОС и ЕО
- Ст. експерт – ЕО и ОВОС
- Мл. експерт – ЕО и ОВОС

„Биологично разнообразие, защитени територии и защитени зони“

- Началник отдел БРЗТЗЗ
- Гл. експерт – биоразнообразие, ЗТ и ЗЗ
- Ст. експерт – биоразнообразие, ЗТ и ГМО
- Гл. експерт – контрол на ЗТ и ЗЗ
- Гл. експерт – биоразнообразие, ЗЗ и ГМО
- Специалист – охрана на ЗТ, резервати „Витаново“ и „Средока“
- Гл. специалист – охрана на ЗТ, резервати „Ропотамо“, „Вельов вир“ и

„Пясъчната лилия“

- Специалист – охрана на ЗТ, резервати „Ропотамо“, „Вельов вир“ и

„Пясъчната лилия“

- Гл. специалист – охрана на ЗТ, резервати „Силкосия“, „Тисовица“ и

„Узунбуджак“

- Ст. специалист – охрана на ЗТ, поддържан резерват „Атанасовско езеро“

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване

➤ **Сграден фонд:**

Сградният фонд е собственост на РИОСВ-Бургас, няма сграден фонд, ползван под наем. За управлението на резерват „Орлица“ няма самостоятелна сграда.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Единствено в сградата на РИОСВ-Бургас, в град Бургас са ситуирани работните места на служителите, свързани с Р.

➤ **офис оборудване:**

За управлението на резервата няма изрично закупено офис оборудване. Експертите от отдел БРЗТЗЗ разполагат с компютри, преносими компютри, принтери, скенери, копирна машина и др.

В **Приложение № 15** е даден актуализиран списък с описание на броя и вида на офис оборудването на експертите от отдел БРЗТЗЗ.

➤ **транспортни средства:**

Експертите от отдел БРЗТЗЗ разполагат с високопроходими и леки автомобили.

В **Приложение № 15** е даден актуализиран списък с описание на броя транспортни средства.

➤ **комуникационни връзки:**

Началникът на отдел БРЗТЗЗ и служителите по охрана разполагат с мобилни телефони.

➤ **оборудване за работа на терен:**

В **Приложение № 15** е даден актуализиран списък с описание на броя и вида на оборудването за работа на терен.

➤ **туристическо оборудване:**

Отдел БРЗТЗЗ не разполага с туристическо оборудване.

➤ **посетителска инфраструктура (маркировка, екопътеки, паркова мебел, чешми, информационни и интерпретативни обекти и др.):**

Посетителската инфраструктура в териториалния обхват на РИОСВ-Бургас е означена с маркировка, налични са 30 бр. пътеки за посетители, 1 беседка, информационни и забранителни табели.

Информация по източници на финансиране - държавен бюджет, ПУДООС и други, изразходвани за периода от 2002 до 2012 г. за дейности, оборудване и др.

➤ **От ПУДООС:**

За периода 2002-2012 г. - **532798, 73 лв.**

1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ

1.6.1. Съществуващи и в процес на изпълнение програми, планове и проектни разработки за последните 10 години, свързани със строителство,

ползване на ресурси и др. дейности на територията на Р, като: устройствен проект, общински териториално-устройствени планове, и др., ако има такива

За последните 10 години, и до момента, няма програми, планове и проектни разработки, свързани със строителство и ползване на ресурси, на територията на резервата.

На територията на Р се изпълнява настоящият проект, финансиран по ОПОС на стойност 1 464 750, 86 лв. (промяна със заповед № РД-924/02.12.2014 г.).

Планове и стратегии, които са в процедура на изработване или изпълнение, в района на резервата:

- Общински план за развитие на община Котел за периода 2014-2020
- Програма за развитие на туризма в община Котел, 2014 г.
- Стратегия за развитие на област Сливен – 2014-2020 г.

1.6.2. Степен на реализация и актуалност, като цяло или на части от описаните проектни разработки

Горепосочените проекти са в процес на утвърждаване или изпълнение.

1.6.3. Опис на научните разработки, свързани с Р

Територията на резервата е слабо проучвана. Провеждани са единични проучвания в района. Опис на научните разработки, свързани с Р, е представен в **Приложение № 12**. Опис на информационни, рекламни и други материали, предоставени от РИОСВ-Бургас, е даден в **Приложение № 22**.

1.6.4. Опис на други разработки и програми, свързани с регионалното развитие, туризма и др. на различни нива, имащи някаква връзка с Р

В процеса на изготвяне на ПУ бе поискана информация от съответните административни структури за разработки, планове, програми, проекти и др., които се изпълняват на територията на резервата, защитената местност, землищата и общините, в които те попадат.

Изпратени бяха редица писма, от които над 15 конкретно за искане на информация за разработки, проекти, програми, имащи отношение с резервата.

Резултатите от получената информация показват, че няма разработки, планове, програми, проекти, които по обхват попадат в границите на резервата. В **Приложение № 13** е представена подробна справка за изпратените писма с искане за информация и получената информация.

1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА

1.7.1. Зони и режими съгласно утвърдени проекти, отнасящи се до резервата и защитената местност. Карта на съществуващото функционално зонироване и режими в подходящ мащаб на площите в Р

Към момента няма съществуващо функционално зонироване на Р.

С настоящия план за управление предлагаме обособяването на 2 зони – зона А и зона Б.

1.7.2. Функционалното зонироване и режима на зоните да се опишат и отразят с площ и процентно участие спрямо общата площ на Р

На базата на проведените проучвания и оценки предлагаме зонироване на Р на следните 2 зони:

ЗОНА А - Зона за опазване на консервационно значими видове и местообитания

Строго резерватна зона.

Обхват: Цялата територия на резервата с изключение на ивицата от 5 m по протежение на обособените две пътеки за посетители;

Площ: 565,67 ha

Функционално предназначение:

съхраняване на ценни видове и природни местообитания;

съхраняване на ценни ландшафти

научни наблюдения;

събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;

екологичен мониторинг.

ЗОНА Б - Зона за регламентиран достъп по пътеки за посетители

Обхват: ивици с ширина 5 m, които обхващат регламентираните две пътеки за посетители и изградената посетителска инфраструктура

Площ: 1,25 ha

Функционално предназначение:

Посещения с познавателна цел

Наблюдение и обучение по възрастови групи и интереси;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Посещения с научна цел.

Карта на предложеното функционално зониране е представена в **Приложение № 3 (Карта № 14)**.

1.7.3. Информация за наличие на определени режими, произтичащи от закони и подзаконови нормативни актове

Съгласно Чл. 17. (1) на ЗЗТ, в резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
 2. посещения с научна цел;
 3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
 4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
 5. потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.
- (2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.
- (3) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват с разрешение от Министерството на околната среда и водите.
- (4) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват с разрешение от Министерството на околната среда и водите, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ

За характеристиката на абиотичните фактори са използвани актуални данни от проучванията и резултатите, както и други литературни и картни източници.

1.8. КЛИМАТ

1.8.1. Фактори за формиране на местния климат

Географското положение е основен климатичен фактор, тъй като определя слънчевото греене, атмосферния пренос с неговите сезонни изменения и формира типа климат в съответния климатичен пояс. Страната ни е разположена в южната част на умерения климатичен пояс и на прехода към субтропичния пояс. Географското положение определя континентално и океанско климатично влияние.

Климатът в района на резерват „Орлица“ се характеризира като планински с ранна есен, късна пролет и доста сурова зима. Според климатичното райониране на България по Л. Събев и Св. Станев от 1963 г. (Климатични райони на България и техният климат), територията на резерват „Орлица“ попада в Европейско-континенталната климатична област, Умерено-континентална климатична подобласт, Предбалкански (припланински) и нископланински климатичен район.

Характерно за климата в района е, че средната годишна температура е 7,7⁰С. Средната минимална зимна температура е около – 5⁰С, а средната максимална около 3⁰С. През лятото средната минимална температура на въздуха е около 12⁰С, а средната максимална е около 22⁰С. Максимумът на валежите е през зимата. Често, поради смесения хълмисто-равнинен релеф, се наблюдават градушки, непрогледни мъгли, дъждове, силни ветрове.

Абсолютните минимални температури не са много ниски. Поради хълмистия и среднонаклонен терен не съществуват условия за задържането на студен въздух.

Релефът е важен климатообразуващ фактор. Той трансформира или спира въздушните маси чрез надморската си височина, разположението и разчленението си. Релефът може да видоизменя характера на въздушните маси, например от влажни в сухи чрез изваляването им, когато те срещнат преграда. Планинският релеф е и причина за проявата на местния вятър тип бора в близките територии на резервата. Подълбоките речни долини преориентират посоката на ветровете. Почти повсеместна е проявата на планинско-долинни ветрове, които са характерни за топлото полугодие. В котловините от друга страна се наблюдава повишена честота на тихото време.

От своя страна водните басейни оказват локално въздействие върху климата - увеличават влажността на въздуха, честотата на мъглите, смекчават температурните амплитуди и др.

Характерът на растителността оказва влияние върху климатичните особености на резервата и върху качеството на въздушната среда. Горската растителност е с най-осезаемо въздействие, определяйки в значителна степен микроклиматичните условия.

1.8.2. Елементи на климата

Температура на въздуха – ср. месечни, ср. годишна, амплитуди и др.

За определяне на температурния режим са използвани данни от метеорологична станция с многогодишни наблюдения лет. „Сините камъни“, поради липса на такива данни от станция „Котел“. В Таблица 1.8.2-1 са представени данни за температурния режим на въздуха.

Таблица 1.8.2-1 Средномесечна и годишна температура на въздуха в $^{\circ}\text{C}$ (Климатичен справочник, НИМХ)

станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
лет. Сините камъни	-2,0	-1,6	0,8	6,2	11,6	15,0	16,9	17,4	13,6	9,2	4,6	0,4	7,7

Зимата е сравнително студена. Средните януарски температури се движат около 2°C под нулата. Лятото е относително хладно. Средната температура на най-топлите месеци юли и август е около 17°C . Това показва, че целият район се характеризира с благоприятни температурни условия. Есента е по-топла от пролетта.

Таблица 1.8.2-2 Средна максимална температура на въздуха в $^{\circ}\text{C}$ (Климатичен справочник, НИМХ)

станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год
лет. Сините камъни	0,4	1,1	4,2	9,9	15,8	19,3	21,7	22,4	18,5	13,3	8,1	3,1	11,5

Средномесечната максимална температура на въздуха достига най-високи стойности през месец август – $22,4^{\circ}\text{C}$, а най-ниска е през месец януари – съответно $0,4^{\circ}\text{C}$. Средната максимална температура на въздуха за годината е $11,5^{\circ}\text{C}$.

Таблица 1.8.2-3 Средна минимална температура на въздуха в °C (Климатичен справочник, НИМХ)

станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год
лет. Сините камъни	-4,9	-4,1	-2,2	2,6	7,9	10,6	12,2	12,4	9,2	5,5	1,8	-1,7	4,1

Най-студен е месец януари със средна минимална температура на въздуха – -4,9⁰C, през месец август тази стойност е 12,4⁰C, а годишната средна минимална температура е 4,1⁰C.

Валежи – годишна сума, месечно разпределение и други.

В Таблица 1.8.2-4 са представени данни за средномесечните и годишна сума на валежите за района около резервата. Използвани са данни от метеорологична станция с многогодишни наблюдения „Котел“. Средната годишна сума на валежите за района е по-висока от средната за страната – 810 mm (при средно за страната 682 mm). Най-голяма е сумата на зимните валежи, като максимумът е през месец декември, а минимумът в края на август и началото на септември.

Таблица 1.8.2-4 Количество валежи в mm (Климатичен справочник, НИМХ)

станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год
Котел	70	63	51	73	86	84	66	48	48	58	81	82	811

Сезонната сума на валежите е разпределена по следния начин:

- През Зимата – 216 mm
- През Пролетта – 210 mm
- През Лятото – 198 mm
- През Есента – 187 mm

Влажност на въздуха

Относителната влажност на въздуха се характеризира с максимум през зимата и минимум през лятото – средногодишна относителна влажност 76 %.

Таблица 1.8.2-5 Средна месечна и годишна относителна влажност (%)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
лет. „Сините камъни“	83	80	74	71	72	67	72	72	73	80	84	83	76

Относителната влажност на въздуха е най-висока през декември и януари (83 %), а най-ниска през юни (67 %).

Снежна покривка – дебелина и продължителност на снеготадържане и др.

Поради ниските температури и по-големите валежи, снежната покривка е значително устойчива. Районът на община Котел се характеризира с продължителни снеговалежи /средно 25.XI – 23.III/. Броят на дните със снежна покривка варира, средно 117 дена. В по-високите места снежната покривка е по-устойчива, средно 1-6 пъти повече в сравнение с ниските долини участъци.

Таблица 1.8.2-6 Начало, край и продължителност на снежната покривка в дни

Станция	Дата на появяване на снежната покривка			Дата на образуване на уст. снежна покривка			Дата на разрушаване на уст. снежна покривка			Дата на изчезване на снежната покривка			Средна продължителност на снежната покривка (дни)	Средна продължителност на устойчивата снежна покривка (дни)
	най-ранна	най-късна	средна	най-ранна	най-късна	средна	най-ранна	най-късна	средна	най-ранна	най-късна	средна		
Котел	14.X	9.I	25.XI	14.XI	-	.	-	28.III	.	26.II	18.IV	23.III	117	-

Най-ранната снежна покривка се появява през средата на месец октомври, а най-късната в началото на месец януари. Средно в края на месец ноември се появява първата снежна покривка и се задържа до края на месец март.

Таблица 1.8.2-7 Средна десетдневна височина на снежната покривка (cm)

Станция	IX			X			XI			XII			I			II			III			IV			V			VI		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Котел				4	7	9	12	10	6	6	7	4	3	.	.									

Средната десетдневна височина на снежната покривка е най-висока през месец януари, когато достига височина от 12 cm. През второто и третото десетдневие на месец март снежната покривка е най-ниска – 3-4 cm.

Вятър – средна скорост, максимална скорост, преобладаваща посока и др.

Преобладаващи за района са северните и северозападните ветрове с превес на

първите, вероятно под влияние на отворената долина на р. Луда Камчия. Максималната средна скорост на вятъра е 2 m/s като през месец януари са отбелязани северозападни ветрове с абсолютна стойност от 12 m/s, а през месец ноември – северен вятър със скорост 20 m/s.

Особено ветровити са местностите, намиращи се срещу планинските проходи и дълбоките речни долини, обградени от ниски и планински била. През пролетта общият пренос на вятъра е от запад, но често се явяват ветрове и от юг, които са свързани с преминаването на средиземноморските циклони. През лятото се явява планинско-долинна бризова циркулация като през нощта вятърът духа от планината към долината, а през деня – обратно.

Слънчево греене

Поради липсваща хелиограма в района на гр. Котел данни за слънчевото греене са взети от станция, която се намира на близка надморска височина и еднаква географска ширина. На тази база се заключава, че в ниските части продължителността на слънчевото греене годишно е около 2 160 часа, а в по-високите части – 2 060 часа. Броят на дните без слънчево греене варира от 90 до 100.

Вегетационен период – брой дни с температура над 10⁰С, начало и край

На база данните, представени в Таблицы 1.8.2-8 и 1.8.2-9 може да се направят следните заключения - денонощната температура в по-ниските части се задържа трайно над 5⁰С около 8 април, а над 10⁰С - около 6 май. Средноденонощната температура започва да се установява трайно под 10⁰С обикновено след 10 октомври и под 5⁰С - след 12 ноември. Откъдето следва да се заключи че продължителността на вегетационния период е около 5 месеца.

Таблица 1.8.2-8 Дата на начало и край на периодите с устойчиво задържане на температурата на въздуха над 0, 5, 10 и 15 ⁰С

Станция	0 ⁰ С		5 ⁰ С		10 ⁰ С		15 ⁰ С	
	начало	край	начало	край	начало	край	начало	край
лет. „Сините камъни“	6.III	20.XII	08.IV	12.XI	6.V	10.X	15.IV	3.IX

Таблица 1.8.2-9 Продължителност на дни с устойчиво задържане на температурата на въздуха над 0, 5, 10 и 15 °C

Станция	Продължителност (дни)				Температурна сума (C x дни)			
	0 °C	5 °C	10 °C	15 °C	0 °C	5 °C	10 °C	15 °C
лет. „Сините камъни“	288	219	156	79	2875	2750	2295	1320

Продължителността на дните с устойчиво задържане на температурата на въздуха над 10°C е 156 като температурната сума за този период е 2295.

1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

1.9.1. Геоложки строеж, морфоструктури и морфометрия

По отношение на геоморфоложкото райониране на България (Вапцаров, Алексиев, Власков, 1997 год., с допълнения) районът на резерват „Орлица“ попада в Севернобългарска (Понто-Каспийска) провинция, Старопланинска област, Предбалканска подобласт, Тетевенско-Еленски район.

Областта на Предбалкана се отличава с хълмист, нископланински и отчасти планински релеф. От запад на изток, по дължина на Предбалкана, са развити голям брой гънки от антиклинални и синклинални структури, в строежа на които участват предимно долно- и горно-кредни седименти - пясъчници, мергели, варовици.

Територията на община Котел попада в източните части на Стара планина, които представляват епейрогенни издигания с ясно изразено линейно протежение, което съвпада с простирането на гънките на планината.

В геоложко и морфоложко отношение Стара Планина се разделя на Главна Старопланинска верига и Предпланини (Предбалкан). Общината обхваща части от Котленско-Върбишкия дял от Главната Старопланинска верига и Лиса планина от Предбалкана. На юг от главната Старопланинска верига, на територията на община Котел попадат частично две по-ниски и незначителни нейни разклонения – ридовете Сидовска планина и Гребенец.

1.9.1.1. Основна скала и преобладаващи морфоструктури и съставлящите ги скални формации, мезоформите на съвременния релеф

Преобладаващи скали в резерват „Орлица“ са пясъчници, варовици, мергели.

➤ **средна и абсолютна надморска височина**

Резерват „Орлица“ е разположен между 651 и 1000 m н.в.

➤ **наклони и изложение**

Площта на резерват „Орлица“ е разпределена предимно на сенчести изложения - 54,9 %, а останалите 45,1 % представляват припечни изложения.

➤ **разчленение на релефа**

Един от най-важните морфометрични показатели е разчленеността на релефа. Тя се диференцира на хоризонтална и вертикална. По отношение на хоризонталното разчленение на релефа, този показател се колебае в границите от 0,05 km/km² до 4,89 km/km².

Стойността на вертикално разчленение се колебае в пределите от 63 m/km² до 501 m/km².

1.9.1.2. Фактори, формирали съвременния релеф през геологичните епохи и проследяване на палеогеографското развитие на територията на резервата

Развитието на релефа се характеризира с редица особености. През Тerciера той е бил подложен на тикратни издигания, които са се редували с периоди на относителен покой, като тогава се оформят денудационните заравнености, проломите на реките и скаронидната речна мрежа.

Основното нагъване става през палеогена, а издигането и оформянето на планинската система са неотектонски. В ядките на антиклинориите и в някои от навлачните структури са запазени фрагменти от херцински структури.

За областта на Предбалкана са характерни плиткоморските теригенни и карбонатни седименти на горнокредната серия и също така плитководните, предимно теригенни наслаги на палеогенската система. Изключение в това отношение правят само флишките седименти (флишката задруга) от Кипиловската синклинала.

Долната граница на този структурен етаж (комплекс) се бележи от голямата (90°) ъглова дискординация с отдолулежащите долнокредни и юрски седименти и пълно несъвпадение на структурните пластове. Горнокредните и палеогенски седименти са локализиранни в южните части на Предбалканската зона, където изпълват редица малки или по-големи синклинални структури. Единствената по-ясно изразена антиклинална структура е Суфталарската антиклинала.

1.9.1.3. Тип и разрядност на основните платформени морфоструктури, върху които се намира резерватът

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

През *неоген – кватернера* се формират основните морфоструктури в България. В своята същност морфоструктурите представляват едри форми на релефа, възникнали на определен етап от тектонското развитие на земната кора под въздействието на вътрешните релефообразуващи процеси. На територията на нашата страна се отделят следните основни морфоструктури: Мизийска плоча (платформа), Балканиди, Краищиди и Рило – Родопски.

На средно хипсометрично ниво могат да се разграничат следните главни морфоструктури:

- Дунавска епиплатформена равнина;
- Старопланинска епигеосинклинална планинска система;
- Преходна (Краищидно-Средногорска) блоково-разломна област;
- Македоно-Родопски срединен планински масив;
- Черноморска дълбоководна депресия.

Територията на резерват “Орлица” попада върху второразрядната морфоструктура на Балканидите и следователно е млад по геоложка възраст. Балканидите представляват сложна нагъната система, формирана от края на палеозоя до неогена. Отличават се с интензивни нагъвателни процеси, внедряване на плутонични тела, активна вулканична дейност, хоризонтални и вертикални движения на земната кора с голяма амплитуда. Към тях през различните геоложки периоди са били присъединявани части от съседни области.

1.9.1.4. Съвременно тектонско поведение на територията - издигания, потъвания, земетръсност (сеизмичен район-оценка и прогноза)

Районът се характеризира като потенциално активна сеизмична зона. Според сеизмичното райониране на страната резерват „Орлица“ попада в Пета степен на интензивност по скалата на Медведев, Шпонхойер и Карник.

В тези територии има активни структури, но със слаба геоморфоложка изразеност.

1.9.2. Геоморфология на релефа

1.9.2.1. Принадлежност на територията спрямо геоморфоложкото деление на страната

Съгласно геоморфоложкото райониране на страната (по Алексиев – В: География на България, 2002), резерватът попада в:

Старопланинска област (Б)

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Подобласт на Главната старопланинска верига (Ба)

Лудокамчийски регион (БаЗ)

1.9.2.2. Характеристика на всички налични форми на съвременния релеф и характерни релефоизменящи процеси. Оценка и прогноза на развитието на съвременния релеф.

Съвременният природно-географски облик на района на резервата е резултат от продължително и сложно развитие, началото на което е поставено в далечното палеогеографско минало. Основният фактор в това развитие е морфотектонският, т.е. движенията на земната кора и свързаното с тях релефообразуване. Промените в характера на тектонските движения са довеждали до съответни изменения не само в релефа, но и в цялостната природно-географска /ландшафтна/ структура на района.

Речнодолинната мрежа е формирана в резултат на речната ерозия. Тя е доминиращ морфоскулптурен елемент, който налага дълбок отпечатък върху характера на съвременния релеф. Поради планинския характер на територията, долините са дълбоко вкопани, с преобладаващо стръмни склонове и предимно тесни и стръмни легла.

Денудационно-гравитационни процеси

Наличието на склонове в резервата със значителен наклон допринася за появата на срутища и свързаните с тях сипеи.

Карстови форми

Котленската карстова област обхваща високите северни части на Котленската планина (рид Сухи дял). Изградна е от варовиците на Мездренската и Кайлъшката свита и тези от варовиковата задруга (палеоцен). Седиментите на тези единици изграждат обширната Тиханска синклинала. В споменатите варовикови седименти се наблюдават всички характерни карстови форми: кари, въртопи, пещери и пр. Този обширен карстов район се дренира от няколко големи карстови извора – в Боаз дере, южно от с. Кипилово; Котленските извори; тези в местността Злостен.

Антропогенни

Произтичат от социално-икономическите системи (население, производство, инфраструктура), които антропогенизират природните ландшафти. Такива фактори са битът на населението, селското и горското стопанство, урбанизацията, хидротехническите комплекси, транспортът, строителството и др. На територията на резервата такива практически няма.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

1.9.2.3. Да се представят в Приложение Карта на скалния фундамент и Карта на релефа в подходящ мащаб

В Приложение № 3 е представена Карта на скалния фундамент (Карта № 4) и Карта на релефа (Карта № 3).

1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ

1.10.1. Хидрология и хидрография

1.10.1.1 Основна хидроложка, хидрографска и хидробиологична характеристика, на водните ресурси, включваща: водни течения на територията на резервата, гъстота на речната мрежа по литературни данни. Фактори, влияещи на водния режим и динамиката на водните количества и средногодишен баланс на отделните водни течения и общо за резервата

Районът на резерват “Орлица”, съгласно хидрогеоложкото райониране на страната, е разположен в Южнобългарски артезиански басейн, Бургаски подрайон.

Фигура 1.10.2-1 Хидрогеоложко райониране на България

По отношение на хидроложкото райониране на България, резерватът попада в област с умерено климатично влияние върху оттока, подобласт с преобладаващо дъждовно подхранване. Характерно за тази област е, че реките са с пролетно-летен максимум на оттока. Резерват „Орлица“ включва две водни тела от речен басейн река

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Камчия:

- водно тяло с код BG2KA400R041 (р. Медвенска до вливане в р. Луда Камчия), определено в добро екологично състояние през 2013 г.

- водно тяло с код BG2KA400R042 (I участък: р. Котленска до вливане в р. Луда Камчия; II участък: р. Нейковска до вливане в р. Луда Камчия).

Река Камчия принадлежи към Черноморския водосборен басейн и е с административно управление от Басейнова Дирекция за управление на водите Черноморски район, гр. Варна. Реките, вливащи се в Черно море се отличават със сравнително малка дължина и водосборни басейни с разнообразни физикогеографски условия. От север на юг се наблюдава промяна в режима на черноморските реки от континентален към средиземноморски.

Река Медвенска е ляв приток на р. Луда Камчия. Дължината ѝ е 20 km. Медвенска река води началото си под името Черна река от 926 m н.в. в Котленска планина, на около 5 km североизточно от град Котел. Протича в югоизточна посока в дълбока, на места каньоновидна и залесена долина с множество бързеи и малки водопади (каскадата "Скоковете"). След село Медвен долината ѝ се разширява. Влива се отляво в река Луда Камчия на 319 m н.в. при село Дъбовица, Община Сунгурларе.

Площта на водосборния басейн на реката е 61 km², което представлява 3,8 % от водосборния басейн на река Луда Камчия.

Основен десен приток е р. Калугерица, а основен ляв приток е р. Бяла вода.

Река Медвенска е с дъждовно-снежно подхранване с максимален отток през месец март-април, а минимален — септември-октомври.

Река Котленска също е ляв приток на р. Луда Камчия. Дължината ѝ е 25 km. Котленска река води началото си под името Зеленишка река от 843 m н.в. в западната част на Котленска планина. До град Котел тече в източна посока в дълбока и залесена долина между Котленска планина на север и планинския рид Разбойна (част от Котленска планина) на юг. След Котел реката завива на югоизток и пресича чрез дълбок пролом Котленска планина. Влива се отляво в река Луда Камчия на 375 m н.в. в северната част на село Градец.

Площта на водосборният басейн на реката е 232 km², което представлява 14,4 % от водосборния басейн на река Луда Камчия.

Нейни основни леви притоци са Гологлава река и Жилков дол, а десни притоци са: Крива река, Корийски дол, Гръцки дол и Нейковска река.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г."

Котленска река е с дъждовно-снежно подхранване с максимален отток през месец март-април, а минимален — септември-октомври. Подхранването на Котленска река е предимно от карстови извори.

1.10.1.2 Оценка на естественото състояние на местата с високи подпочвени води, водните площи, течения и прилежащите им брегови зони

На територията на Р и ЗМ няма данни за наличие високи подпочвени води.

1.10.1.3 Хидрографската мрежа да се илюстрира с Карта в подходящ мащаб, на която да се покажат, при наличие, и съществуващи хидротехнически съоръжения.

Картата е представена в Приложение № 3 (Карта № 1).

1.10.1.4 Да се представи Карта на геоложкия строеж и геолого - хидрогеоложки разрези в подходящ мащаб на района на Р.

Картата е представена в Приложение № 3 (Карта № 4).

1.10.2. Хидрохимия

Хидрохимичната характеристика на водите бе определена на терен по стандартни методики съгласно Наредба Н-4. Резултатите са представени в Таблица 1.10.2-1.

Таблица 1.10.2-1 Хидрохимични и физични показатели на водите от р. Медвенска (резерват „Орлица“) и екологично състояние за планински R-3 речен тип според

Наредба Н-4

Показател	Измерен на/в	Мерни единици	Резултат	Състояние Наредба Н-4
Разтворен кислород	Терен	mg/dm ³	10,63	отлично
Насищане с кислород	Терен	%	104,9	-
Ел. проводимост	Терен	μS/cm	364	отлично

Обобщеното екологично състояние на р. Медвенска, на база на измерените химични показатели на водата, се приема за „отлично“ по смисъла на Наредба Н-4 (ДВ. 22/2013, изм. и доп. 79/2014). Поради маловодието в реката не бе възможно събирането на водна проба за допълнителен лабораторен анализ.

1.10.3. Хидробиология

Макрозообентосът се приема като един от най-сигурните биологични елементи за оценка качеството на водните екосистеми. Определящо значение имат съставът на

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

индикаторните таксони и тяхното обилие (Русев, 1993). За хидробиологични изследвания по отношение оценката на екологичното състояние на реките в България е приет Ирландският биотичен индекс (IBI, Irish Biotic index), в неговия адаптиран за наши условия вариант (БИ, биотичен индекс: Чешмеджиев, Варадинова, 2013). Индексът борава както с относителната численост, така и с таксономичния състав на макробезгръбначните от дънния биотоп на речните екосистеми. Като допълнителен показател е използван и Общ брой таксони от разредите *Ephemeroptera*, *Plecoptera*, *Trichoptera* (*EPT taxa*). Хидробиологичните изследвания и анализи са извършени съгласно утвърдените с Наредба Н-4 (ДВ. 22/2013, изм. и доп. 79/2014) методи. Обхватът за различните стойности е за „планински” тип река (R-3) от екорегиян № 7 (“Източни Балкани”).

1.10.3.1. Общ брой таксони по Биотичен индекс

Установени бяха 9 таксона водни безгръбначни (**Приложение № 2, Списък № 2**) според критериите на БИ, което определя екологичното състояние като „умерено”. Ниският брой таксони вероятно е продиктуван от непостоянния хидрологичен режим на реката, както и от неподходящия преобладаващ субстрат: скално легло и пресечени речни камъни.

1.10.3.2. Общ брой таксони EPT

Общият брой таксони от групите, които са по-чувствителни към антропогенно влияние също е доста нисък и има стойности, отговарящи на „умерено” екологично състояние (EPT = 4).

1.10.3.3. Биотичен индекс

Екологичното състояние, оценено по Биотичен индекс на база на видовия състав на зообентоса отговаря на „умерено” екологично състояние (БИ= 3).

1.10.3.4. Обобщена хидробиологична оценка

Обобщеното екологично състояние на р. Медвенска се приема за „отлично” на база на химичните показатели на водата и за „умерено” на база на метриките установени за водната безгръбначна фауна (**Таблица 1.10.3-1.**). Това разминаване между оценките на база на химичните и биологичните показатели е резултат от бедния видов състав и вероятно не е продиктувано от потенциално влошено качество на водите или антропогенно влияние. В подкрепа, част от установените видове от макрозообентоса са индикатори за чисти води, намиращи се в планинската зона извън

антропогенно влияние. В допълнение, извършените проучвания не са достатъчни за установяване на цялото видово разнообразие на дънната фауна от р. Медвенска.

Таблица 1.10.3-1. Обобщена хидробиологична оценка на екологичното състояние на речните води от резерват „Орлица“

Пункт / индекс	Хидрохимия	TTN	EPT taxa	БИ
р. Медвенска	отлично	9	3	2,5

Легенда: TTN – общ брой таксони;

EPT - общ брой таксони от разредите *Ephemeroptera*, *Plecoptera*, *Trichoptera*;

БИ - биотичен индекс;

синьо – „отлично“ екологично състояние; жълто – „умерено“ екологично състояние

1.11. ПОЧВИ

1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите

1.11.1.1. Определение, генезис и разпространение на основните типове и видове почви в района на обекта

Според почвено-географското райониране на България (по Николов, 1997 и 2002г.) резерват “Орлица” попада в Карпатско-Дунавска почвена област, Долнодунавска почвена подобласт, Източнобалканска провинция.

В района се срещат наситени кафяви горски почви.

Кафявите горски почви са разпространени в планинските територии с надморска височина от 700-800 m до 1700-1800 m. Формирали са се главно под влиянието на буковите, зимендъбовите, церови и благунови гори, върху глинести варовици и пясъчници. Образуват се при прохладен и влажен климат и широколистни и смесени гори.

1.11.1.2. Почвени различия на изследваната територия

Кафявите горски почви са плитки 40-80 cm, като хумусният хоризонт не е мощен – около 20 cm. По механичен състав са средно пясъчливо-глинести. За тях е типично интензивното разлагане и бързата минерализация на органичните вещества. Разположени са по склонове с различни изложения и наклони. Съдържанието на хумус е 3-8 %. Средно кисели са - рН - 5,10. Съдържат азот в рамките на 0,201 t/ha и фосфор 0,96 kg/ha.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

1.11.2. Почвени процеси

1.11.2.1. Установени ерозионни процеси

На територията на резерват „Орлица“ не са установени ерозионни процеси.

1.11.2.2. Съществуващи противоерозионни съоръжения и тяхното състояние

На територията на резервата не са установени съществуващи противоерозинно съоръжения.

1.11.2.3. Карта на почвите

Карта на почвите с отразени степените на ерозионните процеси, противоерозионните съоръжения, ако има такива и местата с повърхностно преовлажняване е представена в **Приложение № 3 (Карта № 5)**.

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ

1.12.1. Обща характеристика на биотопите на видово и екосистемно равнище

При разработването на ПУ на резерват „Орлица“ се възприема следното съдържание на понятията „екосистема“ и „биотоп“ - екосистема е съвкупността от съобщества на различни групи организми (растения, животни и гъби), развиващи се на относително еднородна територия, взаимодействащи помежду си и с абиотичната среда, при което се осъществява определен поток на енергия и кръговрат на веществата. Екосистемата се разглежда и като „динамичен комплекс от растителни, животински и микроорганизмови съобщества и тяхната нежива околна среда, които си взаимодействат като функционална единица със специфични взаимосвързани процеси и специфичен общ облик“ (ЗБР) .

Понятието „биотоп“ се възприема като идентично на понятието „местообитание“. Биотопът (местообитанието) е пространствено и функционално място (екологична ниша) в екосистемата, което заемат (обитават) популации на видове и съобщества на различни групи организми, т.е. биотопът представлява тяхното местообитание. Природно местообитание е „естествени или близки до естествените сухоземни или акваториални области, характеризиращи се с характерни географски, абиотични и биотични особености, придаващи им специфичен облик“ (ЗБР). Местообитание на вид е районът, определен от специфични абиотични и биотични фактори, в който този вид се намира постоянно или временно в някой от стадите на своя жизнен цикъл.

В съответствие с възприетото съдържание на понятията „екосистема“ и „биотоп“ (местообитание), диференциацията на територията на резерват „Орлица“ по типове екосистеми е направено в съответствие със съществуващите закономерности във вертикално-поясното разпределение на растителността и свързаните с хидротермичния и хранителен режим на местообитанията групи растения, животни и гъби. Като диагностични признаци на екосистемите от различни равнища са възприети определените синтаксони по физиономичен, доминантен и флористичен подход за класификация на растителността. От физиономичния подход за класификация се използват синтаксоните *клас формации* и *група формации*. От доминантния подход се използват синтаксоните *група асоциации* и *асоциация*. От флористичния подход за

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

класификация се използват синтаксоните, които са свързани с природните местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР.

За биотопи (местообитания) на популациите на видовете и съобществата на различни групи организми са възприети естествените природни местообитания от Приложение 1 на ЗБР и вторично преобразуваните местообитания в антропогенно формираните производни екосистеми.

1.12.1.1. Класификация на съвременните екосистеми

В зависимост от произхода и насоките на сукцесионните изменения обособените екосистеми се разделят на две групи: първични коренни и производни екосистеми. Към първичните се отнасят *горските* и *скалните екосистеми*, а към производните – *тревните екосистеми*.

Горски екосистеми

В зависимост от доминиращите едификаторни видове и природните местообитания, на които са формирани, горските екосистеми са отнесени към следните групи: *Горски екосистеми с преобладаване на обикновен бук*, *Горски екосистеми с преобладаване на обикновен габър* и *Горски екосистеми с преобладаване на келяв габър*.

Горски екосистеми с преобладаване на обикновен бук

Буковите гори в зависимост от фитоценотичната структура и характера на местообитанията се разделят на три групи: *Мезофилни букови гори*; *Термофилни букови гори* (*Cephalanthero-Fagion*) и *91WO Мизийски букови гори*.

Мезофилните букови гори са формирани на местообитание *9130 Букови гори от типа Asperulo-Fagetum*. Те се отнасят към подтиповете *Мезофитни букови гори върху бедни почви със сравнително по-нисък склон на растителните съобщества от асоциация Festuco drymejae-Fagetum* и подтип *Мезофитни букови гори, преходни към асоциация Luzulo-Fagetum*. Във флористичния състав на отделните растителни съобщества в различни количествени съотношения участват следните видове: обикновен бук (*Fagus sylvatica*), гигантска власатка (*Festuca gigantea*), *Galium pseudoaristatum*, жълтуга горска (*Genista ovata*), обикновен сгърбун (*Lapsana communis*), горска светлика (*Luzula sylvatica*), очиболец (*Potentilla micrantha*), праскаволистна камбанка (*Campanula persicifolia*), обикновен черновръх (*Clinopodium vulgare*), жълт кантарион (*Hypericum perforatum*), пролетно секирче (*Lathyrus vernus*), черна боровинка (*Vaccinium myrtillus*), великденче (*Veronica officinalis*), горска метлица (*Poa nemoralis*),

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

лапад (*Rumex obtusifolius subsp. alpinus*), горска млечка (*Euphorbia amygdaloides*), лютиче многоцветно (*Ranunculus polyanthemos*), райхенбахова теменуга (*Viola reichenbachiana*), едрolistна къпина (*Rubus macrophyllus*), европейски горски ечемик (*Hordelymus europaeus*), превара висока (*Scutellaria altissima*), лъжичина трева /чеснова трева (*Alliaria petiolate*), клонеста овсига (*Bromus ramosus*), ежова главица (*Dactylis glomerata*), германски ранилист (*Stachys germanica*), богородиче (*Calamintha sylvatica*), щитовидна вратига (*Tanacetum corymbosum*), дебриянка (*Sanicula europaea*), жълт конски босилек (*Salvia glutinosa*), дзука (*Juncus effuses*), обикновен репей (*Arctium lappa*), горска власатка (*Festuca drymeja*), черен бяз (*Sambucus nigra*) и др.

Термофилни букови гори са формирани на природно местообитание 9150 *Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion)*. Характерна особеност за този тип е сравнително добре развития храстово-тревен етаж и участие на видове, характерни за термофилните дъбови гори от съюз *Quercion frainetti*. Флористичният им състав включва следните видове: бук (*Fagus sylvatica subsp. moesiaca*), сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), обикновен габър (*Carpinus betulus*), благун (*Quercus frainetto*), цер (*Q. cerris*), обикновен глог (*Crataegus monogyna*), дрян (*Cornus mas*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), дълголистен главопрашник (*Cephalanthera damasonium*), зеленоцветна платантера (*Platanthera chlorantha*) и др.

Мизийските букови гори са формирани на местообитание 91W0 *Мизийски букови гори*. Тези гори са също термофилни с участие на видове от съседно разположени дъбови, липови, габъррови и др. широколистни гори.

Горски екосистеми с преобладаване на обикновен габър

Горските екосистеми с преобладаване на обикновен габър са формирани на природно местообитания 9170 *Дъбово-габъррови гори от типа Galio-Carpinetum*. Във флористичния състав на съобществата най-често преобладават следните видове: обикновен габър (*Carpinus betulus*), цер (*Quercus cerris*), дребнолистна липа (*Tilia cordata*), брекия (*Sorbus torminalis*), птиче грозде (*Ligustrum vulgare*), полски клен (*Acer campestre*), горска ливадина (*Poa nemoralis*), разнолистна власатка (*Festuca heterophylla*).

Смесени широколистни горски екосистеми

Смесени широколистни горски екосистеми са формирани на местообитание 9180* *Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове*. В

резервата е формиран предимно подтипа *ксеротермофилни гори, върху по-сухи и по-топли сипеи*, като растителните съобщества се отнасят към подсъюза *Tilio-Acerion*.

В отделни части са формирани и микрогрупировки, които могат да се отнесат към типа *91МО Балкано-панонски церово-горунови гори*. Флористичният им състав включва видовете: цер (*Quercus cerris*), благун (*Q. frainetto*), горски късокрак (*Brachypodium sylvaticum*), горска ливадина (*Poa nemoralis*), разнолистна власатка (*Festuca heterophylla*) и черно секирче (*Lathyrus niger*).

В процеса на протичащите сукцесии са формирани и съобщества с преобладаване на келяв габър (*Carpinus orientalis*), в които участват обикновен габър и бук.

Тревни екосистеми

Тревните екосистеми се отнасят към местообитание *62A0 Източни субсредиземноморски сухи тревни съобщества*. Формираните съобщества са близки до степните от разред *Festucetalia valesiacae*. Флористичният им състав включва: люляк (*Syringa vulgaris*), жълто зайче грозде (*Asphodeline lutea*), прозорче пепелявосиво (*Potentilla cinerea*), черна садина (*Chrysopogon gryllus*), блестящ тънкоглог (*Koeleria splendens*), влакнесто коило (*Stipa capillata*), кокеш испански (*Scorzonera hispanica*), ничичиева млечка (*Euphorbia niciciana*), синкава триния (*Trinia glauca*), *Pedicularis petiolaris*.

Скални екосистеми

Скалните екосистеми се отнасят към местообитание *8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове*. Растителните групировки се отнасят към съюза *Saturejo-Thymion*. Флористичният състав на това местообитание включва видовете: стенно изтравниче (*Asplenium ruta-muraria*), *Satureja coerulea*, калиерова мащерка (*Thymus callieri*), златиста папрат (*Ceterach officinarum*), обикновена крехка папрат (*Cystopteris fragilis*), дебелецова каменоломка (*Saxifraga paniculata*), жълт равнец (*Achillea clypeolata*), ряповидна камбанка (*Campanula rapunculus*), широколистна гъжва (*Sesleria latifolia*).

1.12.1.2. Обща класификация на биотопите на застрашените, редките, реликтните и ендемитните видове висши растения и гръбначни животни

В съответствие с възприетото съдържание на понятията биотоп и местообитание на вид, общата класификация на биотопите на установените консервационно значими видове висши растения, се свързва с разработената обща класификация на

екосистемите в резерват „Орлица“ и установените взаимовръзки с природните местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР.

При така възприетите критерии са очертани следните типове биотопи:

- Биотопи на местообитание 40A0* *Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества.*
- Биотопи на местообитание 62A0 *Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества.*
- Биотопи на природно местообитание 8210 *Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове.*
- Биотопи на природно местообитание 9130 *Букови гори от типа Asperulo-Fagetum.*
- Биотопи на природно местообитание 9150 *Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion).*
- Биотопи на природно местообитание 91W0 *Мизийски букови гори.*
- Биотопи на природно 9180 *Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове.*
- Биотопи на природно местообитание 91M0 *Балкано-панонски церово-горунови гори.*

Като типове местообитания за гръбначните животни, територията на резерват „Орлица“ и ЗМ „Медвенски карст“ се категоризира по следния начин:

- *Горските ценози на резервата - широколистни гори, главно от мизийски бук, на места примесени с обикновен габър. С по-ограничено разпространение са горуновите насаждения, с участието на обикновен и келяв габър и смесените дъбови гори от цер и благун. Вторичните гори и храсталаци от келяв габър са с ограничено разпространение. Те имат относително нисък потенциал за видово разнообразие, както за земноводни и влечуги, така и за останалата сухоземна гръбначна и безгръбначна фауна.*
- *В пасищата преобладават три типа тревни съобщества - мезофитни, ксеромезофитни и ксеротермни открити терени и покрайнини на гори. Те заемат малка площ от територията, но имат висок потенциал за видово разнообразие както за земноводни и влечуги, така и за останалата сухоземна гръбначна и безгръбначна фауна.*
- *Крайречните гори са с относително висок потенциал, предоставят укрития и спокойствие на обитаващата фауна.*

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- *Крайречни открити терени* са с по-малък капацитет на средата. Основна причина обикновено са обезлесени брегове на водоема.
- *Карстови и скални комплекси* са с относително висок потенциал, предоставят укрытия основно за прилепната фауна.
- *Водни течения* – заемат малка площ от територията, но имат висок потенциал за видово разнообразие на безгръбначни животни и на земноводни и влечуги.

Застрашени видове гръбначни животни

Два вида от **ихтиофауната** на резерват „Орлица“ са включени в ЧК на България. Един вид - приморска мряна (*Barbus bergi*) в категорията “уязвим” (VU) и един вид - струмски щипок (*Cobitis strumicae*) в категорията “липса на данни” (DD).

Два вида от местната **херпетофауна** са в категория “застрашен” в ЧК на България:

Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) – обитава главно открити терени с тревна и храстова растителност, силно разредени широколистни гори и околностите им (рядко навлиза в по-гъсти гори).

Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) – обитава главно разредени широколистни гори и храсталаци; по-рядко се среща в гъсти гори или открити терени.

Шест вида от **птиците**, срещащи се в резервата (гнездящи и мигриращи), са включени в категория “застрашен” на ЧК на Р България (2011): египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), малък ястреб (*Accipiter nisus*), гълъб хралупар (*Columba oenas*), сив кълвач (*Picus canus*) и белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*). Вечерната ветрушка (*Falco vespertinus*) е в категория “критично застрашен”. Като гнездящи за резервата се явяват три вида, за които ще бъдат описани техните местообитания, останалите се явяват мигриращи за резервата. Сивият кълвач обитава букови и дъбови гори до 1000-1200 m н.в., а също и лонгози. Южният белогръб кълвач обитава стари букови, буково-иглолистни и дъбови гори до 1700 m н.в. с повече мъртви и отмиращи дървета (Спиридонов и др., 2011). Гълъбът хралупар обитава стари букови, буково-иглолистни, дъбови, иглолистни, крайречни заливни гори от равнините до 2000 m н.в. (Спиридонов, 2011).

От **бозайната фауна** един вид е с категория “застрашен” в ЧК на България - дива котка (*Felis silvestris*). Естественото обитание на вида е гората, предимно във високостъблени широколистни гори. У нас дивата котка е сравнително слабо проучена

(Попов и др. 2007; Спиридонов и др., 2011). Среща се във всички планини до около 1500–1600 m н.в. (Национален план за действие - Петров, 2008).

Редки видове гръбначни животни

В резервата не са установени редки видове **риби, земноводни, влечуги и бозайници**.

От гнездовата **орнитофауна** в резервата като редки видове пици на национално ниво могат да бъдат определени южният белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), полубеловратата мухоловка (*Ficedula semitorquata*) и гълъбът хралупар (*Columba oenas*). Националната популация на първия вид е около 1200-1700 дв., а на втория: 1500-3500 дв. И двата вида обитават стари широколистни гори с повече стари дървета и мъртва дървесина. Националната популация на гълъбът хралупар е между 150 и 350 двойки.

Реликтни видове гръбначни животни

В резервата не са установени реликтни видове **риби, птици и бозайници**.

Два вида - 1 вид **земноводно** и 1 вид **влечуго** се смятат за глациални реликти: планинска жаба (*Rana temporaria*) и усойница (*Vipera berus*).

Ендемични видове гръбначни животни

От установените видове **риби** в резервата само един е ендемичен за Балканския полуостров и за района: приморска мряна (*Barbus bergi*).

Няма ендемични видове **земноводни, влечуги, птици и бозайници**.

1.12.1.3. Катиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове

При изпълнение на проект на Дирекция НСЗП „Катиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза 1“, на територията на резервата са очертани полигони на няколко природни местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР (**Приложение № 3, Карта № 13**).

Въз основа на резултатите от проведеното през 2014 г. проучване е разработена карта на местообитанията, в която картираните полигони са свързани със следната легенда:

- 1 - 40A0* Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества
- 2 - 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества
- 3 - 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове
- 4 - 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*
- 5 - 9150 Термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion*)

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

6 - 91W0 Мизийски букови гори

7 - 9170 Дъбово-габъррови гори от тина Galio-Carpinetum

8 - 9180* Смесени гори от съюза Tilio-Acerion

9 - Комбинация от 40A0 и 62A0.

На територията на резервата не са установени популациите на растителни видове, които са картирани по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза 1“.

На територията са картирани следните животински видове:

От **водната безгръбначна фауна** няма регистрирани находища в резерватната територия. Потенциални местообитания имат два целеви вида - овална речна мида (*Unio crassus*) и ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*). Природозащитното състояние и на двата вида е оценено на “благоприятно” по критерии 1 (популация в границите на територията) и 2 (площ в границите на територията) и на ”неблагоприятно-незадоволително” според критерии 3 (структура и функции на местообитанията) и 4 (бъдещи перспективи).

От **сухоземната безгръбначна фауна** потенциални местообитания имат 6 целеви вида, като състоянието им е оценено като незадоволително и неблагоприятно. Това се дължи на наличието на пожари в ЗЗ „Котленска планина” и намаляването на размера на местообитанията им (от 1,4 до 24 %). Според предоставените източници нито един от пожарите не е засегнал територията на резерват „Орлица”. Два от видовете - буков сечко (*Morimus funereus*) и обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*) са открити в зоната на резервата.

От **ихтиофауната** няма регистрирани находища на целеви видове в резерватната територия.

При **земноводни и влечуги** потенциални местообитания имат 4 целеви вида. Със слабо пригодни, пригодни и оптимални местообитания е южен гребенест тритон (*Triturus karelinii*). Слабо пригодни и пригодни местообитания има жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*) и със слабо пригодни местообитания са обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*) и шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*). Конкретни находища на целеви видове не са картирани в резервата или близките околности.

При **птиците** по проекта са установени 109 вида, от които 21 са обект на опазване в ЗЗ “Котленска планина” (BG0002029) по Директива за птиците

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

(2009/147/ЕО). От видовете, включени като гнездящи в Стандартния формуляр на зоната не са регистрирани черна каня (*Milvus migrans*), египетският лешояд (*Neophron percnopterus*), тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), кръстат орел (*Aquila heliaca*), белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), лещарка (*Tetrastes bonasia*), бухал (*Bubo bubo*) и др. Като нов вид за ЗЗ се съобщава полска бърбрия (*Anthus campestris*). По проекта в ЗЗ са установени сечи в горските масиви като са наблюдавани значителни по площ голи сечи в букови гори между Котел и Кипилово.

При **бозайниците** няма картирани целеви видове в резерватната територия, но има регистрации на присъствие в непосредствена близост.

Видра (*Lutra lutra*) – Видът е картиран на около 3 km южно от резервата в река Медвенска, над с. Медвен. Медвенска река е гранична за резервата, но в изключително малък участък и е посочена, като биокоридор и ефективно заето местообитание за вида. Съществува макар и малка вероятност Видра да се среща в резерватната територия, в река, вливаща се в Медвенска река и преминаваща през резервата.

Европейски вълк (*Canis lupus*) - Потенциално и ефективно заето местообитание за цялата територия на резервата. 67,49 % от площта на ЗЗ предлагат оптимални местообитания за присъствието му. Те са непрекъснати и са с много добра пригодност (458,81 km² или над 98 % от площта на оптималните местообитания) и са ефективно заети от вида. Следователно, вълкът обитава всички пригодни местообитания в ЗЗ „Котленска планина“. Видът е картиран в относителна близост до резервата.

Кафява мечка (*Ursus arctos*) - Малки участъци от резерватната територия са посочени като потенциални местообитания и места, подходящи за бърлоги и укрития. В зоната няма мечка популация и постоянно обитавана от вида територия. Видът е картиран на около 5 km източно от резервата.

За **прилепите** на територията на резервата попадат пригодни местообитания на всичките 12 целеви вида прилепи, но с не много голяма площ и средна степен на пригодност. Конкретни находища на целеви видове не са картирани както в резервата, така и в ЗМ. В непосредствена близост са установени видовете: голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), дългокрил прилеп = пещерен дългокрил (*Miniopterus schreibersii*), голям нощник (*Myotis myotis*), трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), остроух нощник (*Myotis blythii*), и дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*).

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

1.12.1.4. Обзор на минали проучвания на видове и екосистеми в резервата

Досега екосистемите, местообитанията и растителността на резерват "Орлица" не са били обект на специализирани изследвания. В някои от източниците, цитирани в литературната справка се съдържат данни за тях, които са използвани при общата характеристика на растителността и местообитанията в резервата (Бондев, 1988; Бондев, 1991; Димитров, Д. 2005.).

В литературата липсват данни за флората, консервационните видове и лечебните растения на територията на резерват „Орлица“. Данни за флората в района на Котленска планина се съдържат в изследванията на Йорданов & Панов (1965), Панов & Панова (1973), Панов (1973, 1975).

В литература не са открити предходни изследвания на **водни безгръбначни** конкретно за резерват „Орлица“. Stoyanov et al. (2013) установяват *Potamon ibericum* от р. Медвенска извън територията на резервата и преди вливането ѝ в р. Луда Камчия. Достъпните литературни данни за територията на Източна Стара планина касаят мекотелите, водните кончета и ручейниците. Georgiev & Hubenov (2013) съобщават 10 сладководни охлюва от Източна Стара планина. От района на Източна Стара планина до 2013 г. Георгиев (2014) установява следните видове сладководни охлюви: *Theodoxus fluviatilis*, *Viviparus acerosus*, *Grossuana aytosensis*, *Valvata cristata*, *V. piscinalis*, *Galba truncatula*, *Radix auricularia*, *R. labiata*, *Physella acuta*, *Aplexa hypnorum*, *Planorbis planorbis*, *P. carinatus*, *Anisus septemgyratus*, *Gyraulus albus*, *Ancylus fluviatilis*.

Не бяха намерени предходни изследвания, отнасящи се за **сухоземните безгръбначни** в резерват „Орлица“. Повечето изследвания от района се отнасят за проучвания около гр. Котел, с. Жеравна и хижа Разбойна. Сухоземните охлюви от района са разгледани в работите на Georgiev & Stoycheva (2007) и Hubenov (2007). Многоножките от района са ревизирани в работата на Stoev (2007) като и двата вида диплоподи са старопланински ендемити. Псевдоскорпионите *Chthonius tenuis* и *Neobisium macrodactylus* са намерени в пещери, съответно Ледница и Дреновска пещера, но Petrov (1997) счита видовете за троглофилни и е много вероятно да бъдат намерени в други части на карста от района на резервата.

В зоната на резервата са установени консервационно значимите видове обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*) и буков сечко (*Morimus funereus*). Еуплагия (*Euplagia quadripunctaria*), обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*) и бръмбар рогац (*Lucanus cervus*) са открити в локалитети от 3 до 6 km от резервата и

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

наличните местообитания правят обитаването на резервата много вероятно. Алпийска розалия (*Rosalia alpina*) има благоприятни местообитания в резервата според данните на проекта „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I“, но видът е открит само с едно находище в ЗЗ „Котленска планина“ на около 12 km от резервата и наличието на вида в резервата трябва да се потвърди със системно проучване.

Ихтиофауната на резерват „Орлица“ досега не е била обект на специални фаунистични проучвания. Данни за видовия състав на рибите в басейна на река Камчия може да бъде намерен в няколко източника, публикувани в научната литература. Първите публикувани данни за ихтиофауната на района са от Шишков (1934), като той съобщава общо 26 вида за целия басейн на Камчия. По-късно Карапеткова (1974) публикува информация за ихтиофауната по цялото протежение на река Камчия. Тя съобщава общо 39 вида риби, но известна част от тях са морски обитатели, които временно навлизат в приустиевата част на реката. В обзорната статия на Карапеткова (1976) за българските черноморски реки се съобщават общо 41 вида постоянни обитатели и временно навлизащи в устието на реката видове. Известна информация за ихтиофауната на Камчия може да бъде намерена и в обзорната публикация на Дренски (1951).

В прегледаната научна литература няма съобщени видове **земноводни и влечуги** за територията на резервата. Данни от близките околности има в трудовете на Kowatscheff (1905), Ковачев (1917), Буреш и Цонков (1932, 1933, 1934, 1941, 1942), Бешков (1966) и Тотева (1990). Цитираните автори съобщават за района на гр. Котел общо 19 вида, от които 6 вида земноводни и 13 вида влечуги.

Сведения за **орнитофауната** на Източна Стара планина, където попада и резерват „Орлица“ има в публикацията на Дончев (1974). Според автора поне 39 вида гнездят и се срещат в стари букови и дъбови гори. Списъкът за видовия състав на резервата е допълнен също и от данни от Стандартния формуляр на ЗЗ „Котленска планина“ (BG0002029), от Орнитологично важно място „Котленска планина“ (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007) и от данните по проекта „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове–фаза I“.

В прегледаната научна литература няма съобщени видове **бозайници** за територията на резерват „Орлица“. Видовият състав е допълнен с данни от Стандартния

формуляр на 33 “Котленска планина” (BG0000117) и от и от данните по проекта „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове–фаза I”.

Публикувани конкретни научни изследвания на **прилепната фауна** за територията на резерват „Орлица“ не са открити. Данни за съобщени видове в относителна близост до него и ЗМ съществуват в трудовете на Benda et al. (2003), Иванова (2005), Ivanova (2005) и Бешков (1993). Според авторите през годините в района са регистрирани: малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), голям нощник (*Myotis myotis*), воден нощник (*Myotis daubentonii*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), кафяв дългоух прилеп (*Plecotus auritus*) и остроух нощник (*Myotis blythii*). За посочените видове може да се допусне, че ползват резерватната територия за временни убежища и хранителен биотоп.

1.12.1.5. Анализ на съвременното състояние на екосистемите и промените настъпили в исторически план

Горските екосистеми с преобладаване на бук, които са формирани на местообитание *9130 Букови гори от типа Asperulo-Fagetum* са в относително добро състояние. Насажденията са най-често двуетажни с формиран подраст. Бонитетът на насажденията варира от 2-ри до 4-ти. В смесените буково-габъррови насаждения участието на габъра достига до 40 %, като в подраста при някои съобщества обикновеният габър доминира, което е предпоставка за възможни сукцесии в различни направления.

В горските екосистеми с преобладаване на бук, които се отнасят към местообитание *9150 Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion)*, в едификаторния етаж освен обикновен габър в някои насаждения участва и цер. Бонитетът на насажденията варира в границите 2-4. Оценката на съвременното състояние и хода на възобновителните процеси дава възможност да се прогнозират различни насоки на протичащите сукцесии.

В горските екосистеми с преобладаване на бук, които са формирани на местообитание *91W0 Мизийски букови гори*, бонитетът на насажденията варира в

границите 3-5. При значителното участие на келяв габър в някои съобщества се очертава ксерофилна насока на протичащата сукцесия.

В горските екосистеми с преобладаване на обикновен габър, които са формирани на природно местообитание 9170 *Дъбово-габърви гори от типа Galio-Carpinetum*, насажденията най-често са от 3-ти бонитет. В едификаторния етаж на съобществата участва обикновен бук, а при някои насаждения и келяв габър. Формираният подраст не дава основание да се прогнозируют насоките на протичащите сукцесии.

В смесените горски екосистеми, които са формирани на местообитание 9180 *Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове*, бонитетът на насажденията е 3-4. Оценката на съвременното състояние и хода на възобновителните процеси дава възможност да се прогнозируют различни насоки на протичащите сукцесии.

Съвременното състояние на тревните екосистеми, формирани на местообитание 62A0 *Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества и на скалните екосистеми*, формирани на местообитание 8210 *Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове*, се оценява като относително стабилно.

Като нестабилно се оценява състоянието на храстовите групировки, формирани фрагментарно на местообитание 40A0* *Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества*.

1.13. ФЛОРА

1.13.1. Нисши растения и гъби

1.13.1.1. Мъхообразни

Теренни проучвания и инвентаризация

Обработени са камерално материали, събрани на терена през м. октомври 2014 от представители на три екологични групи мъхообразни: епилитни (по камъни и скали), епифлеодни (по кори на дървета) и епигейни (по повърхността на почвата).

Списъци на литературни източници за допълване на данните на флористичния състав

Според достъпната литература, досега няма публикувано целенасочено специализирано изследване на мъхообразните в резерват „Орлица“, поради което съставянето на такъв списък е невъзможно.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Основен негативен фактор за мъхообразните според Воденичаров и др. (1993) е унищожаването на горите, с което се ограничава разпространението на видовете - горски елементи. На второ място същите автори поставят пресушаването на влажните зони, а на трето и четвърто – строителството на пътни артерии и замърсяването на атмосферата. В границите на резервата тези фактори не са установени.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

Представители на мъхообразните у нас са включени в Закона за биологичното разнообразие (Приложение II и Приложение IIa – 2002, 2007), в Червен списък (Natcheva et al. 2006; http://www.bryology-bg.hit.bg/Bulgarian/Bryo_div_cons_bg/Check_list_bg.htm - accessed 20.11.2014) и в Червената книга на Р България (Пеев, 2011). От последните на територията на резервата засега не е намерен нито един вид.

Установени пропуски в познанията

Въпреки че изследването на мъхообразните в България датира от повече от един век (Воденичаров и др. 1993; Ганева, Начева 2005 и литературата цитирана в тях) и за тях е публикувана специализирана флора (Петров 1975), а през последните години постоянно в Интернет е достъпен „Списък с видовете на мъховете в България“, изготвен от А. Ганева и Р. Начева (http://www.bryology-bg.hit.bg/Bulgarian/Bryo_div_cons_bg/Check_list_bg.htm - accessed 20.11.2014), досега няма конкретни детайлни данни за резервата. Това налага планирането на сериозни теренни проучвания на тази група организми.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Класификационната система, по която е изготвен списъкът на видовете (Приложение № 2, Списък № 4) следва основно Frey et al. (2006) и тази от цитирания по-горе „Списък с видовете на мъховете в България“.

Установените в материалите от територията на резервата мъхообразни са от **два отдела** – на чернодробните и на листнатите мъхове. Общо определените представители са от **17 семейства, 22 рода, 23 вида и 1 разновидност**. Сред тях няма представители с известна консервационна значимост.

Списъци с установените видове

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

В Приложение № 2 (Списък № 4) е представен систематичен списък на мъхообразните, установени в материалите от резерват „Орлица“.

1.13.1.2. Лихенизирани гъби (лишеи)

Теренни проучвания и инвентаризация

Обработени са камерално материали, събрани на терена през м. октомври 2014 год. от представители на три екологични групи лихенизирани гъби: епилитни (по скали и камъни), епифлеодни (по кори на дървета) и епигейни лишеи (по повърхността на почвата и сред мъхове).

Списъци на литературни източници за допълване на данните на флористичния състав

Според достъпната литература, досега няма целенасочено специализирано изследване на лишеите в резервата „Орлица“, поради което съставянето на такъв списък е невъзможно.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове

Основен фактор с отрицателно действие върху лишейната флора е въздействието върху горските ценози и замърсяване на въздуха, които не са установени в резервата.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

Представителите на лихенизираните гъби у нас не са включени в списъците на защитени от ЗБР растения, в Червен списък и в Червената книга на Р България (Пеев, 2011). Единственото предложение за обявяване на защитени видове лишеи е публикувано от Драганов, Стойнева (1994), а списък на редки видове лишеи е предложен от Д. Иванов във Воденичаров и др. (1993). От последните на територията на резервата засега не е намерен нито един вид.

Установени пропуски в познанията

Няма конкретни детайлни данни за резервата.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Класификационната система, по която е изготвен списъкът на видовете (Приложение № 2, Списък № 3) следва основно Wirth et al. 2013.

Установените на територията на резервата лихенизирани гъби са от **един клас** – на торбестите гъби, *Ascomycetes*. Общо определените представители са от **6 семейства, 9 рода и 13 вида**. Между тях няма представители с известна консервационна значимост според българското законодателство.

Списъци с установените видове

В Приложение № 2 (Списък № 3) е представен систематичен списък на лихенизираните гъби, установени в материалите от резерват „Орлица“.

1.13.1.3. Макромицети

Теренни проучвания и инвентаризация

Проучванията са извършени през месец октомври 2014 г. Прилагани са утвърдени в микологията методи за извършване на изследванията. За определянето на макромицетите са използвани подходящи за целта съвременни монографски разработки.

Списъци на литературни източници за допълване на данните на флористичния състав

До момента не са известни литературни източници, съдържащи информация за макромицетите на резервата.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове

Идентифицирани са следните съществуващи отрицателно действащи фактори, като се предлагат препоръки за подобряване на опазването на макромицетите:

Таблица 1.13.1-1 Отрицателно действащи фактори и мерки за опазване

Фактор	Обхват	Мерки за преодоляване
Слабо познаване на гъбното разнообразие като цяло и консервационно значимите видове в частност	Цялата територия, значение – потенциално, умерено.	Провеждане на системна инвентаризация на гъбното разнообразие и продължаващо търсене на консервационно значимите видове.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

Наличните до момента данни не позволяват да бъдат препоръчани специални мерки за отделни видове макромицети.

Установени пропуски в познанията

Липсват данни, както за видовия състав на макромицетите, така и за консервационно значими видове от тази група.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Установени са общо 14 вида гъби макромицети, от които 1 вид се отнася към отдел торбести гъби (*Ascomycota*) и 13 – към отдел Базидиални гъби (*Basidiomycota*). Те са разпределени в 4 разряда и 10 семейства.

Консервационно значими видове

До момента от резерватната територия не са установени консервационно значими видове макромицети, но характерът и степента на опазване на местообитанията предполагат, че такива е възможно да бъдат регистрирани при бъдещи наблюдения.

Списъци с установените видове

Пълен списък на установените таксони е представен в **Приложение № 2 (Списък № 6)**.

1.13.2. Висши растения

Теренни проучвания и инвентаризация

Проучването на флората е проведено през месец октомври 2014 год. е приложен трансектния метод. Маршрутите в максимална степен обхващат територията на резервата. Определянето на висшите растения (без мъховете) е по Делипавлов & Чешмеджиев (2003), но също така отделни справки са правени и по Кожухаров (ред.) (1992) и томовете на Флора на България I-X (Йорданов 1963-1979; Велчев 1982, 1989; Кожухаров 1995). Справки са направени и със следните литературни източници за определяне статуса на видовете:

- за определяне на консервационните видове са ползвани Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009), списъците на балканските (Petrova & Vladimirov 2010) и българските ендемити (Petrova 2006), Закона за биологичното разнообразие (2007), Червената книга на Р България (Пеев 2012), CITES (Secretariat 2010), Директива 92/43/ ЕЕС (1992) и Бернската конвенция (1979);
- инвазивните видове са определени по Петрова и др. (2012);

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- реликтите са определени по Kuzmanov (1969).

Данните за флората са обобщени в общ списък (**Приложение № 2, Списък № 5**).

Списъци на литературни източници за допълване на данните на флористичния състав

На територията на резервата не са провеждани проучвания на флората, консервационните видове, висшите и лечебните растения, поради което липсват публикувани и непубликувани данни или списъци.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове

Резерватният режим на управление на територията е изиграл ключова роля за опазването на флората и консервационно значимите видове. Установените заплахи са преимуществено локални или потенциални, а значението им за опазването на видовете като цяло не е голямо. Идентифицирани са следните отрицателно действащи фактори – **Таблица 1.13.2-1.**

Таблица 1.13.2-1 Отрицателно действащи фактори и мерки за опазване

Фактор	Обхват	Мерки за преодоляване
Замърсяване с битови отпадъци.	Незначително, локализирано в периферията на резервата; значение – ниско.	Периодично почистване на битовите отпадъци.
Събиране на консервационно значими видове растения (без тези от Прил. 4 на ЗБР) за колекции (изкл. за събиране за национални научни колекции, след получаване на надлежно разрешение от МОСВ).	Потенциално по цялата територия, но по-вероятно в по-лесно достъпните райони. Потенциална заплаха с относително ниско значение.	Запазване на контрола, препятстващ събирането на консервационно значими висши растения.
Процесът на охрастяване на тревните съобществата	Тази заплаха засяга малкото останали на територията на резервата тревни съобщества.	Мониторинг на местата, засегнати от охрастяване.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Фактор	Обхват	Мерки за преодоляване
	Тревната растителност има специфичен видов състав и съхранява значителна част от флористичното разнообразие на резервата.	

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

На територията на резервата видовете, които трябва да бъдат обект на специални мерки, са част от консервационно значимите видове, чиито популации могат да бъдат повлияни негативно от процесите на охростяване, които протичат в тревните съобщества. Това са *Achillea clypeolata* и *Scabiosa triniifolia* (**Приложение № 2, (Таблица № 1.13.2-2)**). Двата вида са установени с един локалитет на територията на резервата.

Установени пропуски в познанията

На територията на резервата не са провеждани флористични изследвания. Пропуските, които са констатирани при инвентаризацията на флората са:

- недостатъчна информация за ефемерите и ефемероидите, които се срещат на територията на резервата. Това са видове, които се развиват през ранна пролет или късна есен.
- не са установени находища на орхидеи, а територията на резервата е потенциална за тяхното разпространение.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

Флората на резервата включва 296 вида висши растения (без мъховете), които се отнасят към 188 рода и 59 семейства. Пълен списък на видовете, както и информация за техния статус е представена в **Приложение № 2 (Списък № 5)**.

Най-богатите на родове семейства са: *Asteraceae* (25), *Poaceae* (24), *Lamiaceae* (15), *Rosaceae* (13), *Fabaceae* (10), *Apiaceae* (11), *Brassicaceae* (8), *Caryophyllaceae* (7), *Scrophulariaceae* (5) и *Boraginaceae* (4).

Най-богатите на видове семейства са: *Poaceae* (39), *Asteraceae* (35), *Fabaceae*

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

(26), *Lamiaceae* (23), *Rosaceae* (19), *Apiaceae* (11), *Caryophyllaceae* (9), *Rubiaceae* (9), *Brassicaceae* (8) и *Scrophulariaceae* (7).

Родовете с ≥ 4 вида са: *Trifolium* (7), *Poa* (7), *Sedum* (5), *Galium* (4), *Vicia* (4), *Carex* (4), *Acer* (4), *Quercus* (4), *Medicago* (4), *Potentilla* (4), *Festuca* (4) и *Centaurea* (4).

Във флората на резервата преобладават евро-азиатските, евро-медитеранските и субмедитеранските флорни елементи. При анализа на биологичния спектър на видовете, групата на хемикриптофитите е доминираща, следвана от тази на терофитите.

На територията на резервата са установени 2 инвазивни вида – *Conyza canadensis* и *Bidens frondosus*. Находищата на двата вида са картирани при теренните проучвания (Приложение № 18).

Бутрак (*Bidens frondosa* L.) – видът е локално разпространен по преовлажнени и периодически заливни терени. Участва в състава на тревния етаж на горските ценози. Популацията му е представена от 4 индивида. Видът не оказва влияние върху локалната флора и растителност.

Канадска коница (*Conyza canadensis* L.) – установен е с едно находище по преовлажнени и периодически заливни терени. Установен е с два много близки локалитета, като числеността на популацията му е 3 индивида. Видът не оказва влияние върху локалната флора и растителност.

На територията на резервата са установени 7 вида с консервационна значимост (Приложение № 2, Списък № 5). В Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009) попада *Atropa bella-donna* (VU), а в Приложение 4 на Закона за биологичното разнообразие (2007) са включени *Asparagus tenuifolius*, *Dryopteris filix-mas*, *D. dilatata*. Три вида (*Achillea clypeolata*, *Scabiosa triniifolia*, *Sesleria latifolia*) са балкански ендемита (Petrova & Vladimirov 2010).

Състояние на популациите на консервационните видове

Старо биле (*Atropa bella-donna* L.) – видът е локално разпространен на територията на резервата и е установен с две находища, в които числеността на индивидите е 20. Находищата влизат в състава на буковите гори и се срещат по наклонени или заравнени терени с повишена почвена влажност. Вероятно е видът да има и други находища на територията на резервата. Популацията е стабилна и не са установени заплахи, които да оказват негативно влияние върху нея.

Тънколистна зайча сянка (*Asparagus tenuifolius* Lam.) – видът е установен с едно находище в горско-храстовите съобщества, по стръмни склонове. Популацията е

представена от 2 индивида. Вероятно видът има по-широко разпространение на територията на резервата. Не са установени заплахи, които да оказват негативно влияние върху популацията на вида.

Жълт равнец (*Achillea clypeolata* Lam.) – установен е с едно находище на територията на резервата, по варовитите излази и в състава на съобществата на местообитания 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества и 40A0 *Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества (Interpretation Manual of European Union Habitats 2007; Кавръкова и др. 2009; Закон за биологичното разнообразие 2007). Популацията е представена от 5 индивида. Потенциална заплаха, която може да доведе до ограничаването или изчезването на популацията на вида е процесът на охростяване с обикновен глог (*Crataegus monogyna*), *Quercus* spp., мъждрян (*Fraxinus ornus*), люляк (*Syringa vulgaris*).

Триниелистна самогризка (*Scabiosa triniifolia* Friv.) - видът е широко разпространен в ксеротермните тревни и храстови съобщества на територията на страната, а в резерватната територия е локализиран с едно находище. Популацията е представена от 7 индивида. Потенциална заплаха, която може да доведе до ограничаването или изчезването на популацията на вида е процесът на охростяване с обикновен глог (*Crataegus monogyna*), *Quercus* spp., мъждрян (*Fraxinus ornus*), люляк (*Syringa vulgaris*).

Широколистна гъжва (*Sesleria latifolia* (Adamović) Degen) – видът е разпространен с 2 локалитета на територията на резервата. Това е типичен калцифилен вид, който влиза в състава преобладаващо на тревните и храстовите съобщества и рядко в тревния етаж на горските фитоценози. Числеността на популацията му е от няколко десетки индивида. Потенциална заплаха, която може да доведе до ограничаването или изчезването на популацията на вида е процесът на охростяване с обикновен глог (*Crataegus monogyna*), *Quercus* spp., мъждрян (*Fraxinus ornus*), люляк (*Syringa vulgaris*).

Гребенеста мъжка папрат (*Dryopteris dilatata* (Hoffm.) A. Gray) – видът е установен с един локалитет, като популацията е представена от 3 индивида. Не са установени заплахи, които да оказват негативно влияние върху популацията на вида.

Мъжка папрат (*Dryopteris filix-mas* (L.) Schott) – видът е разпространен рядко в буковите гори. Не са установени заплахи, които да оказват негативно влияние върху популацията на вида.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Установени са 15 реликтни вида (**Приложение № 2, Списък № 5**). Това са клен (*Acer campestre*), шестил (*A. pseudoplatanus*), мекиш (*A. tataricum*), смрадлика (*Cotinus coggygria*), бръшлян (*Hedera helix*), обикновен габър (*Carpinus betulus*), леска (*Corylus avellana*), воден габър (*Ostrya carpinifolia*), обикновена боровинка (*Vaccinium myrtillus*), цер (*Quercus cerris*), обикновен горун (*Q. daleschampii*), орлова папрат (*Pteridium aquilinum*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), планински ясен (*F. excelsior*), обикновен повет (*Clematis vitalba*).

Списъци с установените видове

Пълен списък е представен в **Приложение № 2 (Списък № 5)**.

1.13.2.1 Лечебни растения

Теренни проучвания и инвентаризация

При проучването на лечебните растения през месец октомври 2014 год. е приложен трансектният метод. Маршрутите в максимална степен обхващат територията на резервата. Определянето на висшите растения (без мъховете) е по Делипавлов и Чешмеджиев (2003), но също така отделни справки са правени и по Кожухаров (ред.) (1992) и томове на Флора на България I-X (Йорданов 1963-1979; Велчев 1982, 1989; Кожухаров 1995). Като лечебните растения за приети тези от флората на резервата, които са включени в Приложение 1 на Закона за лечебните растения (2000).

Списъци на литературни източници за допълване на данните на флористичния състав

На територията на резервата не са провеждани проучвания на популациите на лечебните растения, поради което липсват публикувани и непубликувани данни или списъци.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване на флористичните видове

Резерватният режим на управление на територията е изиграл ключова роля за опазването на популациите на лечебните растения. Установените заплахи са преимуществено локални или потенциални, а значението им за опазването на видовете като цяло не е голямо. Идентифицирани са следните отрицателно действащи фактори –

Таблица 1.13.2-2.

Таблица 1.13.2-2 Отрицателно действащи фактори и мерки за опазване

Фактор	Обхват	Мерки за преодоляване
Замърсяване с битови отпадъци.	Незначително, локализирано в периферията на резервата; значение – ниско.	Периодично почистване на битовите отпадъци.
Събиране на консервационно значими видове растения (без тези от Прил. 4 на ЗБР) за колекции (изкл. за събиране за национални научни колекции, след получаване на надлежно разрешение от МОСВ).	Потенциално, по цялата територия, но по-вероятно в по-лесно достъпните райони. Потенциална заплаха с относително ниско значение.	Запазване на контрола, препятстващ събирането на консервационно значими висши растения.
Процесът на охраняване на тревните съобщества	Тази заплаха засяга малкото останали на територията на резервата тревни съобщества. Тревната растителност има специфичен видов състав и съхранява значителна част от флористичното разнообразие на резервата. Също така в състава ѝ участват някои консервационно значими видове и голям брой лечебни растения.	Периодично прочистване на храстите в прилежащите на резервата територии и последващи наблюдения.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки и причините за това

От видовете лечебни растения само жълтият равнец (*Achillea clypeolata*) трябва да е обект на специални мерки (**Приложение № 2, Таблица № 1.13.2-2**). Това се дължи на факта, че популацията му може да бъде повлияна негативно от процесите на охрастяване, които протичат в тревните съобщества. Видът е установен с един локалитет на територията на резервата.

Установени пропуски в познанията

На територията на резервата не са провеждани изследвания, свързани с лечебните растения, преди подготовката на настоящия план. Необходимо е проучвания, свързани с разнообразието на лечебните растения, да продължат и по време на действие на плана.

Обобщена информация за: богатство на таксоните, общ брой на видовете, общ брой и разпределение на видовете с природозащитен статус

На територията на резервата са установени 144 вида лечебни растения, които попадат в Приложение 1 на Закона за лечебните растения (2000). Те се отнасят към 50 семейства и 107 рода (**Приложение № 2, Списък № 1**).

В състава на буковите гори основният ценообразовател е бука, който е и най-широко разпространеното лечебно растение на територията на резервата. Храстовият етаж е слабо развит и е формиран главно от подраства на бука и от единични храсти. Храстови видове, които са лечебни растения са клен (*Acer campestre*), европейски чашкодрян (*Euonymus europaeus*), бръшлян (*Hedera helix*), обикновен габър (*Carpinus betulus*), благун (*Quercus frainetto*), шестил (*Acer platanoides*). От тревистите видове се срещат горска млечка (*Euphorbia amygdaloides*), многогодишен пролез (*Mercurialis perennis*), миризливо еньовче (*Galium odoratum*), които имат проективно покритие от 2-25 % в тревния етаж.

Дъбовите гори и храсталаците, които имат значително по-голяма просветленост се характеризират с по-богат видов състав, а от там и по-голям брой лечебни растения. В дъбовите и храстовите ценози дървесните и храстовите видове лечебни растения, които се срещат са: обикновен горун (*Quercus daleschampii*), клен (*Acer campestre*), шестил (*A. platanoides*), татарски клен (*A. tataricum*), джанка (*Prunus spinosa*), обикновен габър (*Carpinus betulus*), обикновен глог (*Crataegus monogyna*), европейски чашкодрян (*Euonymus europaeus*), брадавичест чашкодрян (*E. verrucosus*), мъждрян

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

(*Fraxinus ornus*), дрян (*Cornus mas*), люляк (*Syringa vulgaris*), обикновена леска (*Corylus avellana*). По-големи площи заемат обикновен горун (*Quercus daleschampii*), трънка (*Prunus spinosa*), обикновена леска (*Corylus avellana*), обикновен повет (*Clematis vitalba*) и обикновен глог (*Crataegus monogyna*). Тревистите видове, които формират по-голяма площ и са с проективно покритие 1-7 % са: горска млечка (*Euphorbia amygdaloides*), обикновен черновръх (*Clinopodium vulgare*), горска ягода (*Fragaria vesca*), многоцветен кръстец (*Cruciata laevipes*), ливадна детелина (*Trifolium pratense*), пълзяща детелина (*T. repens*), обикновена прищница (*Prunella vulgaris*). С единични екземпляри се срещат, обикновено поддъбиче (*Teucrium chamaedrys*), виолетова белоочка (*Buglossoides purpureocaerulea*), чеснова трева (*Alliaria petiolata*), прасковелистна камбанка (*Campanula persicifolia*), пъстра зайчина (*Coronilla varia*), черно секирче (*Lathyrus niger*), кървав здравец (*Geranium sanguineum*), обикновен риган (*Origanum vulgare*), германски ранилист (*Stachys germanica*) и др.

По поречиата на речните притоци, където се наблюдава излаз на основната скала, се формират скални тераси под склопа на гората, където се създават специфични локални климатични условия с по-висока въздушна и почвена влажност. Склопът преобладаващо е формиран от бука. В тревния етаж се срещат някои хазмофитни лечебни растения като страшниче (*Asplenium trichomanes*), стенно изтравниче (*A. rutamuraria*), северно изтравниче (*A. septentrionale*), златиста папрат (*Ceterach officinarum*), а също така и едростъблест здравец (*Geranium macrorrhizum*). Покритието им е от 10 до 70 %.

Покрай речните притоци са открити и някои влаголюбиви лечебни растения, като киселец (*Rumex acetosa*) и водно пипериче (*Persicaria hydropiper*), като формират площ от няколко квадратни метра.

В тревните съобщества, които са с ограничено разпространение в резервата, се срещат голям брой лечебни растения, като: жълт равнец (*Achillea clypeolata*), обикновен равнец (*A. millefolium*), багрилно подрумиче (*Anthemis tinctoria*), синя метличина (*Centaurea cyanus*), обикновена синя жлъчка (*Cichorium intybus*), обикновен спореж (*Senecio vulgaris*), лечебно глухарче (*Taraxacum officinale*), обикновено усойниче (*Echium vulgare*), обикновена поветица (*Convolvulus arvensis*), бяла тлъстига (*Sedum album*), сарториева тлъстига (*S. sartorianum*), голяма тлъстига (*S. maximum*), кипарисова млечка (*Euphorbia cyparissias*), пъстра зайчина (*Coronilla varia*), обикновен звездан (*Lotus corniculatus*), плевелна детелина (*Trifolium arvense*), полски ацинос (*Acinos*

arvensis) и др. Преобладаващо видовете не правят по-високо покритие от 1-2 %. Тези които заемат площ от 0,1 до 1 ha са обикновен чашковърх (*Clinopodium vulgare*), обикновена прашница (*Prunella vulgaris*), миризливка (*Anthoxanthum odoratum*).

На територията на резервата 3 вида лечебни растения (1,4 % от всички лечебни растения в резервата) са с природозащитен статус (**Приложение № 2, Списък № 1**). Това са *Achillea clypeolata*, който е балкански ендемит (Petrova & Vladimirov 2010), а *Atropa bella-donna* е включена в Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009) с категория „застрашен (VU)“. Един вид (*Dryopteris filix-mas*) е включен в Приложение 4 на ЗБР. Също така 4 вида (*Atropa bella-donna*, *Asplenium trichomanes*, *Galium odoratum*, *Phyllitis scolopendrium*) са със специален режим на ползване и опазване съгласно Заповед на МОСВ № РД 83/2014.

Видовете лечебни растения с природозащитен статус или със специален режим на ползване и опазване имат различно състояние и площ в резервата. *Achillea clypeolata* има локално разпространение, като числеността на популацията ѝ е 5 индивида, докато *Atropa bella-donna* е установена в 3 находища с обща численост от 20 индивида и площ от няколко квадратни метра. По-широко разпространение имат *Asplenium trichomanes* и *Galium odoratum*, като популациите им заемат площ около 3-4 dka. *Phyllitis scolopendrium* е разпространен по скалните излази, наредко по скалите и популацията му е представена от няколко десетки индивида, които заемат площ около 100 m². *Dryopteris filix-mas* е разпространен наредко в буковите гори.

За оценка на наличните ресурси на видовете с природозащитен статус и/или специален режим на ползване и опазване е приложена следната скала: единично срещащи се екземпляри (1-10 екземпляра); група (11 до 50 екземпляра) и множество (51 ≤ екземпляра). Данните са представени в **Приложение № 2 (Таблица № 1.13.2.1-2)**.

При теренните проучвания са картирани находищата на 6 вида лечебни растения – *Dryopteris filix-mas*, *Achillea clypeolata*, *Atropa bella-donna*, *Asplenium trichomanes*, *Galium odoratum*, *Phyllitis scolopendrium*. Специални мерки за опазване трябва да се предприемат за *Achillea clypeolata*. Видът е установен с един локалитет на територията на резервата.

Списъци с установените видове

В **Приложение № 2 (Списък № 1)** е представен списък на видовете лечебни растения в резерват „Орлица“.

1.13.2.2 Горскодървесна растителност

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

1.13.2.2.1. Класификация на растителността

При проведено проучване на растителността през 2014 г. са приложени два подхода за класификация (доминантен и флористичен), в резултат на което са обособени различен брой синтаксони.

При доминантен подход на класификация, в съвременната растителност на резервата се разграничават две синтаксономични категории: *група растителни асоциации* и *асоциация*. Основни диагностични признаци на равнище група растителни асоциации са преобладаващи видове в едификаторния и субедификаторния етаж; на равнище растителна асоциация като диагностични се използват доминантни видове от различни етажи.

В съответствие с така възприетата система от синтаксономични категории на равнище група асоциации са обособени следните синтаксони:

Група асоциации с преобладаване на обикновен бук

- Асоц. *Fagetum nudum* X *Fagetum mixtoherbosa*
- Асоц. *Fagus sylvatica* + *Carpinus betulus*
- Асоц. *Fagus sylvatica* + *Carpinus betulus* + *Acer pseudoplatanus*
- Асоц. *Fagus sylvatica* + *Carpinus betulus* + *Carpinus orientalis*
- Асоц. *Fagus sylvatica* + *Carpinus betulus* + *Quercus cerris*
- Асоц. *Fagus sylvatica* + *Carpinus betulus* + *Carpinus orientalis* + *Quercus cerris* + *Quercus frainetto*
- Асоц. *Abies alba* + *Picea abies* + *Carpinus betulus* – *Carpinus betulus* + *Abies alba* + *Fagus sylvatica*

Група асоциации с преобладаване на обикновен габър

- Асоц. *Carpinetum betulae mixtoherbosa*
- Асоц. *Carpinus betulus* + *Fagus sylvatica*
- Асоц. *Carpinus betulus* + *Fagus sylvatica* + *Fraxinus excelsior*
- Асоц. *Carpinus betulus* + *Fagus sylvatica* + *Quercus cerris*

Група асоциации с преобладаване на келяв габър

- Асоц. *Carpinus orientalis* + *Carpinus betulus*
- Асоц. *Carpinus orientalis* + *Carpinus betulus* + *Fagus sylvatica*
- Асоц. *Carpinus orientalis* + *Fraxinus ornus* + *Quercus frainetto* + *Quercus cerris* + *Fraxinus ornus*

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

При флористичния подход за класификация се използва целият флористичен състав на растителните съобщества, като в зависимост от установените диагностични видове, фитоценозите се отнасят към синтаксони от следните синтаксономични категории: асоциация, съюз, разред и клас. Растителните съобщества с неустановен ранг се посочват като безрангова категория „Съобщество от..“ (*Community of..*). При флористичния метод за класификация на растителността в резервата са възприети синтаксони от синтаксономични категории, свързани с природните местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР.

При така възприетите критерии, установените растителни съобщества в резервата са включени в следната синтаксономични система:

Клас *Querc-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieger 1937

Разред *Fagetalia sylvaticae* Pawl. et al. 1928

Съюз *Fagion sylvaticae* Luquet 1926

Асоц. *Asperulo-Fagetum sylvaticae* Sougnez et Thill 1959

Асоц. *Festuco drymeja-Fagetum*

Клас *Querc-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieger 1937

Разред *Fagetalia sylvaticae* Pawl. et al. 1928

Съюз *Carpinion betuli* Issler 1931

Асоц. *Galio – Carpinetum*

Клас *Querc-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieger 1937

Разред *Fagetalia sylvaticae* Pawl. et al. 1928

Съюз *Cephalanthero-Fagion*

Клас *Querc-Fagetea* Br.-Blanq. Et Vlieger 1937

Разред *Fagetalia sylvaticae* Pawl. et al. 1928

Съюз *Tilio-Acerion* Klika 1955

Клас *Quercetea pubescentis* (Oberd. 1948) Doing Kraft 1955

Разред *Quercetalia pubescenti-petraea* Klika 1933

Съюз *Carpinion orientalis* Horvat 1958

Клас *Rhamno-Prunetea* Rivas Goday et Borja ex Tx. 1962

Разред *Prunetalia spinosae* Tx. 1952

Съюз *Pruno tenellae-Syringion* Jovan. 1979

Клас *Festuco-Brometea* Br.-Bl. et Tx. ex Soo 1947

Разред *Festucetalia valesiacae* Br.-Bl. et Tx. ex Br.-Bl. 1049

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Съюз *Festucion valasiacae* Klika 1931

Съюз *Saturejo-Thymion*.

Въз основа на резултатите от проведеното през 2014 г. проучване на растителността е разработена карта, в която картираните полигони са свързани със следната легенда (**Приложение № 3, Карта № 12**):

- 1 – Гори от обикновен бук (*Fageta sylvaticae*)
- 2 – Смесени гори от обикновен бук и обикновен габър
- 3 – Смесени гори от обикновен бук, обикновен габър и келяв габър
- 4 – Смесени гори от обикновен бук, обикновен габър, келяв габър, благун и цер
- 5 – Гори от обикновен габър (*Carpineta betulae*)
- 6 – Смесени гори от обикновен габър и бук
- 7 – Смесени гори от габър, келяв габър, бук, планински ясен и цер
- 8 – Смесени гори с преобладаване на келяв габър
- 9 – Храстово-тревни съобщества от съюз *Pruno tenellae* - *Syringion*
- 10 – Тревни съобщества от съюз *Festucion valesiacae* и *Saturejo – Thymion*
- 11 – Хазмофитна растителност от клас *Asplenetia trichomanis*

1.13.2.2.2. Характеристика на горскодървесна растителност

1.13.2.2.2.1. Анализ на наличната към момента информация и исторически преглед за управлението и ползването на горите в резервата и предходни управленски действия

Направен е хронологичен преглед на историята и досегашните устройства от обявяването на Р, като за последното устройство са отразени номерата на отделите, ползвана картна основа, методи за определяне на запаса и др. особености (**Приложение № 4**).

В **Приложение № 4** са представени и таксационни данни на горско-дървесната растителност (по дървесни видове) – биомаса на живи и мъртви дървета, височина, дебелина, възраст, склопеност и др., както и данни за съществуващи карти и схеми.

В **Приложение № 4** е направен преглед на проведените горскостопански мероприятия и съществуващи публикации и научни разработки за проучваната територия.

1.13.2.2.2.2. Събиране и обработка на данни

Събирането на данни е извършено на цялата територия на резерват „Орлица“. Върху картите на Р са отразени границите на всички територии, представляващи гори

по смисъла на Закона за горите, независимо от това дали са отбелязани в кадастралната карта или КВС, незалесените горски площи, отразени в КВС като „горски територии“ и неотразени досега в горските карти (актуалното състояние на територията).

Картите са представени в **Приложение № 3 (Карти № 2 и № 6)**.

1.13.2.2.3. Теренни проучвания

На територията на Р са извършени проучвания за здравословното състояние на горскодървесната растителност. За лесопатологично обследване и оценка на здравословното състояние на дърветата и насажденията е ползвана Наредба № 12 от 16.12.2011 ДВ, бр. 2/2012 г. за защита на горските територии от вредители, болести и други повреди и приложение № 7 на Наредба № 6.

За всяко насаждение са описани видът, степента и процентът на констатираните повреди. Изготвен е списък на насажденията, засегнати от болести и вредители.

При констатиране на повреди по насажденията и културите, причинени от биотични и абиотични фактори, са представени по подотдели, засегнатите гори и видовете повреди.

Резултатите от проучванията са представени в **Приложение № 4**.

При теренните проучвания е направена инвентаризация на горскодървесната растителност, включваща:

➤ **Разделяне на площта на отдели**

Запазена е досегашната номерация на отделите.

➤ **Таксиране на горските площи**

Не са обособявани нови подотдели.

На залесените площи са определени следните таксационни елементи по дървесни видове: произход, участие в състава, възраст, пълнота, височина, бонитет, диаметър, строеж, форма на склопа, състояние, дървесен запас, възобновяване, и др. На таксационното описание, в числител е отразена склопеността, а в знаменател - пълнотата на насажденията и културите, определена по кръгова площ (**Приложение № 4**).

При таксирането, особено внимание е обърнато на точното описание на подраста, подлеса, храстите и тревната покривка.

Стъбленият запас е определен по окомерна пълнота (склопеност) и растежни таблици, посочени в Наредба № 6, като при добра видимост, пълнотата задължително е

контролирана по кръгова площ, която се записва в знаменател под склопеността (Приложение № 4).

Приложен е списък на насажденията, чийто запас е определен чрез пробни ленти и по математико-статистически методи.

Запасът е определян и на подлесната растителност, когато е достигнала височина над 3 m.

В таксационите описания (Приложение № 4) запасът е посочен с клони.

➤ **Пробни площи**

В характерни за Р насаждения е заложена 1 постоянна пробна площ за проследяване хода на растежа и производителността им. Дърветата са номерирани на височина 1,30 m и диаметърът им е измерен с точност 1 cm.

Данните от измерванията са представени в т. нар. “Досие на ППП” (Приложение № 14).

1.13.2.2.2.4. Характеристика на горско-дървесната растителност по основни таксационни показатели (дървесен вид, възраст, произход, участие, пълнота, покритие, височина, строеж, форма на склопа, бонитет) по площи и процентното им съотношение за нуждите на управление на резервата

Въз основа на теренни проучвания е направена характеристика на горско-дървесната растителност по основни таксационни показатели (дървесен вид, възраст, произход, участие, пълнота, покритие, височина, строеж, форма на склопа, бонитет) по площи и процентното им съотношение за нуждите на управление на Р. Изготвеният доклад е представен в Приложение № 4.

Таксационни описания са представени в Приложение № 4.

В Приложение № 3 са представени карти на:

- на типовете месторастения (Карта № 7);
- на видове гора (Карта № 8);
- на видовете насаждения (Карта № 9);
- на здравословното състояние на насажденията (Карта № 10);

В Приложение № 3 (Карта № 6) е представена горскостопанска карта на резерват „Орлица“.

В Приложение № 4 са представени отчетни форми на горските територии – 1, 2, 3, 4, 6, 7, ГФ.

1.14. ФАУНА

В резерват "Орлица" и ЗМ "Медвенски карст" са установени около 294 животински вида, от които 9 таксона водни и 114 сухоземни безгръбначни животни, 4 вида риби, 25 вида земноводни и влечуги, 69 вида птици и 25 вида бозайници и 18 вида прилепи.

От безгръбначни животни са установени 15 ендемични вида (в т.ч. 1 локален, 1 български, 8 балкански и 3 балкански субендемита). От гръбначните животни е установен 1 балкански ендемит.

Национално консервационно значими видове на територията на резервата се обобщават като: Защитени по смисъла на ЗБР са 10 вида сухоземни безгръбначни (0,53 %), 111 вида гръбначни (19 %), от които 67 вида птици (11,5 %) от всички срещани се в България.

С европейска значимост защитени по Директива 92/43/ЕО от безгръбначните животни попадат 8 вида сухоземни безгръбначни (0,02 %) и 39 вида (6,7 %) гръбначни животни и по Дир. 2009/147/ЕО за защита на дивите птици попадат 31 вида (5,3 %).

Защитени по смисъла на Бернската конвенция са 8 вида сухоземни безгръбначни (0,02 %), 119 вида гръбначни животни (20,4 %), от които 62 вида птици. По Бонската конвенция са защитени 18 вида гръбначни животни (3 %).

Със световна значимост по IUCN са вписани 13 вида сухоземни безгръбначни животни и 12 вида гръбначни животни (2 %).

С цел максимално аргументирано и обективно определяне на животинските видове, обект на специални мерки, е въведен показател "Консервационна тежест" (КТ). КТ на всеки един вид е сумарен показател, формиран от обединените бални оценки за степен на застрашеност на европейско и национално ниво и принадлежност на даден вид към съответни нормативни документи, като е използвана матрица, показана на таблицата в Приложение № 2 (Таблица 1.14-3).

1.14.1. Безгръбначни животни

Водни безгръбначни

Теренни проучвания и инвентаризация

Теренните изследвания са проведени през октомври 2014 г. На терена е измерено високо съдържание на разтворения кислород ($10,63 \text{ mg/dm}^3$) и кислородно насищане (104,9 %) и температурата на водата ($12,4 \text{ C}^\circ$) на р. Медвенска. Резултатите са представени в Таблица 1.10.2-1 и определят "отлично" екологично състояние.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г."

Хидробиологичното събиране на дънни безгръбначни е извършено, използвайки „мултихабитатен метод“ на Cheshmedjiev et al., 2011, като са взети 10 подпроби от всички представени субстрати. Установени са 9 таксона водни безгръбначни, което според критериите на Биотичния индекс определя екологичното състояние като „умерено“. Видовият състав отговаря на БИ = 3, което за този речен тип отговаря на „умерено“ екологично състояние. Броят на таксоните ЕРТ също определя условията в реката като „умерени“.

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

Не са установени литературни източници за допълване на данните от пробонабирането на територията на резерват „Орлица“. Stoynov et al. (2013) установяват *Potamon ibericum* от р. Медвенска извън територията на резервата и преди вливането ѝ в р. Луда Камчия.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

По време на теренното наблюдение не са установени преки заплахи за водната безгръбначна фауна. Понастоящем няма причина за предприемане на конкретни мерки за опазване на определени видове водни безгръбначни или техни местообитания.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

От установените таксони част са характерни за чисти води (ксеносапробни и олигосапробни), останалите са евтрибионти. Не са установени видове с консервационна тежест, нито преки заплахи за водните дънни безгръбначни. Следователно предприемане на специални мерки не е необходимо, извън запазването на територията на резервата.

Установени са 9 вида водни безгръбначни животни от 9 семейства, 7 разряда и 3 класа. От тях няма установени редки видове.

Списъци с установените видове

Таксономичен списък е представен в **Приложение № 2 (Списък № 2)**.

Сухоzemни безгръбначни

Теренни проучвания и инвентаризация

В **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.1-1)** са представени източниците на информация и прилаганите методи за установяване на видовото разнообразие на безгръбначната фауна. При направената експертна оценка на територията на резервата, като местообитание на безгръбначни животни беше установено присъствие на консервационно значимите видове обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus*

caloptenoides) и буков сечко (*Morimus funereus*). Анализът на наличните местообитания в резервата и установяването на видовете обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*) и за еуплагия (*Euplagia quadripunctaria*) в относителна близост, дава основание да се предположи, че тези видове вероятно се срещат в резервата. Находище на алпийската розалия (*Rosalia alpina*) е установено относително далече от резервата и би следвало присъствието на вида в него, независимо от наличието на подходящи местообитания би следвало да се потвърди със системно проучване.

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

Резерват „Орлица“ е сравнително нов и не открихме изследвания в наличната литература за резервата. При сравнителен анализ на разнородните фактори на средата (климат, почви, растителна покривка, надморска височина и др.) и сравнителен анализ от карти с местонахождения на видове от района, беше изработен списък от изследвания в резервата на различни групи безгръбначни животни (тип Мекотели – Georgiev & Stoycheva, 2007; Hubenov, 2007; тип Членестоноги, клас *Diplopoda* – Stoev, 2004; клас *Arachnoidea* – Deltshev, 2007; Blagoev, 2007; Lazarov, 2007; Petrov, 1997; клас *Insecta* – Forel, 1892; Бахметьев, 1902; Недялков, 1909; Илчев, 1913; Буреш & Тулешков, 1929, 1930; Веселинов, 1973; Атанасов, 1974; Захаријева-Стоилова, 1974; Пешев, 1974; Пешев, 1990; Seifert, 1988; Атанасов и Длуский, 1992; Abadjiev, 1995, 2001; Gueorgiev et al. (1997); Hubenov et al. 1998; Sakalian, 2003; Popov, 2007; Chobanov, 2009; Lapeva-Gjonova et al., 2011). Литературните източници са представени в

Приложение № 1.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

Потенциално отрицателно действащи фактори са пожари и неразрешена сеч, които не са регистрирани в резервата.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Природозащитен, законов статут и консервационна тежест на видовете безгръбначни животни е представен в **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.1-2)**. Най-голяма консервационна тежест имат: алпийска розалия (*Rosalia alpina*) (КТ=15), еуплагия (*Euplagia quadripunctaria*) (КТ=11), обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*) и обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*) (КТ=5). На територията на резервата не са установени реални заплахи за тях или за други видове, следователно предприемане на специални мерки не е необходимо.

Установени са 144 вида сухоземни безгръбначни животни от четири типа и представлява 0,53 % от видовете безгръбначни за фауната на страната, но трябва да се подчертае слабата проученост на безгръбначната фауна на резервата.

Списъци с установените видове

Таксономичен списък е представен в **Приложение № 2 (Списък № 2)**.

1.14.2. Риб

Теренни проучвания и инвентаризация

Теренните проучвания в района на резерват „Орлица“ са проведени през октомври 2014 г., като е проучена река Медвенска (приток на Луда Камчия). По време на изследванията са установени 4 вида риби от 2 семейства. Един от тях е ендемичен за Балканския полуостров и за района – приморска мряна (*Barbus bergi*). Общо два вида са включени в приложенията на Дир. 92/43/ЕО и съответно на ЗБР.

За целите на проучването е използвана възприетата Методика за инвентаризация на видовия състав на рибите (по *Димитров, М., З. Хубенов, С. Бешков, Б. Златков, Т. Стефанов, Н. Цанков, П. Шурулинков, Б. Петров, С. Лазаров, Н. Дончева, Д. Димова. 2007. Ръководство за планиране на дейности в земи и гори от горския фонд в Натура 2000 защитени зони. Развитие на гражданското общество, София, 70 с.*).

Улавянето на ихтиологичния материал се извърши с помощта на електроулов, по метода на парциалните площи, съгласно изискванията на БДС EN 14011. Пробовземанията са извършени според стандартизираната процедура European Standart; Water Analysis – Sampling of fish with electricity (CEN, 2003).

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

Ихтиофауната на резерват „Орлица“ досега не е била обект на специални фаунистични проучвания.

Първите публикувани данни за ихтиофауната на района са от Шишков (1934), като той съобщава общо 26 вида за целия басейн на Камчия. По-късно Карапеткова (1974) публикува информация за ихтиофауната по цялото протежение на река Камчия. Тя съобщава общо 39 вида риби, но известна част от тях са морски обитатели, които временно навлизат в приустиевата част на реката.

В обзорната статия на Карапеткова (1976) за българските черноморски реки се съобщават общо 41 вида постоянни обитатели и временно навлизащи в устието на реката видове.

Известна информация за ихтиофауната на Камчия може да бъде намерена и в обзорната публикация на Дренски (1951).

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

По време на теренното наблюдение не са установени преки заплахи за ихтиофауната.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Видов състав, консервационен, законов статут и консервационна тежест (КТ) на видове риби в национален и международен мащаб в резерват “Орлица” е представен в **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.2-1)**. Един от установените в резервата видове риби е ендемичен за Балканския полуостров и за района, а именно приморска мряна (*Barbus bergi*). Общо два вида са включени в приложенията на Дир. 92/43/ЕО и съответно на ЗБР. Това са приморска мряна (*Barbus bergi*) и струмски щипок (*Cobitis strumicae*). На територията на резервата не са установени реални заплахи за тях и следователно предприемане на специални мерки не е необходимо.

Установени са 4 вида риби от 2 семейства, което представлява по-малко от 2 % от ихтиофауната в страната.

Списъци с установените видове

Таксономичен списък е представен в **Приложение № 2 (Списък № 2)**.

1.14.3. Земноводни и влечуги

Теренни проучвания и инвентаризация

По време на полевите изследвания (октомври 2014 г.) е установен 1 вид – горска дългокрака жаба (*Rana dalmatina*) и е направена експертна оценка на територията на резервата, като местообитание на видове от херпетофауната.

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

В прегледаната научна литература върху българската херпетофауна за територията на резервата няма съобщени видове, но от близките околности има конкретни данни за 19 вида (Kowatscheff, 1905; Ковачев, 1917; Буреш и Цонков, 1932, 1933, 1934, 141, 1942; Бешков, 1966; Тотева, 1990). Според представените в работата на Stojanov et al. (2011) карти на разпространението на земноводните и влечугите в България, територията на резервата попада в ареалите на 10 вида земноводни и 15 вида влечуги.

Видов състав на херпетофауната

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

В резултат на полевите изследвания и анализа на наличната информация може да се твърди, че на територията на резервата се срещат общо 25 вида земноводни и влечуги (таксономичният списък е даден в **Приложение № 2 (Списък № 2)**). Земноводните са представени с 10 вида, от които 3 вида от разред Опашати земноводни (*Caudata*) и 7 вида от разред Безопашати земноводни (*Anura*). Влечугите са представени с 15 вида, от които 3 вида от разред Костенурки (*Testudines*) и 12 вида от разред Люспести (*Squamata*) (5 вида от подразред Гущери (*Sauria*) и 7 вида от подразред Змии (*Serpentes*)). Отнесено към видовия състав на херпетофауната на национално ниво, това означава, че в резервата се срещат съответно 43 % и 39 % от известните видове земноводни и влечуги в България.

В **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.3-1)** са представени методите за установяване на видовия състав на херпетофауната в резерват „Орлица“.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

Не са установени конкретни фактори, които действат отрицателно върху херпетофауната.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Природозащитен, законов статут и консервационна тежест на видовете земноводни и влечуги е представен в **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.3-2)**. Най-голяма консервационна тежест ($KT \geq 5$) имат трите вида костенурки, жълтокоремната бумка (*Bombina variegata*) и южният гребенест тритон (*Triturus karelinii*). На територията на резервата не са установени реални заплахи за тях или за други видове, следователно предприемане на специални мерки не е необходимо.

Списъци с установените видове

Таксономичен списък е представен в **Приложение № 2 (Списък № 2)**.

1.14.4. Птици

Теренни проучвания и инвентаризация

Теренните проучвания са извършени през м. октомври 2014 г., с прилагането на маршрутен метод. Установени са следните видове птици: голям синигер (*Parus major*), голям пъстър кълвач (*Dendrocopos major*), кос (*Turdus merula*), горска зидарка (*Sitta europaea*), сива (планинска) стърчиопашка (*Motacilla cinerea*), червеногръдка (*Erithacus rubecula*), орехче (*Troglodytes troglodytes*), гарван (*Corvus corax*), дългоопашат синигер (*Aegithalos caudatus*) и елов певец (*Phylloscopus collybita*). Сезонът на посещенията е

неблагоприятен за установяване видовия състав на гнездовата орнитофауна в резервата (септември и октомври 2014).

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

Сведения за орнитофауната на Източна Стара планина, където попада и резерват „Орлица“ има в публикацията на Дончев (1974). Според автора поне 39 вида гнездят и се срещат в стари букови и дъбови гори. Списъкът за видовия състав на резервата е допълнен също и от данни от Стандартния формуляр на 33 „Котленска планина“ (BG0002029), от Орнитологично важно място „Котленска планина“ (Костадинова и Граматиков, отг. ред., 2007) и от данните по проекта „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I”.

В Приложение № 2 (Таблица № 1.14.4-1) е представен списък на видовете птици, срещани се в резервата (68 вида), по литературни източници, техният консервационен статус в национален и международен план и техният статус в резервата: Г - гнездящ/размножаващ се (В - вероятно гнездене, С - сигурно гнездене), П - постоянен, М - мигриращ, З - зимуващ, Сл - случаен).

За резервата са характерни видове птици за широколистни гори (букови гори): червеногръдка (*Erithacus rubecula*), черноглаво коприварче (*Sylvia atricapilla*), голям синигер (*Parus major*), орехче (*Troglodytes troglodytes*) и др.

През Котленска планина преминава най-западната част на черноморският прелетен път *Via Pontica*. Ежегодно по време на есенният прелет преминават над 3000 грабливи птици, като най-многобройни от тях са осояд (*Pernis apivorus*), обикновен мишелов (*Buteo buteo*), вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*) и блатарите (*Circus*).

Установените видове птици в резервата представляват 16,6 % от българската орнитофауна (409, Ivanov et al., 2009).

От Приложение № 2 (Таблица № 1.14.4-1) следва, че 98,5 % от видовете, срещани се в резервата са защитени по Закона за биологичното разнообразие (65 вида са включени в Прил. 3) и 63 вида са включени в Бернската конвенция. В Приложение 1 на Директивата за птиците (2009/147/ЕО) са включени 35 % от видовете, 18 вида влизат в ЧК на РБ (2011). Египетският лешояд е включен в категория “застрашен” (EN) на световния Червен списък (IUCN, 2014), а полубеловратата мухоловка е в категория “почти застрашен” (NT). С най-голяма консервационна тежест (КТ=9) са 6 вида: египетски лешояд, тръстиков блатар, малък ястреб, вечерна ветрушка, сив кълвач и

южен белогръб кълвач. Първите четири вида се явяват преминаващи за територията на резервата.

Размножаващи са 47 % от видовете, 38 % са постоянни за територията на резервата, а 33 вида от орнитофауната се явяват и мигриращи, т.е. преминават през/над територията на резервата по време на пролетната и есенната миграция.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

Не са установени отрицателни антропогенни фактори.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Видовете, за които трябва да се вземат специални мерки, са определени по тяхната консервационна тежест. С най-голяма консервационна тежест (КТ=9) са 6 вида: египетски лешояд, тръстиков блатар, малък ястреб, вечерна ветрушка, сив кълвач и южен белогръб кълвач. Тъй като първите четири вида се явяват преминаващи за територията на резервата за тях не се предвиждат специални мерки.

Общи мерки за цялата орнитофауна:

- проучвания на биологията и екологията на видовете с висок консервационен статус в резервата и изискванията им към местообитанията.

Зоогеографска характеристика на гнездящата орнитофауна

Зоогеографската характеристика на орнитофауната на резерват „Орлица“ е извършена по Voous (1960), по който е определен зоогеографският произход на птиците в него. Резултатите са представени в **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.4-2)**. Видовете птици в резервата принадлежат към 11 зоогеографски области. С най-много видове е представен палеарктичният тип фауна (29 вида), следван от европейския (13), европейско-туркестанския (12) и т.н. По-голямото видово разнообразие на орнитофауната и наличието на мигриращи грабливи птици обуславя и по-големия брой на зоогеографските типове.

Видове с намаляваща численост, причини

Няма данни за видове птици с намаляваща численост. Необходими са допълнителни проучвания на орнитофауната и по-специално на грабливите видове птици и хралупогнезदेशите, за да се оцени тяхното състояние в резервата.

Списъци с установените видове

Таксономичен списък на видовете птици е представен в **Приложение № 2 (Списък № 2)**.

1.14.5. Бозайници

Теренни проучвания и инвентаризация

Теренните проучвания и събирането на информация е направено през месеците септември и октомври 2014 год. В **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.5-1)** са представени източниците на информация и прилаганите методи за установяване на видовото разнообразие на бозайната фауна (включително и на видовете обект на лов) на територията на резерват „Орлица“ и района. Присъствието на видове се потвърждава главно с прилагането на косвени методи (следи от жизнената дейност, звуци и др.) и литературни източници, отнасящи се до разпространение на голяма част от видовете и техните ареали на територията на резервата. Характерно за прилепната фауна е, че присъствието на видове се потвърждава също предимно с прилагането на косвен метод - записване на ехолокационни звуци с ултразвуков детектор и разчитането им.

Видово разнообразие

На територията на резерват „Орлица“ и района беше направена експертна оценка като местообитание на видове на 25 вида бозайници (без прилепи), които представляват 30 % от видовете, срещащи се в страната от 13 семейства, обединени в 5 разряда. Разред Гризачи (*Rodentia*) е представен с 8 вида, Разред Зайцевидни (*Lagomorpha*) с 1 вид, Разред Хищници (*Carnivora*) с 6 вида, Разред Чифтокопитни (*Artiodactyla*) с 3 вида и Разред Насекомоядни (*Insectivora*) със 7 вида.

Може да се допусне, че резерватната територия, заедно със ЗМ, се обитава от 18 вида прилепи или 54,5 % от общо 33 вида в България, като 5 вида принадлежат към семейство Подковоноси (*Rhinolophidae*) и 13 към сем. Гладконоси (*Vespertilionidae*) (**Приложение № 2, Списък № 2**). За установените пещерни видове тези райони предоставят хранителна база и временни убежища.

На територията на резерват „Орлица“ бозайната фауна все още не е напълно проучена.

Терени и пещери в съседство, важни за опазване на прилепи

В близост до резерватната територия се намира доста голям комплекс от пещери, повечето от които редовно се обитават от прилепи.

„Орловата пещера“ се намира на около 3-4 km северно от границите на резервата. В популярната литература се съобщава, че се обитава от 12 вида прилепи, но в специализираната научна литература, през годините са описани 8 вида - голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus*

blasii), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), голям нощник (*Myotis myotis*), воден нощник (*Myotis daubentonii*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*) и остроух нощник (*Myotis blythii*).

Пещера „Субатъ“ е двуетажна, богата на вторични пещерни форми и с лесен достъп. Намира се на около 3-4 km северно от границите на резервата. Там през годините са регистрирани 9 вида прилепи - малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), голям нощник (*Myotis myotis*), воден нощник (*Myotis daubentonii*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*) и остроух нощник (*Myotis blythii*).

Пещера „Ледника“ („Ледницата“) представлява каскадна пропаст с множество отвеси и вторични пещерни образувания. Намира се на около 3-4 km северно от границите на резервата. Там през годините са регистрирани 7 вида прилепи - малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), голям нощник (*Myotis myotis*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*) и остроух нощник (*Myotis blythii*).

Пещера „Мъгливата“ представлява каскадна пропадна пещера с множество отвеси и бедна на образувания. Намира се на около 3-4 km северно от границите на резервата. Там през годините са регистрирани 7 вида прилепи - малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), голям нощник (*Myotis myotis*), воден нощник (*Myotis daubentonii*), дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), трицветен нощник (*Myotis emarginatus*) и остроух нощник (*Myotis blythii*).

Пещера „Академик“ е с широк вход и лесна за достъп. Намира се на около 3-4 km северно от границите на резервата. Там през годините са регистрирани 6 вида прилепи - голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), воден нощник (*Myotis daubentonii*), дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), трицветен нощник (*Myotis emarginatus*) и остроух нощник (*Myotis blythii*).

Пещера „Ужасът на иманярите“ представлява каскадна пропадна пещера, пресечена от отвеси с различна височина. Намира се на около 3-4 km северно от границите на резервата. Там през годините са регистрирани 4 вида прилепи - малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), голям нощник (*Myotis myotis*), и остроух нощник (*Myotis blythii*).

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Въпреки отдалечеността на тези обекти от резервата, има голяма вероятност пещерни видове да прелитат това разстояние както за храна, така и за формиране на временни летни колонии.

Теренни проучвания на бозайниците, обект на лов

В рамките на разработване на ПУ на резервата, конкретни изследвания на бозайниците, обект на лов, не са извършвани. Проучването на ловните бозайници е извършено през м. септември и октомври 2014 г. със стандартните методи, приложени към бозайната фауна (**Приложение № 2, Таблица № 1.14.5-1**).

Наблюдавани бозайници – обект на лов:

- Сърна (*Capreolus capreolus* L.) – косвено (анкета)
- Дива свиня (*Sus scrofa* L.) - косвено (анкета, ровеща дейност)
- Вълк (*Canis lupus* L.) – косвено (литературни източници)
- Див заек (*Lepus europaeus* Pall.) - косвено (анкета)
- Катерица (*Sciurus vulgaris* L.) – косвено (литературни източници)
- Лисица (*Vulpes vulpes* L.) - косвено (анкета, литературни източници)
- Чакал (*Canis aureus*) - косвено (анкета, литературни източници)

Независимо от относително обширната територия, за съществуването на популации на едри бозайници и хищници не съществуват условия за функциониране на напълно самостоятелна, естествена, самоподдържаща се система. Почти всички изследвани видове имат индивидуални или стадни територии, обхващащи едновременно както територия от резервата, ЗМ, така и от територии, които не са предмет на опазване.

Съставяне на списъци по литературни източници за допълване на данните

Конкретни литературни източници за бозайниците както в резервата, така и в близките околности практически липсват. Списъкът за видовия състав на резервата е допълнен от данни от Стандартния формуляр на ЗЗ „Котленска планина” (BG0000117) и с данни по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза Г”.

Публикувани конкретни научни изследвания на прилепната фауна за територията на резерват „Орлица“ не са открити. Данни за съобщени видове в относителна близост до него и ЗМ съществуват в трудовете на Benda et al. (2003), Иванова (2005), Ivanova (2005) и Бешков (1993). Според авторите през годините в района са регистрирани: малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), голям нощник (*Myotis myotis*), воден нощник (*Myotis daubentonii*), кафяв дългоух прилеп (*Plecotus auritus*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*) и остроух нощник (*Myotis blythii*). За посочените видове може да се допусне, че ползват резерватната територия за временни убежища и хранителен биотоп.

Отрицателно действащи фактори и препоръки за опазване

Конкретни отрицателно действащи фактори върху бозайната фауна не са установени. Няма обективна необходимост от предприемане на смекчаващи мерки.

Отрицателно действащи фактори за дендрофилните видове прилепи е отстраняването на стари дървета с хралупи. За всички останали видове, най-съществена заплаха е унищожаване на хранителните биотопи.

При теренните проучвания не са забелязани подобни въздействия.

Видове, които трябва да бъдат обект на специални мерки

Видов състав, консервационен, законов статут и консервационна тежест на видовете бозайници (без прилепи) е представен в **Приложение № 2 (Таблица № 1.14.5-2)**. Най-голяма консервационна тежест ($KT \geq 5$) имат европейски вълк (*Canis lupus*) и дива котка (*Felis silvestris*). На територията на резервата не са установени реални заплахи за тях или за други видове, следователно предприемане на специални мерки не е необходимо.

Поради ниския си размножителен потенциал, високото им място в хранителните вериги и колониалния си начин на живот, прилепите са много силно уязвима група бозайници. По редица причини, числеността им в много от известните в миналото колонии намалява, разрушени или са станали непригодни редица техни убежища, влошени са качествата на местообитанията и е редуцирана хранителната им база. Това отрежда на прилепите висок консервационен статус според националното природозащитно законодателство и международни конвенции (**Приложение № 2, Таблица № 1.14.5-3**).

С най-голяма „Консервационна тежест“ ($KT=5$) за територията на резервата, ЗМ и района са 12 вида прилепи - подковонос на Мехели (*Rhinolophus mehelyi*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*), голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), южен подковонос (*Rhinolophus euryale*), средиземноморски подковонос (*Rhinolophus*

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

blasii), остроух нощник (*Myotis blythii*), широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*), дългопръст нощник (*Myotis capaccinii*), трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*) и голям нощник (*Myotis myotis*). Не са установени реални заплахи за нито един от посочените видове, следователно за района на резерват „Орлица“ не са необходими специални мерки за опазване на прилепната фауна

Списъци с установените видове

Таксономичен списък е представен в **Приложение № 2 (Списък № 2)**.

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.15. ПОЛЗВАНЕ НА РЕЗЕРВАТА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

1.15.1. Население и демографска характеристика на община Котел, област Сливен

1.15.1.1. Брой население, възрастова и образователна структура и демографски процеси

Към 2011 г. населението на Община Котел е 19 391 жители и представлява 9,8 % от населението на Сливенска област както и 0,26 % от населението на страната. Общината обхваща територия от 858,1 km². По територия и брой на населението тя е трета по големина в Сливенска област със средна гъстота на населението 22,6 души на km². Гъстотата на населението е доста по-ниска от средната за страната – 66,34 души на km². Населението според местоживееене е изключително селско и е разпределено неравномерно по селата. С население под 100 души са 4 села, а с над 1 000 души – 2 села.

В Община Котел живее 9,82 % от населението на областта и около 1,78 % от населението на Югоизточен район. По данни на НСИ през последните години се наблюдава бавно намаляване на броя на населението като през 2011 г. то е с 2 105 души по-малко спрямо началото на анализирания период. Така цитираните данни са резултат от миграцията към големите градове в търсене на работа и ниския естествен прираст. Броят на жителите в селските райони е намалял с 1 153 души, а в градовете – с 952 души. В **Таблица 1.15.1-1** са представени демографските промени в общината през последните години.

Таблица 1.15.1-1 Демографски промени в Община Котел

Години	Общо жители на общината (брой)	В градовете (брой)	В селата (брой)
2004	21 496	6 750	14 746
2005	21 320	6 666	14 654
2006	21 195	6 562	14 633
2007	20 881	6 444	14 437
2008	20 681	6 366	14 315
2009	20 338	6 232	14 106
2010	19 877	6 066	13 811
2011	19 391	5 798	13 593

Източник: Национален статистически институт

В **Таблица 1.15.1-2** е представена възрастовата структурата на населението от общината за 2011 г.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Таблица 1.15.1-2 Население в община Котел по населено място и възраст, към 2011 г.

Населено място	Под трудоспособна възраст				В трудоспособна възраст										Над трудоспособна възраст				
	Общо	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+
Котел	19391	1098	1130	1123	1219	1269	1272	1315	1333	1304	1308	1300	1306	1291	1088	818	663	368	186
гр. Котел	5798	221	245	291	327	321	321	367	429	412	386	426	478	492	408	267	207	139	61
с. Боринци	146	4	5	7	11	9	7	10	5	11	13	11	6	6	12	14	5	9	1
с. Братан	8	-	-	-	2	-	-	-	1	1	-	1	-	1	2	-	-	-	-
с. Градец	3759	369	401	336	299	290	287	277	221	222	231	183	180	166	113	89	53	26	16
с. Дъбова	16	-	1	1	-	1	1	1	1	1	1	-	1	2	4	-	-	1	-
с. Жеравна	413	9	14	17	12	10	9	21	34	30	29	28	32	42	46	31	28	15	6
с. Катунци	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	2	1	5	3	4	5	-
с. Кипилово	569	15	18	14	19	30	23	22	27	30	34	49	51	54	41	55	43	32	12
с. Малко село	596	40	37	37	43	49	51	47	43	48	52	43	30	24	23	12	8	6	3
с. Медвен	212	2	5	17	35	17	4	3	9	13	13	12	13	24	14	9	9	5	8
с. Мокрен	876	59	58	50	48	56	65	54	49	47	63	47	53	67	49	38	40	26	7
с. Нейково	347	4	5	6	16	10	6	12	21	12	18	15	27	28	40	33	59	21	14
с. Орлово	173	7	6	10	16	7	9	9	17	11	10	5	13	16	16	13	5	2	1
с. Остра могила	151	4	2	7	10	12	10	5	7	9	22	17	11	7	9	9	8	1	1
с. Пъдарево	583	38	34	38	30	33	22	32	37	27	20	37	37	45	33	48	38	20	14
с. Седларево	38	1	1	3	-	1	1	1	1	1	4	1	4	2	5	4	3	4	1
с. Соколарци	498	26	15	24	35	38	38	45	40	39	38	40	32	36	20	13	11	6	2
с. Стрелци	440	12	20	23	35	35	29	24	33	43	40	33	30	19	28	18	13	4	1
с. Тича	982	35	43	57	53	65	58	72	76	71	65	74	80	70	59	50	31	16	7
с. Топузево	126	9	4	7	7	8	13	11	8	6	6	15	10	7	3	4	2	4	2
с. Филаретово	604	34	27	31	37	33	55	55	35	46	48	46	44	29	34	18	21	4	7
с. Ябланово	3030	209	189	147	184	244	263	247	239	224	212	214	172	153	124	90	75	22	22

Източник: Национален статистически институт

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

В град Котел живеят 5 798 души. В селата живеят 13 593 души, което е близо 70 % от цялото население на общината. Броят на мъжете от общината е 9 563, а броят на жените е 9 828 жени. В две от населените места (с. Братан и с. Катунци) няма деца до 14 годишна възраст. В други десет села детското население е под 10 деца в селото, което е рисков фактор за успешното социално включване на тези деца.

Според данни на НСИ относителният дял на жените в населението е по-голям от този на мъжете като тази тенденция се запазва в градовете и селата през последните години. През 2011 г. жените в Община Котел са с 265 повече от мъжете.

Демографските процеси в общината се развиват така, както в областта и в страната с малки различия.

Възрастовото състояние на населението на общината за 2011 г. е следното (Таблица 1.15.1-2):

- Под трудоспособна възраст (деца до 19 г.) – 3 351 души или 17,28 %;
- Трудоспособна възраст (от 19 до 64 г.) - 12 917 лица или 66,61 %;
- Над трудоспособна възраст – 3 123 лица или 16,12 %;

Броят на младите хора и на хората в трудоспособна възраст в община Котел през последните години намалява. Въпреки това структурата на населението по възрастови групи е по-благоприятна от средните стойности на показателя за страната и близка до тази на областта и на Югоизточен район.

Раждаемост, смъртност, естествен прираст и механичен прираст

Разликата между раждаемостта и смъртността представлява естественият прираст на населението, който се определя в промили. В следващите Таблицы 1.15.1-3 и 1.15.1-4 са представени коефициентите на раждаемост и смъртност за Област Сливен.

Таблица 1.15.1-3 Коефициенти на раждаемост, област Сливен, 2013 г., (‰)

Показатели	Общо	Град	Село
Коеф.на раждаемост	12,1	10,6	14,8

Таблица 1.15.1-4 Коефициенти на смъртност, област Сливен, 2013 г., (‰)

Област	Смъртност (на 1 000 души от населението)			Детска смъртност (на 1 000 живородени)		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Момчета	Момичета
Сливен	14,3	15,5	13,1	12,8	14,2	11,3

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Общо за областта коефициентът на раждаемост е 12,1 ‰, а коефициентът на смъртност е 14,3 ‰ като по-голяма е смъртността при мъжете в сравнение с тази при жените. Наблюдава се отрицателен естествен прираст на населението за 2013 г.

В следващата **Таблица 1.15.1-5** е проследен естественият прираст на населението на община Котел 2004-2010 г.

Таблица 1.15.1-5 Естествен прираст на населението на община Котел 2004-2010 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2004	275	141	134	289	148	141	-14	-7	-7
2005	301	143	158	289	159	130	12	-16	28
2006	303	173	130	308	153	155	-5	20	-25
2007	295	145	150	266	161	105	29	-16	45
2008	322	173	149	280	146	134	42	27	15
2009	286	147	139	289	152	137	-3	-5	2
2010	279	142	137	306	161	145	-27	-19	-8

Източник: Национален статистически институт

Броят на живородените деца след положителните величини през 2005 г. и 2007-2008 г. намалява и се връща до стойностите, отчетени в началото на анализирания период. Основна причина за отрицателния естествен прираст е отлива на млади хора, в детеродна възраст, към по-големите индустриално-административни центрове на страната.

Съществено влияние върху броя и структурата на населението оказва и механичният прираст, който показва отрицателни стойности в община Котел за 2013 г. Той е формиран като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от общината.

Таблица 1.15.1-6 Механично движение на населението през 2013 г. по общини и пол

Община	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Котел	173	64	109	358	164	194	-185	-100	-85

За 2013 г. се наблюдава по-висок механичен прираст при мъжете в сравнение със този при жените. Общият извод, който се налага е, че намалява населението на общината.

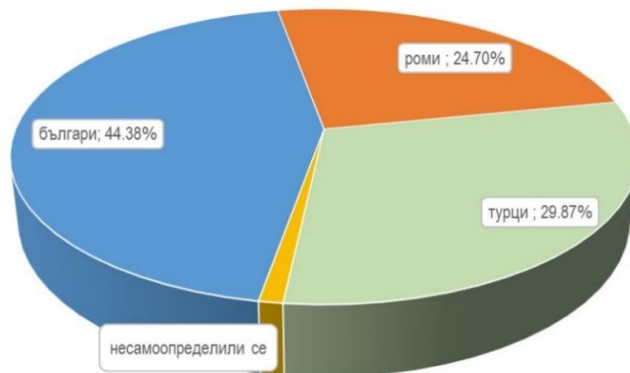
Етническа структура на населението

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Етническата характеристика на общината е следната:

- българско население – 44,38 %
- роми – около 24,70 %
- турци – около 29,87 %
- несамоопределили се – 1,05 %

Фигура 1.15.1-1 Структура на населението в община Котел

С най-голяма концентрация на турско население (2 688 души) е с. Ябланово, а с най-много ромско население (2 970 души) – с. Градец.

В **Таблица 1.15.1-7** е представено разделението на населението според етническа група и възраст.

Таблица 1.15.1-7 Население според етническа група и възраст

Община	Общо	Възраст в навършени години							
Етническа група		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70 и повече
Котел	19 391	2 228	2 342	2 541	2 648	2 612	2 606	2 379	2035
В т.ч. отговорили	17 954	1 973	2 146	2 346	2 438	2 436	2 413	2 243	1 959
Българска	7 024	439	613	653	769	922	1 075	1 249	1 304
Турска	5 739	562	646	918	890	890	824	609	454
Ромска	4 790	891	833	749	752	593	466	347	159
Друга	205	9	15	14	-	23	42	-	-
Не се самоопределят	142	72	39	12	-	8	6	-	-

Образователна структура на населението

Образователната структура на населението е представена в следващата **Таблица 1.15.1-8**.

Таблица 1.15.1-8 Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование, пол и възраст

Община и Възраст	Общо	Степен на завършено образование				Незавършено образование	Никога непосещавали училище	Дете
		Висше	Средно	Основно	Начално			
Котел	17826	936	4160	6595	3423	1834	794	84
7-14	1786	-	-	96	641	895	70	84
15-19	1219	-	94	760	219	104	42	-
20-29	2541	120	830	909	423	186	73	-
30-39	2648	176	728	1104	434	153	53	-
40-49	2612	185	816	1083	360	113	55	-
50-59	2606	200	774	1029	406	106	91	-
60-69	2379	154	579	947	437	133	129	-
70 и повече	2035	101	339	667	503	144	281	-

Демографският фактор се отразява също и върху броя на децата в училищна възраст, което не дава възможност да се покриват изискванията на Наредба № 7 за пълняемост на паралелките и групите и води до намаляване на броя им. За периода 2004-2010 г. броят на учащите се е намалял с 365 деца.

Както се вижда от таблицата преобладаващата част от населението на общината е с основно образование, следвано от средното и едва 936 души са с висше образование.

1.15.1.2. Характеристика на структурата и тенденциите на трудовата заетост за селищата в района на резервата и общините

В Таблица 1.15.1-9 е представена икономическата активност на населението на община Котел по класове на дейност за 2011 г.

Таблица 1.15.1-9 Заети лица на 15-64 навършени години по класове икономически дейности, местоживееене и пол, община Котел, 2011 г.

Класове икономическа дейност	Общо			В градовете			В селата		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Селско, горско и рибно стопанство	1304	920	384	132	107	25	1172	813	359
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	446	204	242	106	54	52	340	150	190
Производство и разпределение на ел. и топлинна енергия и газообразни горива	36	31	5	25	20	5	11	11	-
Доставяне на води:	114	72	42	46	31	15	68	41	27

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Класове икономическа дейност	Общо			В градовете			В селата		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване									
Строителство	393	382	11	83	77	6	310	305	5
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	436	200	236	186	81	105	250	119	131
Транспорт, складиране и пощи	125	95	30	47	35	12	78	60	18
Хотелиерство и ресторантьорство	188	76	112	107	48	59	81	28	53
Създаване и разпространение на информация, творчески продукти; далекосъобщения	17	11	6	10	-	-	7	-	-
Финансови и застрахователни дейности	26	9	17	24	9	15	-	-	-
Операции с недвижими имоти	4	-	-	4	-	-	-	-	-
Професионални дейности и научни изследвания	23	7	16	13	4	9	10	-	-
Административни и спомагателни дейности	68	50	18	39	28	11	29	22	7
Държавно управление	357	178	179	207	95	112	150	83	67
Образование	383	95	288	205	53	152	178	42	136
Хуманно здравеопазване и социална работа	211	53	158	161	43	118	50	10	40
Култура, спорт и развлечения	60	18	42	34	13	21	26	5	21
Други дейности	50	19	31	26	14	12	24	5	19
Дейности на домакинства като работодатели	24	12	12	7	-	7	17	12	5
Дейности на екстериториални организации и служби	19	8	11	6	-	-	13	-	-
Непосочена	14	9	5	8	-	-	6	-	-

Населението има опит в отглеждането на тютюн, трайни насаждения /лозя/ и животни. Липсва съвет по туризъм, който да провежда единна политика в сферата на туризма, както в частния, така и в общинския сектор.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

1.15.1.3. Основни дейности на населението, ангажирано в туристическото обслужване, земеделие, риболов, лов, животновъдство, културно-исторически паметници, народни занаяти и традиционни производства и др.

Информация по т. 1.15.1.3 е представена в Таблица 1.15.1.2-1.

1.15.2. Селищна мрежа

Община Котел е разположена в Югоизточна България, като на север тя граничи с Община Омуртаг, на северозапад с Община Антоново, на запад с Община Сливен, а на юг с Община Стралджа, на изток с Община Сунгурларе, на североизток с Община Върбица.

В общината са включени 22 населени места (1 град и 21 села): гр. Котел – административен център на общината и селата: Боринци, Братан, Градец, Дъбова, Жеравна, Катунце, Кипилово, Малко село, Медвен, Мокрен, Нейково, Орлово, Остра могила, Пъдарево, Седларево, Соколарци, Срелци, Тича, Топузево, Филаретово, Ябланово. **Фигура 1.15.2-1** представлява карта на Община Котел.

Фигура 1.15.2-1 Карта на Община Котел

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

По територия и брой на населението община Котел е трета по големина в Сливенска област – 858, 306 km². Отдолу е представена площта на населените места от общината.

- гр. Котел – 131,519 km ²	- с. Нейково – 76,205 km ²
- с. Боринци – 22,786 km ²	- с. Ниска поляна
- с. Братан – 65,224 km ²	- с. Орлово – 6,315 km ²
- с. Дъбова – 6,877 km ²	- с. Остра могила – 18,561 km ²
- с. Филаретово – 7,758 km ²	- с. Пъдарево – 21,454 km ²
- с. Градец – 46,099 km ²	- с. Птичари
- с. Жеравна – 52,989 km ²	- с. Седларево – 16,662 km ²
- с. Каменна	- с. Соколарци – 5, 225 km ²
- с. Катунище – 15,058 km ²	- с. Стрелци – 31,414 km ²
- с. Кипилово – 83,573 km ²	- с. Тича – 52,871 km ²
- с. Малко село – 6,981 km ²	- с. Топузево – 3,859 km ²
- с. Медвен – 79,224 km ²	- с. Върлище
- с. Мокрен – 78,701 km ²	- с. Ябланово – 28,727 km ²

Граничното положение на общината между Северна и Южна България се оценява като благоприятно от гледна точка на възможностите за нейното икономическо развитие.

1.15.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради

Техническата инфраструктура обхваща материално-техническата мрежа и съоръжения на четири основни инженерни системи – транспортна, енергийна, водоснабдителна и съобщителна.

Транспортна инфраструктура

Пътната мрежа в общината е добре развита. Изградени са пътища, които са добър потенциал за осъществяването на трудовите, туристическите и икономически връзки между населените места. Пътищата в планинските райони са все още трудно проходими при зимни условия. Пътната мрежа се нуждае от обновление, модернизация и извършване на геозащитни мероприятия.

План за управление на резерват „Орлица“

Гъстотата на пътната мрежа в km/km^2 е близка до средната за областта: 0,310, при средно за Област Сливен – 0,345 и до средната за страната – 0,333 km/km^2 . Този показател потвърждава добрата транспортна достъпност на населените места в общината.

На територията на общината се намира транспортният възел „Петолъчката“. Котел се намира на пътя, свързващ Южна със Северна България – Котленският проход, имащ важно значение в по-нататъшното му развитие

За подобряване на пътната инфраструктура през последните години Община Котел е реализирала следните проекти:

- Основен ремонт на път Котел – м. Чутурка;
- Основен ремонт на път с. Боринци;
- Основен ремонт на път м. Моллов мост – Нейково;
- Изграждане на общински път на границата с Община Сливен-Боринци-Стрелци, III-184/II-48 Кипилово / (IV);
- Изграждане на Общински път II-48 (Котел-Градец), Жеравна IV-48034 (Моллов мост);
- Изграждане на вътрешна пътна мрежа в селата: Филаретово, Кипилово, Малко село и Тича.

От пътищата от IV-класната пътна мрежа, която е общинска собственост, след Сливен, с най-голяма дължина са пътищата на територията на Община Котел със 143,1 km, Община Нова Загора със 127,9 km. По-голямата част от пътищата са с трайна настилка, но тя е износена и наличните габарити, укрепителни и защитни съоръжения в повечето случаи не отговарят на съвременните изисквания.

Маркировката и знаковото стопанство са занемарени и затрудняват движението и ориентацията. Друг проблем са активните свлачищни процеси, които са заплаха за прекъсване на пътните връзки между населените места.

Транспортната система е добре развита, но важен проблем са рехабилитацията и основният ремонт на голяма част от третокласната и четвъртокласната пътна мрежа. Лошо е състоянието на пътищата от трети и четвърти клас, както и на уличната мрежа – тротоари и улични настилки. Не е изградена инфраструктура до редица атрактивни природни забележителности и исторически обекти.

Град Котел не е свързан с железопътна мрежа.

Подходи към резервата и начин на осъществяване на достъп при охрана и аварийни ситуации - пожар, природни бедствия, спасителни дейности и др.;

До резерват „Орлица“ може да се стигне като се поеме маршрута за водопадите „Малкият скок“ и „Големият скок“. От класическия маршрут за „Синия вир“, тръгващ от с. Медвен, се отделя разклонение на стотина метра преди вира. Следва се синята маркировка. На много места маршрутът минава директно през Медвенска река, като пътеката върви зигзагообразно срещу речното течение. На места маркировката се губи. Преходът трае около 3 часа и изисква много добра физическа подготовка. Подходящата екипировка е задължителна.

Друг вариант за достигане е през вр. Орлица. Западният склон на върха също попада в границите на резервата. От с. Медвен се тръгва по пътя за с. Садово. След 1 km се стига до разклон. Поема се пътя вляво, водещ към телевизионната кула и местността „Царевец“. След 7 km се достига до друг разклон вляво. Тръгва се по черен път без маркировка, който извежда в подножието на вр. Грашища и вр. Орлица. Отминавайки вр. Грашища се стига до табела, обозначаваща границите на резервата. Преходът по черния немаркиран път от втория разклон до вр. Орлица трае около 2 часа и също изисква добра физическа подготовка и подходяща екипировка.

Енергийна система

Всички селища на територията на общината са електрифицирани. Енергийната система в общината е добре развита и способна да поеме натоварвания, което може да стимулира бъдещото икономическо развитие, но електропреносната мрежа се нуждае от доизграждане и реконструкция, особено в районите с потенциал за развитие на туризма. Много ВЕИ са със значителен потенциал в региона.

За повишаване на енергийната ефективност община Котел е започнала изпълнението на проект „Подмяна на улично и обществено осветление на територията на община Котел“ по ПРСР. Стартирало е и внедряване на модели за ползване на алтернативни източници на енергия в общински сгради.

Водостопанска система

Водостопанската система е обслужваща система, свързана с всички сфери на икономиката и с бита. Основни подсистеми на водостопанската система са: питейно-битово водоснабдяване, отвеждане и пречистване на отпадните води, хидромелиорации, хидроенергетика.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

На територията на Община Котел няма качествени водоизточници. Наличните не се ползват рационално, поради което съществува риск от режим на водата в някои от населените места. Недостиг на питейна вода има в с. Градец, с. Тича, гр. Котел, с. Седларево и с. Нейково.

Системните проблеми във водоснабдяването се дължат на намален дебит на карстовите извори, захранващи водоснабдителната система.

Канализационната мрежа не е изцяло изградена. Особено в малките населени места, където се използват септични ями и попивни кладенци. Липсват пречиствателни съоръжения за отпадни води като същите се заустват направо в преминаващите реки.

Съобщителна система

Тя обхваща комплекс от технически съоръжения, мрежи и дейности, които осъществяват далекосъобщенията, пощенските услуги, радиоразпръскването и телевизионните предавания. Подсистемата на далекосъобщенията обхваща телефонните и телеграфни услуги и мрежи.

Всички населени места в общината са телефонизирани. Все още общината изостава в интернет комуникациите. Повечето от селата нямат достъп до Интернет услугите.

Отопление

Към момента община Котел не е газифицирана. Битовото отопление през зимния сезон става чрез твърдо гориво (основно дърва и в незначителни количества въглища). Няма точни данни за изгорените от населението количества твърди горива.

1.15.4. Селско стопанство

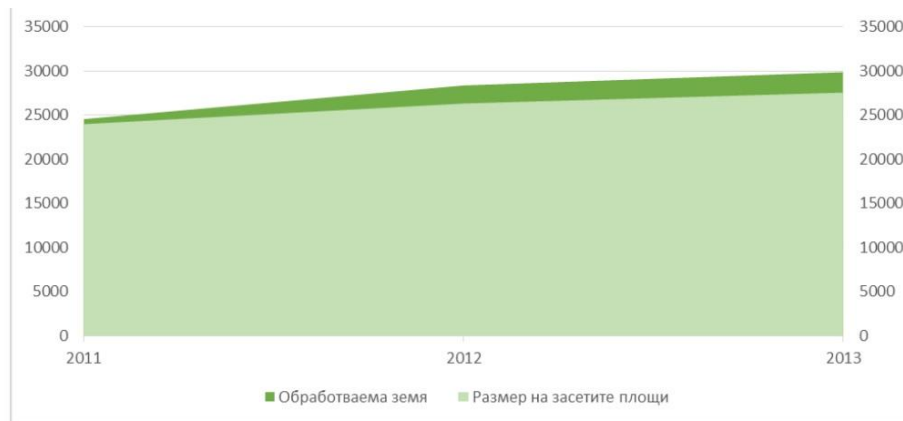
1.15.4.1. Описание на земеделските земи в прилежащата територия по вид на площите, заети с обработваеми земеделски земи, горска растителност, естествени ливади и пасища.

Селското стопанство е основен отрасъл на икономиката в община Котел. Природо-климатичните условия и преобладаващият планински релеф предопределят структурата на селскостопанските дейности.

В общината пасищата заемат голям процент от земеделските земи, като за периода 2007-2011 г. използваните пасища са се увеличили от 9 000 dka на 10 000 dka, от общо 37 050 dka ливади.

План за управление на резерват „Орлица“

Основните култури, които се отглеждат са зърнени и технически. По данни на общинската служба по земеделие – гр. Котел, обработваемите площи се увеличават непрекъснато като са достигнали до 29 895 dka през 2013 г. Размерът на засетите площи също непрекъснато се увеличава и от 24 000 dka през 2011 г. достига до 27 575 dka през 2013 г. (Фигура 1.15.4-1)

Фигура 1.15.4-1 Обработваеми площи 2011-2013 г.

От общо 4 500 dka трайни насаждения през 2007 г. през 2011 г. вече само лозята са 4 500 dka, а овощните градини заемат 1 148 dka.

По данни на Министерство на земеделието и храните през 2013 г. зърнените култури (вкл. за фураж) представляват 6,7-14,9 % от площта на област Сливен. Относителният дял на маслодайните култури е 0,8-4,3 % от площта на област Сливен. Пшеницата представлява 8,8-14,6 %, ечемик – 0,6-1,5 %, царевица 0,0 -1,2 %, слънчоглед – 3,8-9,0 %.

Трайните насаждения представляват 1,9-3,3 % от общата площ на областта.

Таблица 1.15.4-1 Основна заетост на територията на област Сливен през 2013 г., ha

Област Сливен	
Зърнени (вкл. за фураж)	49714
Маслодайни	32060
Технически	507
Зеленчуци и оранжерии	406
Ливади и едногодишни фуражи (без царевица)	2334
Угари	2841
Обработваема земя	87862
Семейни градини	-

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Област Сливен	
Постоянно затревени площи и ливади-овощни градини	62193
Трайни насаждения	8725
Използвана земеделска площ	158780
Площ със селскостопанско предназначение	163954

1.15.4.2. Други селскостопански дейности, които се практикуват в прилежащата територия

Животновъдството е втори основен подотрасъл на селското стопанство в общината. Доброто зърнено и фуражно производство предопределят развитието на говевъдство, свиневъдство и птицевъдство, а наличието на много добри пасища и ливади в планинската и полупланинската част са условие за развитие на овцевъдство и месодайно говевъдство.

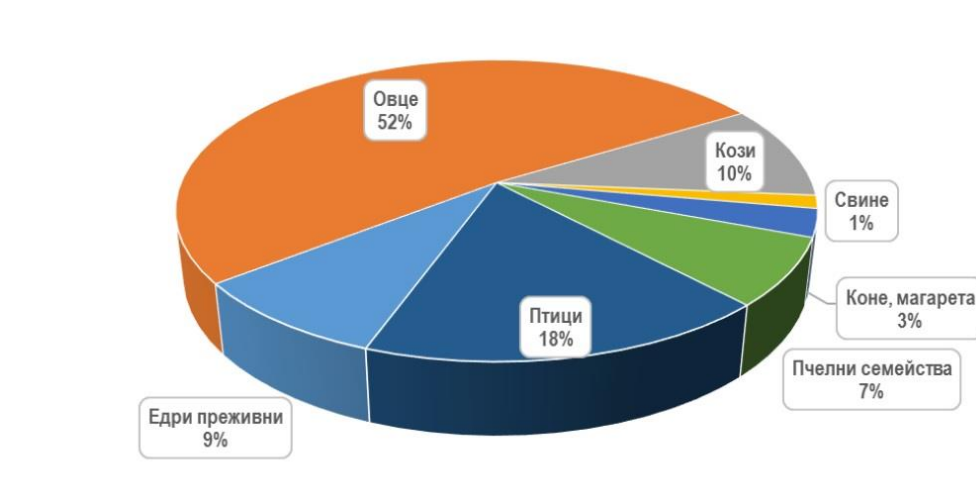
В животновъдството се наблюдава тенденция на увеличаване броя на едрите преживни животни, като в същото време се запазва отглеждането на кози, овце, пчелни семейства, зайци и други – типични за района. В ход е модернизация на фермите и окрупняване на стадата, което води до по-голяма ефективност на дейността на стопанствата.

Таблица 1.15.4-2 Брой селскостопански животни

Видове селскостопански животни		2012	2013
Едри преживни	Общо	2 900	2 991
	Крави	1 909	2 600
	Телета	991	391
Овце	Общо	17 655	17 439
	Овце-майки	14 033	13 637
	Агнета	3 622	3 802
Кози	Общо	3 511	3 398
	Кози-майки	3 511	2 443
	Ярета	-	955
Свине	Общо	629	471
Коне, магарета	Общо	1 108	1 005
Пчелни семейства		1 682	2 434
Птици		7 406	5 918

Следващата **Фигура 1.15.4-2** изобразява процентното съотношение на видовете селскостопански животни за община Котел.

Фигура 1.15.4-2 Процентно съотношение на видовете селскостопански животни

От селскостопанските животни на територията на община Котел с най-голям дял са овцете, следвани от птици, кози, едри преживни животни, пчелни семейства, коне, магарета, свине.

1.15.5. Горско стопанство

1.15.5.1. Информация за състоянието на горите

Подробна информация относно състоянието на горите на територията на резерват „Орлица“ е представена в **Приложение № 4**.

➤ **Оценка на естественото възобновяване**

Естественото възобновяване протича нормално. Наличният подраст е разновъзрастен, в сравнително добро състояние. Той се е настанил в осветлените участъци, най-често повтаря основния състав.

Възобновяването на зрелите насаждения е слабо за 355,4 ха и средно за 64,3 ха. Пълната оценка на естественото възобновяване е представена в **Приложение № 4**.

➤ **Санитарно състояние на горите – болести, снеговали, ветровали, суховършия и предвиждани/прилагани мерки**

За лесопатологично обследване и оценка на здравословното състояние на дърветата и насажденията е ползвана Наредба №12 от 16.12.2011 год., (ДВ. бр. 2/2012 г.) за защита на горските територии от вредители, болести и други повреди и Приложение № 7 на Наредба № 6 от 05.02.2004 год. за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловностопанските райони в Република България.

При теренните проучвания са констатирани повреди по насажденията и културите, причинени от биотични и абиотични фактори.

Списък на повредите по подотдели и дървесни видове, както и описание на повредите, са представени в **Приложение № 4**.

➤ **Наличие и участие на неместни дървесни видове**

Не се наблюдава залесяване с нетипични /инвазивни/, включително чужди дървесни и храстови видове в непосредствена близост с резервата.

➤ **Наличие на девствени и вековни гори, стари и хралупати дървета**

Средната възраст на дървесната растителност в резервата е 141 години.

В границите на резервата има девствени и вековни гори.

В резервата има наличие на стари и хралупати дървета, основно бук, които са на възраст над 100 години.

➤ **Горски пожари, гасене, възстановяване, противопожарни мероприятия**

На територията на резерват „Орлица“ няма нанесени щети в следствие на пожари за изминалия ревизионен период.

В случай на възникнал пожар на територията на резервата ще се ползва една от вертолетните площадки на територията на ДГС „Котел“.

На видно място по пътищата и обектите да се поставят табели и други с подходящо противопожарно състояние, съгласно Наредба № 8/11.05.20012, за условията и реда за извършване на противопожарни мероприятия в горския фонд и опазване на горите от пожари.

Съгласно чл. 20 от Наредба № 8 от 11.05.2012 г. ДГС „Котел“, върху част от което се намира резерват „Орлица“ трябва ежегодно преди обявяване на пожароопасния сезон да изготви план за защита на горските територии от пожари.

Подробна информация относно пожарите и противопожарните мероприятия е представена в **Приложение № 4**.

1.15.5.2. Осъществени мерки по опазване и охрана на горскодървестната растителност през миналите периоди

В периода до обявяване на резерват „Орлица“ горските територии са стопанисвани като гори с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции, т.е. както всички останали без всякакви ограничения.

Територията на резервата, като част от горските масиви на ДГС - Котел, е била устройвана през 1994 год. за последно. При главната ревизия на ДГС "Котел" от фирма "Пролес инженеринг" ООД през 2003/2004 год. резерватът не е бил обект на лесоустройство.

Не е констатирано неправилно прилагане на лесоустройствени проекти в прилежащата бивша буферна зона към резервата, сега защитена местност "Медвенски карст". Няма данни за извършено браконьерство.

Подробна информация за осъществяваните мерки по опазване и охрана на горскодървесната растителност през миналите периоди е представена **Приложение № 4**.

1.15.6. Лов, риболов, събиране на природни продукти

1.15.6.1. Места и райони, които в момента се използват за лов и риболов извън границите на резервата в бившата буферна зона и констатирани нарушения на забраните (вид, брой, горещи точки), неправилно прилагане на лесоустройствени проекти, браконьерство. Брой и динамика на популациите на дивеча по видове в района.

Не е констатирано неправилно прилагане на лесоустройствени проекти в прилежащата бивша буферна зона към резервата, сега защитена местност "Медвенски карст". Няма данни за извършено браконьерство.

На територията на резерват "Орлица" не се извършва спортен или промишлен риболов.

Анализът на състоянието на дивечовите ресурси на територията на Държавно горско стопанство "Котел" е направен за пет годишен период от 2010 до 2014 година.

Местата и районите, които в момента се използват за лов, извън границите на резервата и бившата буферна зона, са северно от землището на с. Медвен, в околностите на с. Садово, около с. Тича юг-югоизток от с. Кипилово и гр. Котел.

Числеността на ловните бозайници, които обитават постоянно или временно територията и имат пряко или косвено значение за ловното стопанство са представени в **Приложение № 2 (Таблица № 1.15.6-1)**.

Благороден елен. Пролетният запас в „ ДГС Котел“ за 2010 г. е наброявал 9 животни, докато през 2014 г. възлиза на 129 броя. Броят на животните варира средно около 130 индивида.

Сърна. Пролетният запас на сърната за 2010 г. е бил едва 84 екземпляра, като рязко увеличава числеността си до 546 броя през 2014 г. На територията видът е разпространен повсеместно с неравномерна гъстота.

Дива свиня. Числеността ѝ през 2010 г. е била 117 броя, докато през 2014 г. нейната численост достига 584 индивида или увеличава броя си почти пет пъти. Разпространена е повсеместно.

Заек. Запасът на заека също показва много съществен растеж от 175 броя за 2010 г. достига до 1048 бр. за 2014 г., което е нарастване от около 6 пъти. Обитава предимно по-големи открити площи в разкъсани горски масиви и крайнини на горите. Повсеместно разпространен.

Вълк. Пролетният запас през 2010 г. възлиза на 9 броя. През 2014 г. неговата численост се е увеличила около 6,5 пъти и е достигнала 59 броя. Обитава повсеместно територията на Странджа със значителна плътност.

Чакал. От 38 индивида, регистрирани през 2010 г. видът увеличава числеността си през отделните години и пролетният му запас е 189 екземпляра през 2014 г.

Подобна тенденция се наблюдава и при **лисицата**. Числеността ѝ нараства от 40 индивида през 2010 г., като пролетният запас за 2014 г. достига 167 броя. Обитава повсеместно територията.

Числеността на **белката** за последните четири години (2011-2014) остава относително постоянна, средно 25 индивида.

Язовецът също бележи съществен спад - от 60 броя за 2011 г., намалява до 18 броя за 2014 година. Разпространен повсеместно, с неравномерна гъстота.

При **черния пор** не може да се очертае тенденция. Числеността му силно варира от 50 индивида за 2010 г., спада на 4 през 2012 г. ,като през 2014 г. числеността му отново е ниска - 8 индивида.

Според данните от таксацията на ловните видове бозайници е представена динамиката на числеността на техните популации в **Приложение №2 (Фигура № 1.15.6.1-2)**. В заключение, може да се каже, че при повечето основно едрите копитни (благороден елен, сърна и дива свиня) се забелязва устойчива и трайна тенденция на съществено увеличаване на запасите им. Същото важи и за някои хищници - вълк, чакал, лисица. При други видове като белка числеността остава постоянна. Запасите на язовеца и черния пор варират в големи граници.

1.15.6.2. Данни за нарушения в резервата

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Няма данни за нарушения в резервата.

1.15.7. Туризъм, рекреация, спорт, услуги

На територията на резерват „Орлица“ са маркирани две пътеки за посетители, по които е разрешено преминаването на хора. Те са регламентирани със Заповед РД–1031/29.09.2004 г. на Министъра на околната среда и водите.

1.15.7.1. Регионални и Общински стратегии, програми и планове за развитие на туризма

Природните ресурси и забележителности са сред посочените в **Програма за развитие на туризма в Община Котел – 2014 г.** като основни ресурси, които общината може да използва за осъществяване на различни форми на туризъм. В същата Програма са посочени следните екопътеки, водещи до атрактивни природни обекти:

- „Котел – Талим Таш“
- „Котел – Вида“
- „Котел – пещера Приказна“
- „Котел – Врански дол – Арпалъка – Злостен“
- „Котел – Ветрила – Жеравна“
- „Медвен – Сини вир – Скоковете“

В **Общинския план за развитие на Община Котел за периода 2014-2020 г.** туризмът е посочен като един от определящите икономиката отрасъл, въпреки това се отбелязва слабата готовност на общината за посрещане на туристи на фона на богатото наследство и традиции, които дават възможности да се практикуват различни видове туризъм. Като мярка 1.2.3.1 в плана се посочва: „Развитие на туристическа инфраструктура за еко, природен и ловен туризъм“. В тази връзка се залага и на резерват „Орлица“. По мярката се предвиждат инвестиционни дейности в еко-пътеки.

В **Стратегия за развитие на Област Сливен 2014-2020 г.** се посочва, че общините, за които туризмът е приоритетен икономически сектор, трябва да намерят собствените си конкурентни предимства, уникалност и специфичност, и да ги развиват така, че да се превърнат в основна цел на колкото може повече туристически пътувания.

Предпоставка за развитието на комбинирани форми на туризъм е и близостта на природен парк “Сините камъни”.

1.15.7.2. Списък на туристическите маршрути

На територията на резерват „Орлица“ са маркирани две пътеки за посетители, по които е разрешено преминаването на хора. Те са регламентирани със Заповед РД–1031/29.09.2004 г. на Министъра на околната среда и водите.

При преминаване по пътеките се забранява:

- отклоняването на посетители и навлизане в резервата;
- замърсяване с битови и други отпадъци;
- бране, събиране, отрязване, изкореняване или друг начин на увреждане на екземпляри от растителни видове;
- убиване, улавяне, преследване, обезпокояване или друг начин на увреждане на екземпляри от животински видове;
- палене на огън и бивакуване;

В **Приложение № 16** е представен списък на съществуващите туристически маршрути в района около, но извън резерват “Орлица” и пътеките за посетители на територията на резервата.

В близост с пътя Котел – Кипилово, в долината на р. Сухойка се намира заслон “Зеленич”. Използва се за краткотраен отдих и база за проучване на околния карстов район от пещерняци.

В Лиса планина, е изградена туристическа хижа Лисец. В района на хижата има подходящи терени за ски спорт през зимата и възможност за къмпинг през лятото.

1.15.7.3. Карта на туристическите маршрути в подходящ мащаб

Карта с разположението на пътеките за посетители в резервата е представена в **Приложение № 3 (Карта № 1)**.

1.15.8. По-значими дейности и занаяти в района

Информацията е представена в **точка 1.17.2** от настоящия ПУ.

1.15.9. Информираност на обществеността за резервата и отношението към него

1.15.9.1. Ниво на информираност на обществеността за резервата и отношението на местното население към него

В процеса на изготвяне на плана за управление бяха проведени анкети с местни жители в района на Р. Целта беше да се установи отношението им към ЗТ и тяхната информираност за нея.

Отговорите показват, че повечето от анкетираните местни жители знаят, че на територията на община Котел, землищата на гр. Котел и с. Медвен има защитена

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

територия, но част от тях не са наясно с нейната категория и статут, както и ограниченията, която тя налага.

1.15.9.2. Образователни проекти и програми, производство и разпространение на информационни и рекламни материали за резервата, работа с медии

В процеса на изготвяне на ПУ бе поискана информация от МОСВ, РИОСВ-Бургас и др. институции и организации относно издавани публикации, пътеводители, книги и др. материали за Р, които са известни до сега, вкл. къде и кой ги е разпространявал.

Съгласно получената информация, събрана във връзка с изготвянето на ПУ и направеното проучване, подобни материали са издавани и ни бяха предоставени от РИОСВ-Бургас.

Не са правени образователни програми, свързани с Р и популяризирането му. Както и мероприятия и инициативи и програми за еко образование, свързани с него. В рамките на настоящия проект са предвидени и се изпълняват дейности, популяризиращи ЗТ.

1.15.9.3. Възможности за ползване/обособяване на съществуващи информационно-туристически центрове в околните населени места за информиране на гости, туристи, местното население, обществеността за резервата, биологичното разнообразие и възможностите за туризъм

В близост до резервата няма обособен информационно-туристически център. Подходящи обекти, в които може да се предоставя информация за резерват "Орлица" са център за туристическа информация е с. Медвен и еко селище "Сини вир".

1.15.9.4. Публикации, пътеводители, книги и др. материали за резервата

Публикациите, свързани с района на Р и прилежащите му територии са представени **Приложение № 12.**

Не са известни издавани пътеводители и книги за Р.

1.16. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ И ВЛИЯНИЕТО ВЪРХУ РЕЗЕРВАТА

В **точка 1.15** е предоставена информация за настоящото ползване на прилежащите територии и влиянието върху резервата.

1.16.1. Граници, разположение, собственост, административна и фондова принадлежност на защитената местност

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г."

Местоположението на ЗМ е илюстрирано в **Приложение № 3 (Карта № 1)**.
Подробна информация за собствеността, фондовата и административната принадлежност на ЗМ е дадена в **Приложение № 20**.

1.16.2. Горскостопански дейности и функции на горите в прилежащата на резервата защитена местност

Определената около резервата буферна зона (Заповед № 791/10.08.1984 г. на Комитета за опазване на природната среда/ДВ, бр.71/1984 год.), с обща площ 114.7 ha.

Със № Заповед № РД-420 от 18.06.2007 г., бр. 61/2007 на Държавен вестник год. на МОСВ се прекатегоризира буферната зона на резерват ”Орлица” в защитена местност ”Медвенски карст” - с код в държавния регистър на защитените територии 498.

Режим на дейности в ЗМ ”Медвенски карст”

- Забранява се строителство на нови сгради, пътища, въжени линии и др.
- Забранява се разкриване на кариери и други дейности, с които се променя естествения облик на местността.
- Забранява се замърсяване от всякакъв характер.
- Забранява се изгаряне на храстовата и тревната растителност.
- Забранява се използване на химични препарати за борба с вредителите в селското и горското стопанство.
- Забранява се лов.
- Забранява се залесяването с неприсъщи за района дървесни видове;
- Разрешава се регулирана паша на домашни животни в определените райони с изключение на кози.
- Разрешава се провеждане на предвидените в лесоустройствените проекти мероприятия, но без провеждане на голи сечи. Постепенните сечи да се провеждат най-малко в три фази.

С лесоустройствения проект от 2004 год. в територията около резервата са предвидени следните мероприятия: в подотдел в подотдел № 430 а; с площ 23,1 ha е планирана групово-постепенна сеч с интензивност 25 % и ползване 1860 m³; за подотдел № 430 б; с площ 5,1 ha е трябвало да се изведе групово-постепенна сеч 25 % с добив 420 m³. Няма данни предвидените сечи да са изведени до настоящия момент. Няма планирани залесявания в прилежащата територия на резервата.

1.16.3. Ловно и рибно устройствените дейности в защитена местност

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма ”Околна среда 2007-2013 г.”

“Медвенски карст”, вкл. конкретните райони и начините на ползване

Няма данни за конкретни райони на ловно и рибно устройствени дейности в защитена местност „Медвенски карст“.

1.16.4. Настоящи дейности на населението: земеделие, риболов, животновъдство, промишлени производства, строителство на инфраструктурни обекти, туризъм, народни занаяти и традиционни производства, в случай че такава информация не е представена в т. 1.15.

Местното население основно се занимава с дърводобив, селско и горско стопанство. Част от населението в района се занимава със събиране на природни продукти като източник на допълнителни доходи. Това създава известен риск за нарушаване на резерватния режим. Към момента няма установени нарушения.

1.16.5. Вид, състояние и влияние на застроените прилежащи територии

Няма установено застрояване в прилежащите територии на резерват “Орлица”.

1.16.6. Обекти от техническата инфраструктура - пътища, строителство, водоснабдителни съоръжения и др., които имат отношение към територията на резервата

Няма налични обекти на техническата инфраструктура, които пряко биха повлияли на територията на резервата. Съществуват горски пътища, които осигуряват достъп до резервата.

1.16.7. Начин на ползване на земеделските земи и други селскостопански обекти в прилежащите територии

Прилежащите на резерват “Орлица” територии са предимно горски територии. Основното ползване е за дърводобив, лов и други.

1.16.8. Горскостопански дейности и функции на горите в прилежащите територии. Случаи на залесяване с нетипични/ инвазивни, включително чужди дървесни и храстови видове в непосредствена близост с резервата в бившата буферна зона - защитена местност “Медвенски карст”

В защитена местност “Медвенски карст” няма извършени залесявания с нетипични дървесни и храстови видове. Цялата площ на защитената местност е вододайна зона.

Подотдел: № 418 в; с площ 9,6 ha е и семепроизводствено насаждение.

1.16.9. Туристическа дейност и рекреационни ресурси в прилежащата на резервата защитена местност

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Няма изградена туристическа инфраструктура в прилежащата на резервата защитена местност. Като цяло, резерватът е отдалечен от населени места и в района няма установено туристическо натоварване, което би могло да окаже влияние върху целите на опазване на ЗТ.

1.17. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

1.17.1. Списък със значимите археологически обекти и архитектурни паметници и исторически места в прилежащите територии - църкви, мемориали, етнографски обекти и др.

Община Котел включва селища с богати културни традиции, издържали изпитанието на годините и пренесени до наши дни. Духовността в този край на България се е развивала през вековете благодарение на вроденото ученолюбие и свободолобивия дух на българина, на предприемчивостта му в занаятите и търговията, както и на доброто икономическо развитие на района.

В община Котел се намират архитектурните резервати – селата Жеравна, Медвен и Катунце със запазена архитектурна среда от епохата на Възраждането. Важно място в културния живот на областта заемат утвърдените културни традиции, културно историческото наследство и обменът на културни продукти и идеи. Традиционно силно присъствие има фолклорното музикално и танцово изкуство.

Редица са исполините, родени в Котленския край – Софроний Врачански – най-видният представител на Котленската книжовна школа, д-р Петър Берон – автор на първия български буквар и учен, оставил огромно творчество на пет чужди езика, Неофит Бозвели – организатор и водач на борбата за независима българска църква, учител и просветител; Георги Раковски – идеолог на национално-освободителното движение;

В Приложение № 17 е представен списък със значимите археологически обекти, архитектурни паметници и исторически места от прилежащите на резерват „Орлица“ територии..

1.17.2. Дейности от миналото, свързани с поминъка на населението и местните занаяти (рибарство, отглеждане на технически култури, пчеларство, билкарство и т.н.)

Културно-историческото наследство на Котел се идентифицира на базата на бита и поминъка му като възрожденски балкански град с развито овчарство и производните му занаяти, съставляващи традиционна характерна цялостна система с

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

общобългарско и балканско значение. Емблематичен знак за котленски занаят са килимарството и тъкачеството.

Стародавен занаят за Котел е килимарството, което има дълбоки исторически корени. За това свидетелстват запазени килими още от XVIII век. Килимарското изкуство в Котел се развива на основата на българската традиция в домашното тъкачество и пренасянето на някои външни влияния, които са пресъздадени от творческият дух и усет на котленката. Това довежда до създаването на автентичната котленска килимотъкачна школа.

Други занаяти са дърворезбата и дюлгерството.

Дърворезбата е вторичен занаят, развил се на основата на местния дърводобив и дърводелство. Развива се като художествен занаят под влиянието на Тревненската школа. Дърворезбата е не само умение за работа с длето и дърво, тя е и отражение на естетическите и творчески умения и виждания.

Дюлгерството или строителството, включително каменоделството, е значим за възрожденски Котел занаят. Типичните народни дъбови къщи в Котел (тип „камчийска жеравненска къща“) са градени от еленски майстори.

Отмрели занаяти са тепавичарство, даракчийство, абаджийство, гайтанджийство, кундурджийство в исконния им вид – развивали се докъм началото на XX век.

1.18. ЛАНДШАФТ

1.18.1. Структура на ландшафта

Съгласно регионалното ландшафтно райониране на България, ландшафтите в Р „Орлица“, се отнасят към Котленския ландшафтен район, Източно-старопланинската подобласт на Старопланинската област (Петров, 1997).

Според типологичното ландшафтно райониране на България, Р попада в следната ландшафтна структура:

Клас Планински ландшафти

Тип Ландшафти на субсредиземноморските планински гори

Подтип Ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори

Група Ландшафти на нископланинските ксерофитно храстови гори върху мезозойски и палеогенни глинесто-песъчливи наслаги със сравнително малка степен на земеделско усвояване

В съответствие с посочената класификация, в Р и прилежащите територии се разграничават следните видове ландшафти:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Горски ландшафт - 3 вида, с площ 463,7 ha (83,8 %) от територията на резервата.

Горски широколистен високостъблен – 463,7 ha (90 % от общата площ) с 3 вида:

- Горски широколистен високостъблен склонов среднобогат до богат свеж до влажен с площ 68,9 ha;
- Горски широколистен високостъблен склонов среднобогат свеж с площ 282,3 ha;
- Горски широколистен високостъблен склонов беден сух до свеж с площ 66,3 ha. Заема естествени чисти букови и смесени широколистни формации с преобладаване на бук, габър или без преобладаване на дървесен вид с производителност от втори до пети бонитет.

Горски широколистен издънков за превръщане в семенни - 24,0 ha (5,2 % от общата площ) с 1 вид

- горски широколистен издънков за превръщане в семенни склонов беден сух до свеж с площ 24,0 ha. Заети е от смесени формации с преобладаване на издънков габър или без преобладаване с производителност трети и четвърти бонитет.
- *Горски нискостъблен* - 22,2 ha (4,8 % от общата площ) с 1 вид: горски нискостъблен склонов беден сух до свеж с площ 22,2 ha. Заети е от смесени формации с преобладаване на издънков келяв габър или с производителност четвърти бонитет.

1.18.2. Естетически качества

1.18.2.1. *Особености в ландшафта на резервата и прилежащите територии от значение за естетическото въздействие на територията като цяло*

Доминиращ морфоскулптурен елемент е речнодолинната мрежа, формирана в резултат на речната ерозия. Той налага дълбок отпечатък върху характера на съвременния релеф. Поради планинския характер на територията, в резервата и около него, долините са дълбоко вкопани, с преобладаващо стръмни склонове и предимно тесни и стръмни легла. С високи естетически качества е скалния комплекс от множество пещери, скални образувания, пещери и извори.

Тази разчлененост на резерватната територия допринася за възприемане на голямо разнообразие от форми и цветове през различните сезони. Ландшафтите са с разнообразен състав, но преобладават буковите гори. Като цяло, естетическите качества на резервата са със средна стойност.

1.18.2.2. Фактори и процеси, водещи до негативни нарушения в естествената структура на ландшафта

Степента на уязвимост на естествените ландшафти в резервата се оценява като средна. Няма основание да се счита, че промените в основните компоненти - релефът, като преразпределящ абиотичните фактори на средата и растителността, ще се променят по начин и посока, която да намали устойчивостта на ландшафтите. Причини, които могат да нарушат устойчивостта на природните ландшафти в резервата са различни видове природни бедствия.

На територията на резервата не се наблюдават отрицателно действащи фактори и протичащи процеси, които да нарушават структурата на ландшафтите.

1.19. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Състоянието на климата и атмосферния въздух е разгледано в точка 1.8 от ПУ. Състоянието на водите е разгледано в точка 1.10 от ПУ. Състоянието на почвите е разгледано в точка 1.11 от ПУ.

Качеството на атмосферния въздух в района на резервата и защитената местност е добро. Няма установени превишения на НДЕ по отношение на КАВ в района.

Състоянието на повърхностните и подземните води е добро. Няма установени превишения на ПДК.

На територията няма регистрирани значими замърсявания с битови и строителни отпадъци, както и нерегламентирани сметища.

В резултат на направеното описание и анализ на компонентите на околната среда, е направено заключението, че общото състояние на основните компоненти на околната среда е добро и не съществуват значими нарушения и замърсявания.

Няма значими източници на замърсяване в района, които да повлияят върху качеството на околната среда в района.

ПЪРВА ОЦЕНКА

1.20. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

1.20.1. Уязвимост

Комплексът от нисши растения и гъби е с ниска уязвимост към антропогенни и естествени процеси и въздействия. Изключение правят пожарите, при които рискът е по принцип повишен за горски територии.

Висшите растения, в т.ч. и лечебните, са с ниска степен на уязвимост към антропогенни и естествени процеси и въздействия, което до голяма степен се дължи на ограниченията, които са резултат от резерватния режим на управление. Негативно въздействие върху флората оказва процесът на охрастяване на тревните местообитания, които са с ограничено разпространение в резерватната територия.

Уязвимост по групи видове, местообитания и природния комплекс

Група	Степен	Причини
Висши растения	Ниска	На територията на резервата са установени 7 вида с консервационна значимост. В Червения списък на висшите растения в България попада <i>Atropa bella-donna</i> (VU), а в Приложение 4 на Закона за биологичното разнообразие (2007) са включени <i>Asparagus tenuifolius</i> , <i>Dryopteris filix-mas</i> , <i>D. dilatata</i> . Три вида (<i>Achillea clypeolata</i> , <i>Scabiosa triniifolia</i> , <i>Sesleria latifolia</i>) са балкански ендемити.
Лечебни растения	Ниска	Три вида лечебни растения (1,4 % от всички лечебни растения в резервата) са с природозащитен статус. Това са <i>Achillea clypeolata</i> , който е балкански ендемит, а <i>Atropa bella-donna</i> е включена в Червения списък на висшите растения в България с категория „застрашен (VU)“. Един вид (<i>Dryopteris filix-mas</i>) е включен в Приложение 4 на ЗБР. Също така 4 вида (<i>Atropa bella-donna</i> , <i>Asplenium trichomanes</i> , <i>Galium odoratum</i> , <i>Phyllitis scolopendrium</i>) са със специален режим на ползване и опазване.
Безгръбначни животни	Средна	От общо 144 вида сухоземни безгръбначни животни, уязвими са 28 вида. 8 вида по ЕС 92/43 - 6 вида по Прил. II и 5 по Прил. IV;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Група	Степен	Причини
		<p>10 вида по ЗБР - 6 вида по Прил. II, 7 вида по Прил. III и един вид по Прил. IV;</p> <p>5 вида по Берн конв. - 4 вида по Прил. II, 1 вид по Прил. III;</p> <p>1 вид в ЧК на България, категория VU;</p> <p>12 вида в списъка на IUCN - 6 - с категория VU, 6 - с категория NT;</p> <p>4 български, 8 балкански и 3 балкански субендемита;</p> <p>Уязвими от браконьерска сеч на стари дъбови гори, пожари и прилагане на препарати за растителна защита по въздуха в близост до резервата.</p>
Риби	Средна	<p>От общо 4 вида риби, установени в резервата:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 са включени в ЧК на България - приморска мряна (<i>Barbus bergi</i>) в категорията VU и струмски щипок (<i>Cobitis strumicae</i>) в категорията DD. - 1 вид е балкански ендемит. <p>На територията на резервата не са установени конкретни заплахи за тези или други видове риби и на този етап не са необходими специални мерки за защита.</p>
Земноводни и влечуги	Ниска	<p>Два вида (от общо 25) са включени в ЧК на България (в категория „Застрашен“), а един от тях е категоризиран, като уязвим на световно ниво (категория „Уязвим“ в Червения списък на застрашените видове на IUCN).</p> <p>На територията на резервата не са установени конкретни заплахи за тези или други видове.</p>
Птици	Средна	<p>От всички видове птици, срещащи се в резервата (общо 68 вида) най-уязвими са 4 вида: малък ястреб, сивият кълвач, южния белогръб кълвач и гълъб хралупар поради техния висок консервационен статус.</p> <p>Уязвимост спрямо <u>антропогенни</u> процеси: не са установени такива.</p> <p>Уязвимост спрямо <u>естествени</u> процеси: тясна специализация към храна и местообитания.</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

План за управление на резерват „Орлица“

Група	Степен	Причини
Бозайници	Средна	<p>От общо 25 вида бозайници, (без прилепи) 2 вида са включени в ЧК на България - 1 вид - европейски вълк (<i>Canis lupus</i>) в категория VU; 1 вида дива котка (<i>Felis silvestris</i>) в категория EN.</p> <p>Бозайници (и прилепи): Най-уязвими са местата с пряко човешко присъствие, които могат да предизвикат безпокойство, особено през размножителния период и ловния сезон.</p>
Прилепи	Средна	<p>От общо 18 вида прилепи 8 вида са включени в категория “уязвим” на ЧК на България - подковонос на Мехели (<i>Rhinolophus mehelyi</i>), средиземноморски подковонос (<i>Rhinolophus blasii</i>), южен подковонос (<i>Rhinolophus euryale</i>), широкоух прилеп (<i>Barbastella barbastellus</i>), дългокрил прилеп (<i>Miniopterus schreibersii</i>), дългопръст нощник (<i>Myotis caraccinii</i>), трицветен нощник (<i>Myotis emarginatus</i>) и дългоух нощник (<i>Myotis bechsteinii</i>). Нито един не е в категориите “застрашен” или “рисков”.</p> <p>По IUCN - подковонос на Мехели (<i>Rhinolophus mehelyi</i>) и дългопръст нощник (<i>Myotis caraccinii</i>) са в категория VU, южен подковонос (<i>Rhinolophus euryale</i>), широкоух прилеп (<i>Barbastella barbastellus</i>), дългоух нощник (<i>Myotis bechsteinii</i>) и дългокрил прилеп (<i>Miniopterus schreibersii</i>) в категория NT.</p>
Природни местообитания	Средна	<p>На територията на резервата са описани 8 местообитание вкл. в Приложение 1 на ЗБР - 40A0*Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества; 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; 9130 Букови гори от типа <i>Asperulo-Fagetum</i>; 9150 Термофилни букови гори (<i>Cephalanthero-Fagion</i>); 91W0 Мизийски букови гори; 9180* Смесени гори от съюза <i>Tilio-Acerion</i> върху сипеи и стръмни склонове; 91M0</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Група	Степен	Причини
		Балкано-панонски церово-горунови гори. В ЧК на РБългария, 3 типа местообитания са с категория-потенциално застрашени, 3 типа са застрашени и 2 типа местообитания са уязвими.
За целия природен комплекс	Средна	Уязвимостта на природния комплекс по отношение на природни и антропогенни процеси се оценява в „средна“ степен. Характерът на процесите не дава възможност за предприемане на мерки за премахване на отрицателно действащи фактори или за намаляване на тяхното въздействие около и в самата резерватна територия.

1.20.1.1. Мерки за премахване на фактори или намаляване на тяхното въздействие.

Необходимо е продължаване на проучванията на флората, лечебните растения и консервационните видове. Специално внимание трябва да се отдели на изследването на ефемерите, ефемероидите, както и представителите на семейство Салепови. Необходимо е периодично изрязване на храстите в прилежащите на резервата територии и последващо наблюдение на местата с концентрация на консервационно значими видове.

1.20.2. Рядкост

Територията на резервата е с раздвижени геоморфоложки форми, в съчетание от гори, скални образувания, пещери и извори. Всичко това, създава условия за обитаване на различни видове. Установени са 7 консервационно значими вида от флората. В Червения списък на висшите растения в България попада *Atropa bella-donna* (VU), а в Приложение 4 на Закона за биологичното разнообразие са включени *Asparagus tenuifolius*, *Dryopteris filix-mas*, *D. dilatata*. Три вида (*Achillea clypeolata*, *Scabiosa triniifolia*, *Sesleria latifolia*) са балкански ендемити. Флората на резервата е със „средна“ степен на рядкост. Също така на територията на резервата са установени 15 реликтни вида. В национален мащаб флората на резервата е със „средна“ степен на рядкост.

От лечебните растения 3 вида са с природозащитен статус и 4 вида са със специален режим на ползване. Оценени са с „ниска“ степен на „рядкост“.

В световен и европейски мащаб, флората и лечебните растения са с „ниска“

План за управление на резерват „Орлица“

степен на „рядкост“, тъй като на територията не са установени популациите на конзервационни видове с международна европейска значимост.

На територията на резервата не са провеждани други проучвания на флората или популациите на конзервационните видове, поради което не могат да се направят заключения за тенденции в числеността им. Също така обаче в средносрочен и дългосрочен период, числеността на някои конзервационни видове (*Scabiosa triniifolia*, *Achillea clypeolata*), както и на редица лечебни растения, които участват в състава на тревните съобщества ще бъде негативно повлияна в резултат на процеса на охрестяване.

На територията на резервата са описани 8 местообитания, като местообитание 40A0* *Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества* е приоритетно и е разпространено фрагментарно на територията.

Преобладаващата оценка на животинските видове от различните групи е „ниска“.

Група	Степен	Причини
Безгръбначни и животни	Средна	19 вида сухоземни безгръбначни са редки видове. 15 вида са ендемични: 4 вида са български, 8 вида са балкански и 3 вида са балкански суб-ендемита.
Риби	Ниска	1 вид риба е балкански ендемит.
Земноводни и влечуги	Ниска	Редки и ендемични видове няма. 2 вида се смятат за глациални реликти - планинска жаба (<i>Rana temporaria</i>) и усойница (<i>Vipera berus</i>).
Птици	Ниска	От орнитофауната в резервата като редки видове птици на национално ниво могат да бъдат определени гълъбът хралупар (<i>Columba oenas</i>), южният белогръб кълвач (<i>Dendrocopos leucotos</i>) и полубеловратата мухоловка (<i>Ficedula semitorquata</i>). Ендемични видове птици няма.
Бозайници	Ниска	Няма редки и ендемични видове.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Група	Степен	Причини
Прилепи	Ниска	Няма редки и ендемични видове.
Екосистеми и биотопи	Ниска	<p>Средна (с по-широко разпространение, обикновено ограничено до 1-2 (5) окръга според геоботаническото делене на страната):</p> <p><i>62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества</i></p> <p>Ниска (разпространени в над 5 геоботанични окръга в страната):</p> <p><i>40A0* Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества;</i></p> <p><i>8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове;</i></p> <p><i>9130 Букови гори от типа Asperulo-Fagetum;</i></p> <p><i>9150 Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion);</i></p> <p><i>91W0 Мизийски букови гори;</i></p> <p><i>9180* Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове;</i></p> <p><i>91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори.</i></p>

1.20.3. Естественост

Местообитанията в резерватната територия са с висока степен на естественост и слабо повлияни, което предполага висока степен на естественост за целия комплекс.

Екосистемите не са повлияни от неблагоприятна антропогенна намеса. Горскостопанските мероприятия в съседните територии не оказват съществено въздействие върху биологичното разнообразие на резервата.

Преобладаващата част от елементите на флората и растителните съобщества в резервата имат естествен произход. Прилежащите територии оказват слабо влияние върху различните групи организми поради трудната достъпност на резервата.

Доказателство за това са 15 реликтни вида, установени на територията на резервата. Налице са два инвазивни вида, които не оказват въздействие върху флората и растителните съобщества. По отношение на безгръбначната фауна, ихтиофауната,

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

херпетофауната, орнитофауната и бозайната фауна, на територията на резервата и ЗМ, степента на естественост е максимална. Няма установени чужди/инвазивни видове.

Ландшафтите на резерватната територия са с висока степен на естественост, и са под влияние единствено на природни процеси.

Група	Степен	Причини/ Основания
Екосистеми	Висока	Преобладават първични екосистеми с висока степен на естественост. Въздействието на прилежащите територии върху екосистемите е незначително.
Ландшафти	Висока	Ландшафтите са с относително висока степен на естественост и не са повлияни от антропогенни фактори.
Лихенизирани гъби (Лишеи), Макромицети, Мъхообразни, Висши растения, Лечебни растения	Висока	Изследваните групи са с естествен произход.
Безгръбначни животни Земноводни и влечуги Птици Бозайници Прилепи	Висока	Всички представители на фауната се характеризират с относително висока степен на екологична пластичност. Всички представители на фауната са естествени обитатели на отделните екосистеми, представени в резервата.

1.20.4. Типичност

Установените висши и лечебни растения са с „висока“ степен на „типичност“ за природните местообитания и растителните съобщества в резервата. Флористичният състав е типичен за флористичен район Източна Стара планина, където попада защитената територия.

Резерватът има висока степен на значимост за съхраняването на типичните за региона природни местообитания и видове висши растения.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Доколкото в границите на резервата попадат различни типове местообитания (широколистни гори с различен характер на склопа, скалисти и каменисти терени, водни течения и др. повечето установени видове безгръбначни животни, риби, земноводни, влечуги, птици и бозайници могат да се определят, като типични.

Група	Оценка	Причина
Природни местообитания	Висока	Местообитанията са типични за региона.
Мъхове, Лишеи, Макромицети, Висши растения, Лечебни растения	Висока	Видовият състав е типичен за този тип горски, храстови и тревни екосистеми.
Фауна	Висока	Всички установени видове в резервата са типични обитатели за съответната надморска височина, релеф, местообитания, както и за тази част на България. Видовият състав на птиците е типичен за равнинни широколистни гори, които са с най-голямо участие в резервата.
Природни местообитания	Висока Средна	Природните местообитания <i>9130 Букови гори от типа Asperulo-Fagetum; 9150 Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion); 91 W0 Мизийски букови гори; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори; 40A0 Субконтинентални перипанонски храстови съобщества; 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; 9180* Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове са типични за тази част на Стара планина.</i>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

1.20.5. Размери

Площта на резервата е достатъчно голяма за запазване на типичните местообитания и характерната флора и фауна на резервата и за опазването на флората, консервационните видове и лечебните растения и не се налагат промени в границите.

1.20.6. Биологично разнообразие

Установените на територията на резервата лихенизирани гъби са от един клас – на торбестите гъби, *Ascomycetes*. Общо определените представители са от 6 семейства, 9 рода и 13 вида. От тях няма представители с известна консервационна значимост според българското законодателство.

На територията на резервата флората е представена от 296 вида висши растения (без мъховете), които се отнасят към 188 рода и 59 семейства. В Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009) попада *Atropa bella-donna* (VU), а в Приложение 4 на Закона за биологичното разнообразие (2007) са включени *Asparagus tenuifolius*, *Dryopteris filix-mas*, *D. dilatata*. Три вида (*Achillea clypeolata*, *Scabiosa triniifolia*, *Sesleria latifolia*) са балкански ендемити (Petrova & Vladimirov 2010). Във флората на резервата 15 вида са реликти: *Acer campestre*, *A. pseudoplatanus*, *A. tataricum*, *Cotinus coggygria*, *Hedera helix*, *Carpinus betulus*, *Corylus avellana*, *Ostrya carpinifolia*, *Vaccinium myrtillus*, *Quercus cerris*, *Q. daleschampii*, *Pteridium aquilinum*, *Fraxinus ornus*, *F. excelsior*, *Clematis vitalba*. Установени са и 2 инвазивни вида - *Conyza canadensis* и *Bidens frondosus*.

На територията на резервата са установени 144 вида лечебни растения, които се отнасят към 50 семейства и 107 рода. Три вида лечебни растения (1,4 % от всички лечебни растения в резервата) са с природозащитен статус. Това са *Achillea clypeolata*, който е балкански ендемит (Petrova & Vladimirov 2010), а *Atropa bella-donna* е включена в Червения списък на висшите растения в България (Petrova & Vladimirov 2009) с категория „застрашен (VU)”. Един вид (*Dryopteris filix-mas*) е включен в Приложение 4 на ЗБР. Също така 4 вида (*Atropa bella-donna*, *Asplenium trichomanes*, *Galium odoratum*, *Phyllitis scolopendrium*) са със специален режим на ползване и опазване съгласно Заповед на МОСВ № РД 83/2014.

На територията на резервата са установени 8 природни местообитания, като едно е приоритетно.

Карта е представена в Приложение 3 (Карта № 11).

План за управление на резерват „Орлица“

Група	Оценка	Причини
Висши растения	Средна	В Червения списък на висшите растения в България попада 1 вид - <i>Atropa bella-donna</i> (VU), а в Приложение 4 на ЗБР са включени 3 вида - <i>Asparagus tenuifolius</i> , <i>Dryopteris filix-mas</i> , <i>D. dilatata</i> . Три вида (<i>Achillea clypeolata</i> , <i>Scabiosa triniifolia</i> , <i>Sesleria latifolia</i>) са балкански ендемити.
Лечебни растения	Средна	В ЗБР попада 1 лечебно растения. В Червения списък на висшите растения в България е включен 1 вид с природозащитен статус с категория „застрашен (VU). Един вид е балкански ендемит. Със специален режим на ползване и опазване съгласно Заповед на МОСВ № РД 83/2014г. са 4 вида.
Природни местообитания	Средна	Като приоритетно местообитание е описано 40A0* Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества, което е разпространено фрагментарно на територията. Установени са и още 7 природни местообитания - 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; 9130 Букови гори от типа <i>Asperulo-Fagetum</i> ; 9150 Термофилни букови гори (<i>Cephalanthero-Fagion</i>); 91W0 Мизийски букови гори; 9180 Смесени гори от съюза <i>Tilio-Acerion</i> върху сипеи и стръмни склонове; 91M0 Балкано-Панонски церово-горунови гори.
Наличие и брой на растителни съобщества	Средна	По доминантния подход са определени 17 типа растителни съобщества, отнесени към 4 групи асоциации. По флористичния подход са установени 19 синтаксони от класовете: <i>Quercio-Fagetea</i> ; <i>Quercetea pubescentis</i> ; <i>Rhamno-Prunetea</i> и <i>Festuco-Brometea</i> .
Безгръбначни животни	Ниска	От приблизително 27 000 безгръбначни животни в България, на територията на резервата са установени 9 таксона водни безгръбначни и 144 сухоземни вида

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

План за управление на резерват „Орлица“

Група	Оценка	Причини
		<p>(0,53 %).</p> <p>8 вида по ЕС 92/43 - 6 вида по Прил. II и 5 по Прил. IV;</p> <p>10 вида по ЗБР - 6 вида по Прил. II и 7 по Прил. III и един по Прил. IV;</p> <p>1 вид е в ЧК на България;</p> <p>5 вида по Берн конв. - 4 вида по Прил. II, 1 вид по Прил. III;</p> <p>12 вида в списъка на IUCN - 6 - с категория VU, 6 - с категория NT;</p> <p>19 рядки вида, 4 български, 8 балкански и 3 балкански субендемита.</p>
Риби	Ниска	<p>От общо 207 вида риби в България, на територията на резервата се срещат 4 вида. От тях:</p> <p>2 вида са включени в Приложенията на ЗБР;</p> <p>2 вида са включени в Приложенията на Директива 92/43;</p> <p>По 1 вид е в категориите VU и DD на ЧК на България.</p>
Земноводни и влечуги	Ниска	<p>От общо 61 вида земноводни и влечуги в България, на територията на резервата се срещат 25 вида (41 %). От тях:</p> <p>5 вида са в Прил. II, и 19 в Прил. III на ЗБР;</p> <p>5 вида са в Прил. II и 16 в Прил. IV на Дир. 92/43;</p> <p>2 вида са в категория EN в ЧК на България;</p> <p>16 вида са в Прил. II и 9 вида в Прил. III на Бернската конвенция;</p> <p>1 вид е в категория VU, 3 вида в категория NT в Червения списък на IUCN.</p>
Птици	Средна	<p>От 409 вида птици, срещащи се в България, на територията на резервата могат да се срещнат 68 вида (16,6 %).</p> <p>От тях 65 вида са в Прил. III на ЗБР;</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Група	Оценка	Причини
		<p>24 вида са в Прил. I на Директива за птиците (2009/147/ЕО);</p> <p>18 вида са включени в Червена книга на Р България (2011) в категории “уязвим” и “застрашен”;</p> <p>62 вида са в Прил. II и III на Бернската конвенция и един вид е част от Червения списък на IUCN (полубеловратата мухоловка).</p> <p>Приоритетни за опазване гнездящи видове са сивият кълвач, южният белогръб кълвач, полубеловратата мухоловка и гълъбът хралупар.</p>
Бозайници	Средна	<p>От общо около 80 вида, разделени в 6 разряда, на територията на резервата се срещат 25 вида бозайници (без прилепи) от 5 разряда и 13 семейства или 29,6 % от всички видове в страната. От тях:</p> <p>1 вид в Прил. II, и 2 в Прил. III на ЗБР;</p> <p>1 вид в Прил. II и 2 в Прил. IV на Дир. 92/43;</p> <p>1 вид в категория VU и 1 вид в категория EN в ЧК на България;</p> <p>2 вида са в Прил. II и 12 вида в Прил. III на Бернската конвенция.</p>
Прилепи	Средна	<p>От общо 33 вида, разделени в 2 разряда, на територията на резервата и района са регистрирани 18 вида прилепи или 54,5 % от всички видове в страната. От тях:</p> <p>12 вида са в (Прил. II) и 18 вида (Прил. III) на ЗБР;</p> <p>12 вида са в Прил. II и 18 в Прил. IV на Дир. 92/43;</p> <p>8 вида са в категория VU в ЧК на България;</p> <p>18 вида са в Прил. II и 15 вида в Прил. III на Бернската конвенция;</p> <p>2 вида са в категория VU, 4 вида в категория NT в Червения списък на IUCN.</p>

1.20.7. Стабилност и нестабилност

Флората има висока степен на стабилност, като цяло. Като застрашени могат да се възприемат само част от популациите на видовете в границите на тревните съобщества поради процесът на охростяване.

В нестабилно състояние може да се предположи, че са популациите на *Achillea clypeolata* и *Scabiosa triniifolia*, поради естествените процеси на сукцесия в тревните съобщества поради настъплението на храстовата растителност. Необходимо е периодично изрязване на храстите в прилежащите на резервата територии и последващо наблюдение на местата с концентрация на консервационно значими видове. Специално внимание трябва да се отдели на изследването на ефемерите, ефемероидите, както и представителите на семейство Салепови.

Местообитанията и типове растителни съобщества са в стабилно състояние.

Група	Оценка	Причина
Мъхове Лихенизирани гъби Макромицети	Висока	Високата степен на естественост и липсата на фактори на въздействие от антропогенен характер, правят групата стабилна.
Висши растения	Средна	Високата степен на естественост и липсата на фактори на въздействие от антропогенен характер, правят групата стабилна. В нестабилно състояние са популациите на <i>Achillea clypeolata</i> и <i>Scabiosa triniifolia</i> , поради естествените процеси на сукцесия в тревните съобщества, поради настъплението на храстовата растителност.
Лечебни растения	Средна	Забранителният режим ги прави стабилни, но с опасност от нераглемантирано ползване.
Горски екосистеми	Средна	Преобладават първичните производни горски екосистеми със средна степен на стабилност. Показателите, свързани със структурата и функциите на растителните съобщества показват относително добро природозащитно състояние на природните местообитания.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Група	Оценка	Причина
Тревни екосистеми	Средна	Относително стабилно състояние на производните тревните екосистеми, които заемат малко площи в резервата.
Фауна	Висока	Стабилно състояние на популациите на отделните животински видове, липсата на агресивни фактори от антропогенен тип осигурява добро природозащитно състояние на местообитанията.

1.21. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

Показател	Оценка	Препоръки
Условия за участие на местни органи и обществеността при обсъждането и вземането на решенията, свързани с управлението на резервата. Оценка на информираността на населението.	Нормативната уредба (ЗЗТ, Наредбата за изготвяне на ПУ) предоставя възможност за участие на местните органи и обществеността при обсъждането и вземането на решенията, свързани с управлението на резервата.	При провеждане на срещи, семинари и други да се осигури реална възможност за участие на местните органи (Община; ДГС) и обществеността. Да се създаде възможност за участие на местното население и местните власти при изпълнение на дейностите заложи в плана. Да се организират ежегодни работни срещи между представители на кметствата, ДГС и РИОСВ-Бургас, на които да се планират годишните мероприятия имащи отношение към

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Показател	Оценка	Препоръки
		управлението на резервата. Също така, в максимална степен да се привлече местното население и власти към каузата за опазване на биологичното разнообразие в рамките на резервата.
Оптимални форми на бъдещото управление и охрана на резервата.	Настоящият документ (План за управление) е база за оптимално бъдещо управление на резервата. Към момента няма данни за нарушение на режима на ЗТ.	Спазване на изготвения план за управление на резервата.
Стопанисване и туристически дейности в прилежащите територии и защитената местност. Оценка на тяхната съвместимост с предназначението, целите и режимите, определени със ЗЗТ.	РИОСВ-Бургас стопанисва законосъобразно резервата. Няма документирані нарушения. При теренните проучвания не са установени негативни тенденции. Има обособени две пътеки за посетители, които позволяват регламентирани посещения в границите на резервата. Районът е богат на природни дадености, които високо се ценят от посетителите. Възможностите за посещение на района и резервата дават възможност за достъп до богатството на природата. Извършваните към момента дейности са съвместими с предназначението, целите и	Подобряване на възможностите за запознаване на посетителите с ценностите на резервата.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Показател	Оценка	Препоръки
	режимите на резервата.	
Културно-историческото наследство	В границите на резервата няма установени паметници на културата и/или туристически обекти.	Няма препоръки

1.21.1. Социално-икономически условия

1.21.1.1. Оценка на рекреационната дейност

Показател	Оценка	Препоръки
Потенциал и условия за развитие и упражняване на образователни, туристически и рекреационни дейности	Предвид високата природна стойност на резервата, той представлява безценен ресурс по отношение на образователни дейности. Към момента този ресурс не се оползотворява ефективно. Туристически дейности не са позволени в границите на резервата.	Да се положат усилия за популяризиране на ценностите на резервата като място за опознаване на българската природа, научни и образователни дейности.

1.21.1.2. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите

Показател	Оценка	Препоръки
Оценка на дейностите по ползване на ресурсите.	Предвид статута на територията и заповедта за обявяването ѝ, в границите на резервата не е разрешено ползването на природни продукти, лов и др. Няма документирани нарушения на режимите и	Да се положат усилия за регламентиране и природосъобразно използване на горите, дивеча и другите природни продукти в прилежащите на резервата територии. Да се предвиди охрана за резервата.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Показател	Оценка	Препоръки
	начина на ползване на горите, дивеча и природните продукти.	
Необходимост от провеждане на санитарни дейности в горите, ако са установени проблеми.	Няма установена необходимост от провеждане на санитарни сечи и други санитарни дейности в рамките на резервата. Всички дейности, които се извършват в прилежащите територии са в съответствие с планираното в ЛУП. Няма установена необходимост от провеждането на специализирани мероприятия.	Няма препоръки
Нетипични и чуждоземни дървесни видове	Няма установени инвазивни видове на територията на резервата и прилежащите му територии.	Няма препоръки

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

1.21.2. Собственост

Показател	Оценка	Препоръки
Интереси на собствениците и ползвателите на земите и горите граничеши с Р при различните форми на собственост и ползване с оглед статута на Р.	Територията на Р е изключителна държавна собственост. Интересите на собствените в района не се нарушават.	Няма препоръки.
Възможности за привличане на частните собственици за изпълнение на целите и задачите на Плана.	Към момента частни собственици не участват в изпълнението на дейности по управление на резервата.	Включване на частни собственици при изпълнение на дейности за популяризиране на резервата, участието им при провеждане на акции по почистване на териториите, при провеждането на мониторинг и други.

1.21.3. Управление

Показател	Оценка	Препоръки
Степен на кадрова и материално-техническа осигуреност на РИОСВ - Бургас и на регионалните структури на МЗХ (ДЛС/ДГС) и ИАГ (РДГ) и необходимостта от разширяването им.	РИОСВ-Бургас разполага с минималното необходима материално-техническа обезпеченост. Експертният капацитет по отношение на управлението на Р е изцяло от служители на РИОСВ – Бургас.	Предвид големия брой защитени територии, които РИОСВ-Бургас управлява и интереса, който те представляват за обществеността, е необходимо увеличаване на човешкия ресурс, който е отговорен за управлението на ЗТ.
Оценка на установените връзки и взаимодействие на	Налице са добре установени връзки и	Необходимо е провеждането на регулярни срещи (ежегодни) за

Показател	Оценка	Препоръки
РИОСВ-Бургас с регионалните структури на МЗХ (ДЛС/ДГС) и ИАГ, общини, полиция, пожарна и др. и с неправителствени организации и необходимостта от разширяването им.	взаимодействие. Създаване на устойчива във времето схема на взаимодействие между РИОСВ Бургас, ДГС, ДЛС, Общините и Кметствата на територията, на които попада резервата по отношение на охраната на резервата; провеждане на образователни мероприятия; предприемането на противопожарни мерки и действия.	планиране на общи превантивни действия по отношение на Р.
Оценка на други органи или НПО, които изпълняват функции по: мониторинг на фактори на околната среда; обезпечаване сигурността и здравето на посетителите; борба с пожарите и други дейности (извън тези на РИОСВ и ДЛС/ДГС) на територията на Р.	Не са установени дейности от други органи или НПО, свързани с Р.	Създаване на устойчива във времето схема на взаимодействие. Включване на заинтересовани страни и НПО в дейностите по мониторинг, обезпечаване сигурността и здравето на посетителите, борба с пожарите и други.

1.21.4. Формиране на основните и на специфичните проблеми на територията

Резерватът изпълнява своите функции.

Основните и специфичните проблеми на територията, факторите и причините за тяхното възникване, са посочени в **Таблицата** по-долу:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

№	Констатирани проблеми	Фактори и причини за възникване на проблемите
Основни проблеми		
1	Състоянието на видовете и местообитанията е добро. Няма идентифициран значим проблем, който води до значимо нарушаване на целите и функциите на резервата.	Няма
Специфични проблеми		
1	Потенциална опасност от навлизане на инвазивни видове	Климатични промени, навлизане на инвазивни видове в прилежащите територии
2	Настъпването на храстовата и дървесната растителност в тревните съобщества	Естествените процеси на сукцесия

1.22. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

Оценка	Основание
Биологично разнообразие Висока оценка	<p>При растенията, от установените досега 296 вида, 7 вида са с консервационна значимост на национално ниво (сред тях три балкански ендемита). Реликтитните растения са 15 вида. Резерватната територия опазва специфична флора за района на Източна Стара планина, както и 8 природни местообитания, едно от които е приоритетно.</p> <p>При безгръбначните животни потенциалът на защитената територия не е много висок. Установени са 9 таксона водни безгръбначни животни и 144 таксона сухоземни безгръбначни животни или 0,53 % от известните видове у нас:</p> <p>19 редки, 15 ендемични вида - 4 български, 8 балкански и 3 балкански субендемита.</p> <p>В резервата се срещат 4 вида от ихтиофауната на страната. Установен е 1 балкански ендемичен вид риба.</p> <p>При земноводните и влечугите в резервата се срещат 41 % от</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Оценка	Основание
	<p>известните за България видове; два от видовете се считат за глациални реликти;</p> <p>От птиците се срещат 16,6 % от известните видове у нас;</p> <p>От бозайниците (без прилепи) се срещат 25 вида или 30,9 %;</p> <p>От прилепите се срещат 18 вида или 54,5 % от видовете в България.</p> <p>Установени са 8 природни местообитания, от които 1 приоритетно - 40A0* <i>Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества</i>.</p> <p>По доминантния подход са установени 17 типа растителни съобщества отнесени към 4 групи асоциации.</p> <p>По флористичния подход растителни съобщества са включени в система от 19 синтаксони от 4 класове: <i>Querc-Fagetea</i> Br.-Bl. et Vlieger 1937; <i>Quercetea pubescentis</i> (Oberd. 1948) Doing Kraft 1955; <i>Rhamno-Prunetea</i> Rivas Goday et Borja ex Tx. 1962 и Клас <i>Festuco-Brometea</i> Br.-Bl. et Tx. ex Soo 1947.</p>
<p>Място на обекта в Екологичната мрежа на страната</p>	<p>Резерват “Орлица” е включен в екологичната мрежа Натура 2000 - “Котленска планина” (код BG0000117) – 33 по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания както и 33 „Котленска планина” (код BG0002029) по Директивата за птиците 2009/147/ЕЕС.</p> <p>По Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания са включени 8 природни местообитания.</p> <p>На територията на резерват „Орлица“ до момента не са установени видове растения от Директивата за местообитанията.</p> <p>По двете Директиви общо са включени:</p> <p>8 вида сухоземни безгръбначни животни, 2 вида риби, 5 вида земноводни и влечуги (Прил.ІІ.), 13 вида бозайници (и прилепи) (Прил.ІІ.) по Дир. 92/43 на ЕС.</p> <p>24 вида птици (Прил.І.) от Дир. 2009/147 за опазване на дивите птици.</p>

Оценка	Основание
<p>Територия за съхранение на местообитания и видове с европейско и световно консервационно значение</p> <p>Ниска оценка</p>	<p>Видове със световна защита и значение:</p> <p>От растителните видове липсват с европейска и/или световна значимост.</p> <p>От фауната - Видове със световна защита и значение:</p> <p>балкански ендемити са 15 сухоземни безгръбначни вида.</p> <p>Световно защитени от Червения списък на IUCN:</p> <p>6 вида безгръбначни в категория VU и 6 вида в категория NT;</p> <p>4 вида риби са в категорията LC.</p> <p>4 вида земноводни и влечуги (VU и NT);</p> <p>1 вид птица;</p> <p>2 вид прилепи (VU), 4 вида (NT);</p> <p>1 вид бозайник – по CITES.</p> <p>Видове с европейска защита и значение:</p> <p>по Бернска конвенция:</p> <p>5 вида безгръбначни животни;</p> <p>25 вида земноводни и влечуги;</p> <p>63 вида птици;</p> <p>2 вида бозайници в (Прил. II) и 12 вида в (Прил. III);</p> <p>18 вида прилепи в (Прил. II) и 15 вида в (Прил. III).</p> <p>Видове включени в Дир. 92/43 на ЕС:</p> <p>8 вида безгръбначни животни (6 по Прил. II; 5 по Прил. III);</p> <p>2 вида риби;</p> <p>16 вида земноводни и влечуги;</p> <p>3 вида бозайници (без прилепи) (1 в Прил. II и 2 в Прил. IV.);</p> <p>18 вида прилепи (12 в Прил. II и 18 в Прил. IV.);</p> <p>24 вида птици - по Директива 2009/147;</p> <p>18 вида прилепи по Бонска конвенция.</p> <p>8 природни местообитания в Прилож. 1 на Дир. 92/43/ЕС, от които 1 е приоритетно.</p>
<p>Обект за</p>	<p>Направления, подходящи за провеждане на научно-</p>

Оценка	Основание
<p>образователни и научно-изследователски дейности</p> <p>Средна оценка</p>	<p>изследователски дейности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Инвентаризация и мониторинг на растителното разнообразие; 2. Научни изследвания върху биологични особености на консервационно значими видове висши растения; 3. Проучване на насоките на протичащите сукцесии в горските природни местообитания <p>Направления, подходящи за провеждане на образователни програми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опознаване на редки и застрашени растителни видове. Резерватът е подходящо място за запознаване с атрактивни редки растения – старо биле, жълт равнец и триниелистна самогризка; 2. Популяризиране на значението на резервата за опазване на флората на буковите гори в Източна Стара планина в България. 3. Популяризиране на съществуващите пътеки за посетители. 4. Повишаване информираността и познанието на местните хора за ценността и значимостта на природния комплекс.
<p>Ресурси</p> <p>обобщаваща оценка</p>	<p>– Резерватът предлага добри възможности за посещения с научна и познавателна цел и провеждане на научно изследователски дейности в типични, редки и консервационно значими местообитания и видове.</p>
<p>Територия</p> <p>възможности за развитие на туризъм и рекреация</p> <p>Ниска оценка</p>	<p>Статутът на ЗТ не позволява в границите ѝ да се развива туризъм.</p>

Ч А С Т 2: ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ

2.1.1. Определяне на главните цели

Определянето на дългосрочните цели и ограничения е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии и приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN.

Съгласно чл. 16. (2) от Закона за защитените територии резерватите се управляват с цел:

1. Запазване на естествения им характер;
2. Научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг;
3. Опазване на генетичните ресурси;
4. Запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки, ендемични и реликтни видове;
5. Развитие на мрежа от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания.

Съгласно “Насоки за управленски категории защитените територии” (IUCN) резерват “Орлица” попада в **Категория I - Строг природен резерват / Зона на дива природа: защитена територия, управлявана главно с научна или с цел опазване на дивата природа; Категория Ia - Строг природен резерват: защитена територия, управлявана главно с научна цел.**

Целта на тази категория защитена територия е:

- Опазване на местообитания, екосистеми и видове при възможно най-малка намеса;
- Поддържане на генетичните ресурси в състояние на динамично еволюционно развитие;
- Поддържане на текущите екологични процеси;
- Опазване на структурните особености на ландшафта или скални разкрития;
- Осигуряване на образци от природната среда за научни изследвания, екологичен мониторинг и с образователна цел, включително от ключови зони, до които достъпът е стриктно ограничен;
- Минимизиране на увреждането чрез внимателно планиране и провеждане на изследвания и други целесъобразни дейности;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- Ограничаване на широкия достъп.

Основният принцип при определяне на дългосрочните цели, е територията да бъде управлявана по такъв начин, че спазвайки българското законодателство да се осигурява опазване и поддържане на биоразнообразието в дългосрочен план.

Идентифицирани са главните цели на управление на резервата, в съответствие с нормативните изисквания, направената оценка и изискванията посочени в Заповедите за обявяване на защитената територия.

Главна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията

Опазване на съществуващото фитоценотично разнообразие на растителността и благоприятното природозащитно състояние на природните местообитания, включени в Приложение 1 на ЗБР.

Главна цел 2: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове

Запазване на естествените местообитания на популациите на реликтни, ендемични, редки и/или застрашени растителни видове.

Съхраняване на гъбното разнообразие на представителни образци от редки в национален и европейски мащаб местообитания.

Запазване на естествените местообитания на популациите на животински видове с висока консервационна тежест.

Главна цел 3: Опазване на естественото състояние и целостта на ландшафта

Недопускане разширяването на техническата инфраструктура в района на резервата, с единствено изключение на такава, която допринася за неговото опазване и управление.

2.1.2. Определяне на второстепенните цели

Второстепенна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на горите

Запазване на естествения характер на горските екосистеми.

Не се допуска намеса в горските екосистеми с изключение на потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети, в случаите регламентирани в ЗЗТ.

Поддържане на съществуващите пътеки за посетители.

Разкриване на потенциалната стойност и осигуряване на устойчиво развитие на

територията.

Второстепенна цел 2: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности

Организиране на комплексен мониторинг.

Повишаване екологичната култура на местното население и посетителите.

Подобряване и поддържане обществената информираност за възможностите, значимостта и ценността на резервата.

Създаване и поддържане на база данни.

Проучване на слабо познати организмови групи.

Поддържане на съществуващите пътеки за посетители.

Разкриване на потенциалната стойност и осигуряване на устойчиво развитие на територията.

Второстепенна цел 3: Институционално развитие

Към момента институционалното развитие по отношение на организация и управление на резервата е добро. Експертите отговорни за управлението на резервата са с добра квалификация и притежават необходимите знания за устойчиво управление. За постигане на целите на плана и устойчиво управление на територията на резервата е необходимо постоянно развитие, както на служителите, така и на управляващата институция като цяло, в това число и привличане на доброволци, експерти и местната общественост. Постигането на целта е възможно чрез изпълнението на следните дейности:

- Усъвършенстване на управлението чрез повишаване на квалификацията на служителите, имащи отношение към управлението на резервата;
- Постигане на дълготрайна подкрепа на местните общности за реализиране на целите на управлението;
- Разработване на проекти и развиване възможностите за привличане и работа с доброволци, особено такива от селищата около резервата;
- Постигане на дълготрайна подкрепа на ключови партньори за целите на консервацията и устойчивото развитие на територията.

2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ

Постигането на посочените главни и второстепенни цели зависи от множество фактори на средата (от естествен или антропогенен произход), които както могат да стимулират тяхното осъществяване, така и да ограничат постигането им.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Ограниченията и заплахите за постигане на главните и второстепенни цели, съответстват на направените констатации и оценки. Оценката е направена като се използват един или свободно съчетание на подходящи критерии.

По-долу са представени основните фактори (тенденции), които потенциално биха могли да окажат влияние на изпълнението на целите, идентифицирани в процеса на изготвяне на настоящия план за управление.

Те са разпределени като тенденции с антропогенен и естествен характер и са подредени по значимост.

2.2.1. Тенденции от естествен характер

Промени в климата, почвите, хидроложкия режим

Глобалното затопляне е трайна тенденция, водеща до промяна на климата в световен мащаб и съответно локалните условия на средата. Води и до промяна в климатичните и почвените условия, хидроложкия режим и другите абиотични компоненти на средата. При трайно проявление може да настъпи промяна във видовия състав, намаляване и дори изчезване на консервационно значими видове и местообитания. Явлението има негативно въздействие върху горското стопанство и други фактори за развитие на територията. По този начин се ограничава постигането на основните цели, свързани с опазването на консервационно значимите видове и местообитания.

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията	Ниско	Местообитания	Потенциално Повсеместно
Главна	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Ниско	Видове	Потенциално Повсеместно
Главна	Опазване на естественото състояние	Ниско	Местообитания	Потенциално Повсеместно

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
	и целостта на ландшафта			
Второстепенна	Опазване, поддържане или възстановяване на горите	Ниско	Видове Местообитания	Потенциално Повсеместно
Второстепенна	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	За хората	Потенциално Повсеместно
Второстепенна	Институционално развитие	Ниско	За хората	Потенциално Повсеместно

Природни бедствия (пожари, каламитети и други)

Горските пожари са едни от основните причини, които могат да доведат до значителни загуби на биологично разнообразие. Други природни бедствия, които могат да окажат влияние върху биологичното разнообразие и да доведат до неизпълнение на целите на резервата са ветровали, ветроломи, снеговали, снеголоми, и други.

Няма тенденция за развитие на каламитети в резерватната територия.

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията	Високо	Местообитания	Потенциално Повсеместно
Главна	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Високо	Видове	Потенциално Повсеместно
Главна	Опазване на естественото състояние и целостта на ландшафта	Високо	Местообитания	Потенциално Локално
Второстепенна	Опазване,			

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
	поддържане или възстановяване на горите	Високо	Видове Местообитания	Потенциално Повсеместно
Второстепенна	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Средно	За хората	Потенциално Локално
Второстепенна	Институционално развитие	Ниско	За хората	Потенциално Локално

Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.

Тясната специализация към местообитания и хранителна база, слабата репродуктивност и късният матуритет на част от приоритетните видове, междувидовата конкуренция, изолация, каламитетите, конкуренцията за хранителна база, промяна в протичането на естествените сукцесии, като цяло затруднява тяхното опазване. Явява се ограничител за постигане на основните консервационни цели.

По същия начин уязвимостта на приоритетни видове хабитати и различни групи - гъбна, водораслова, мъхова флора и на голяма част от безгръбначната фауна и земноводните, са тясно свързани с микроклимата в резервата и ще изисква значително повече усилия за тяхното опазване, свързани с допълнителни мерки.

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията	Високо	Местообитания	Потенциално Повсеместно
Главна	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Средно	Видове	Потенциално Повсеместно
Главна	Опазване на естественото състояние и целостта на	Ниско	Местообитания	Потенциално Потенциално

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
	ландшафта			
Второстепенна	Опазване, поддържане или възстановяване на горите	Ниско	Видове Местообитания	Потенциално Локално
Второстепенна	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	За хората	Потенциално Потенциално
Второстепенна	Институционално развитие	-	-	-

2.2.2. Тенденции от антропогенен характер

2.2.2.1. Конкретно установени в резервата заплахи или тенденции от антропогенен характер, възпиращи постигането на някои от главните или второстепенните цели

Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитанията

В резервата няма условия за развитие на ерозия, нарушения на ландшафта и установени увредени местообитания.

Въздействието е само ниско, засягащо местообитанията, потенциално.

Браконьерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паща и др.

Няма съставени актове за браконьерство и нерегламентирани сечи в границите на резервата.

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
Главна	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията	Ниско	Местообитания, Видове	Локално Потенциално
Главна	Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Ниско	Видове	Локално Потенциално
Главна	Опазване на естественото състояние	Ниско	Местообитания	Локално Потенциално

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Тип цел	Цел	Степен на въздействие	Обект на въздействие	Обхват на въздействие
	и целостта на ландшафта			
Второстепенна	Опазване, поддържане или възстановяване на горите	Високо	Местообитания, Видове	Локално Потенциално
Второстепенна	Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Ниско	За хората	Потенциално
Второстепенна	Институционално развитие	-	-	-

Замърсяване, шум

В близост до резервата няма условия за генериране на емисии, битови отпадъци и шум, които биха повлияли негативно върху целите на опазване. Няма тенденция за замърсяване с отпадъци или генериране на шум, която да доведе до негативно влияние върху резервата.

Въздействието е само ниско, засягащо видовете, потенциално.

Воден баланс

Няма условия за нарушаване на водния режим.

2.2.2.2. Ограничения и тенденции извън резервата

Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии

Не се прилагат дейности в селското и горското стопанство, които могат да окажат влияние върху биологичното разнообразие. Не съществува опасност за обитаващите растителни и животински видове в резервата и съседните територии.

В околностите на резервата се практикува събиране на диворастващи гъби с търговска цел, което създава вероятност от ползване на популации на гъби и в резерватната територия, а по този начин и потенциално отрицателно влияние върху тях.

По отношение на практиките в селското и горското стопанство - няма установени негативни тенденции.

Предвиждания на регионални и местни планове и програми

Предвижданията на регионални и местни планове и програми свързани с увеличаване на антропогенния натиск могат да доведат до намаляване на екологичната стойност на района и да доведат до загуба на биологично разнообразие. В конкретния случай, до момента, в близост няма одобрен ОУП или ПУП, които биха довели до

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

негативно влияние върху предмета и целите на резервата.

По отношение на предвижданията на регионални и местни планове и програми въздействието не е установено.

Ниво на знанията и опита на местно ниво

Недостатъчното ниво на знания и опит много често е в основата на неправилното отношение спрямо природата, което от своя страна води до намаляване на популациите на видове и местообитания, унищожаване на животни и растения от приоритетни и други видове. Ограничението въздейства върху постигането както на консервационните цели, така и на целите на устойчивото развитие.

Въздействието е средно, по отношение на видове и местообитания, потенциално.

Инфраструктура

Няма установени негативни тенденции.

Административни, финансови и др.

Няма установени негативни тенденции.

Прекомерен туристически натиск

Няма установени негативни тенденции.

2.2.3. *Други ограничения и тенденции*

Няма установени други ограничения и тенденции, които биха били заплаха за изпълнение на целите, заложиени в плана.

ВТОРА ОЦЕНКА

2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ

Въздействието на ограниченията, които имат естествен характер може да доведе до промяна на местообитанията, загуба на видовото разнообразие - на индивидуално ниво (намаляване числеността); на групово ниво - намаляване на броя на популациите; на видово ниво - до евентуално изчезване (за резервата) на даден вид. При трайно проявление е възможна промяна в екосистемното и ландшафтно разнообразие.

Въздействието на антропогенните ограничения, като пряко унищожаване на видове, може да доведе до нарушаване на естествената стабилност на структурите на популациите от едри и дребни бозайници в дългосрочен план, и за поддържане на цялостния баланс в екосистемата. Липсата на достатъчно познания върху разпространението, числеността и динамиката на популациите на видовете не дават възможност за провеждане на мониторинг върху тяхното състояние и вземане на адекватни мерки за тяхното опазване. Недостатъчната екологична култура често е в основата на отрицателното поведение в природата, а това води до унищожаване на растения и животни.

В таблицата по-долу е дадена оценка на въздействието на ограниченията/тенденциите върху главните и второстепенни цели. Въздействията са оценени по значимост, обхват и честота. Представени са и мерки за справяне с неблагоприятните тенденции.

Оценката на ограниченията е направена по следната скала:

Значимост	Незначително	Средно	Значително
Обхват	Потенциално	Локално	Повсеместно
Честота	Рядко	Периодично	Постоянно

Като част от плана за управление са предвидени за реализация проекти, които са степенувани по приоритетност, в съответствие с направената оценка на ограниченията в таблицата по-долу.

С по-висок приоритет са проекти, които биха довели до ограничаване на въздействието на ограничения, които биха имали по-значимо негативно въздействие върху резервата.

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
Главна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на местообитанията	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	Незначително	Потенциално Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално и глобално ниво.
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Потенциално Повсеместно	Рядко	Спазване на изготвения противопожарен план.
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	Средно	Локално	Периодично	Мониторинг.
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитанията	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Мониторинг.
	Бракониерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	Незначително	Локално	Рядко	Засилен контрол.
	Замърсяване, шум	Незначително	Потенциално Локално	Рядко	Засилен контрол.
	Воден баланс	Средно	Потенциално Локално	Рядко	Недопускане на дейности в околните на резервата територии, които да доведат до промени във водния режим.
	Практики в селското,	Незначително	Потенциално	Рядко	Запазване на статута

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	горското и ловното стопанство и др. в съседните територии		Локално		на околните територии.
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми	Средно	Потенциално Локално	Постоянно	Прилагане на законоопределените процедури, съгласно ЗООС и ЗУТ по отношение на предвижданията на ОУП.
	Ниво на знанията и опита на местно ниво	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация, имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми.
	Инфраструктура	Средно	Локално Потенциално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за изпълнението на целите на опазване

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					на резервата.
	Административни, финансови и др.	Значително	Повсеместно	Периодично	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата. Търсене на допълнителни източници на финансиране.
	Прекомерен туристически натиск	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Спазване на условията за преминаване през резервата.
Главна цел 2: Опазване, поддържане или възстановяване на естествения характер и ненарушеност на популации на видове	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	Незначително	Потенциално Повсеместно	Постоянно	Управленски решения на локално и глобално ниво.
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Повсеместно	Рядко	Спазване на изготвения противопожарен план.
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	Средно	Локално	Постоянно	Мониторинг.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитанията	Средно	Потенциално Локално	Рядко	Мониторинг.
	Браконьерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	Незначително	Потенциално Локално	Рядко	Засилен контрол
	Замърсяване, шум	Незначително	Потенциално	Рядко	Засилен контрол. Недопускане на замърсяване с битови отпадъци.
	Воден баланс	Средно	Потенциално	Рядко	Недопускане на дейности в околните на резервата територии, които да доведат до промени във водния режим.
	Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии	Незначително	Потенциално Локално	Рядко	Запазване на статута на околните територии.
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми	Незначително	Локално Потенциално	Постоянно	Прилагане на законоопределените процедури, съгласно ЗООС и ЗУТ по отношение на предвижданията на

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					ОУП.
	Ниво на знанията и опита на местно ниво	Значително	Повсеместно	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация, имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми
	Инфраструктура	Средно	Локално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за изпълнението на целите.
	Административни, финансови и др.	Значително	Повсеместно	Периодично	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата. Търсене на допълнителни

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					източници на финансиране.
	Прекомерен туристически натиск	Незначително	Локално	Рядко	Спазване на условията за преминаване през резервата.
Главна цел 3: Опазване на естественото състояние и целостта на ландшафта	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	Незначително	Потенциално	Постоянно	Управленски решения на локално и глобално ниво.
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Потенциално	Рядко	Спазване на изготвения противопожарен план.
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Мониторинг.
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитанията	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Мониторинг.
	Бракониерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Засилен контрол.
	Замърсяване, шум	Незначително	Локално	Рядко	Засилен контрол.
	Воден баланс	Незначително	Потенциално	Рядко	Недопускане на

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
			Локално		дейности в околните на резервата територии, които да доведат до промени във водния режим.
	Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии	Незначително	Локално	Рядко	Запазване на статута на околните територии.
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми.	Незначително	Локално	Постоянно	Прилагане на законоопределените процедури, съгласно ЗООС и ЗУТ по отношение на предвижданията на ОУП. Мониторинг на туристопотока.
	Ниво на знанията и опита на местно ниво	Значително	Потенциално	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация, имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					програми.
	Инфраструктура	Средно	Локално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за изпълнението на целите.
	Административни, финансови и др.	Незначително	Локално	Рядко	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на резервата.
	Прекомерен туристически натиск.	Незначително	Потенциално	Рядко	Спазване на условията за преминаване през резервата.
Второстепенна цел 1: Опазване, поддържане или възстановяване на горите	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	Незначително	Потенциално	Постоянно	Управленски решения на локално и глобално ниво.
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	Значително	Потенциално	Рядко	Спазване на изготвения противопожарен план.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Мониторинг.
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитанията.	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Мониторинг.
	Бракониерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	Незначително	Локално Потенциално	Рядко	Засилен контрол.
	Замърсяване, шум	Незначително	Локално	Рядко	Засилен контрол.
	Воден баланс	Незначително	Локално	Рядко	Недопускане на дейности в околните на резервата територии, които да доведат до промени във водния режим.
	Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии.	Незначително	Локално	Рядко	Запазване на статута на околните територии.
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми.	Незначително	Локално	Постоянно	Прилагане на законоопределените процедури, съгласно ЗООС и ЗУТ по отношение на

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					предвижданията на ОУП. Мониторинг на туристопотока.
	Ниво на знанията и опита на местно ниво.	Значително	Потенциално	Постоянно	Повишаване на капацитета на местната администрация, имаща отношение към управлението и опазването на резервата. Провеждане на образователни програми.
	Инфраструктура	Средно	Локално	Постоянно	Недопускане изграждането на инфраструктура, освен такава, която спомага за изпълнението на целите.
	Административни, финансови и др.	Незначително	Локално	Рядко	Постоянно повишаване на квалификацията на експертите, имащи отношение към управлението на

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
					резервата.
	Прекомерен туристически натиск.	Незначително	Потенциално	Рядко	Спазване на условията за преминаване през резервата.
Второстепенна цел 2: Създаване на условия за развитие на научни и образователни дейности	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	-	-	-	-
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други)	-	-	-	-
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация и др.	-	-	-	-
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитанията.	-	-	-	-
	Бракониерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	Незначително	Потенциално	Рядко	Засилен контрол.
	Замърсяване, шум.	Незначително	Потенциално	Рядко	Недопускане на замърсяване. Засилен контрол.
	Воден баланс	-	-	-	-
	Практики в селското,	-	-	-	-

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	горското и ловното стопанство и др. в съседните територии.				
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми	-	-	-	-
	Ниво на знанията и опита на местно ниво	-	-	-	-
	Инфраструктура	-	-	-	-
	Административни, финансови и др.	Значително	Потенциално	Рядко	Полагане на усилия за осигуряване на необходимото финансиране за текущи научни изследвания и образователни дейности.
	Прекомерен туристически натиск.	Незначително	Потенциално	Рядко	Няма.
Второстепенна цел 3: Институционално развитие	Промени в климата, почвите, хидроложкия режим	-	-	-	-
	Природни бедствия (пожари, каламитети и други).	-	-	-	-
	Сукцесии, междувидова конкуренция, изолация	-	-	-	-

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Цел	Ограничения	Значимост	Обхват	Честота	Мерки за преодоляване на ограниченията
	и др.				
	Ерозия, нарушаване на ландшафта, увреждане условията на местообитанията	-	-	-	-
	Бракониерство по горите, лова, риболова и ползване на ресурси – билки, паша и др.	-	-	-	-
	Замърсяване, шум	-	-	-	-
	Воден баланс	-	-	-	-
	Практики в селското, горското и ловното стопанство и др. в съседните територии	-	-	-	-
	Предвиждания на регионални и местни планове и програми	-	-	-	-
	Ниво на знанията и опита на местно ниво	-	-	-	-
	Инфраструктура	-	-	-	-
	Административни, финансови и др.	Значително	Потенциално	Рядко	Повишаване на капацитета и осигуряване на необходимото финансиране.
	Прекомерен туристически натиск	-	-	-	-

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

2.4.1. Потенциал на територията по отношение консервация на хабитати и видове при установен модел и режим на ниво на подпочвени води и заливане

Оценка на потенциала	Основание
<p>Опазване на биологичното разнообразие -</p> <p>Защитената територия притежава висок потенциал за опазване на биологичното разнообразие.</p>	<p>Опазването на биологичното разнообразие е необходимо и изключително важно условие за устойчивостта на природните системи. Биотата на резервата включва организми, които изпълняват важни екологични функции в голям брой процеси.</p> <p>Изследвания свързани с изучаване на биологично разнообразие и неговото опазване, в конкретни и специфични райони, каквито са резерватите ще запълни празнотите, които съществуват относно недостатъчната информация за видовото богатство, разпространението, плътността и динамиката на популациите от представители на различни таксономични групи; въздействието и последиците от различни антропогенни заплахи за биологичното разнообразие, както и мерки за смекчаване на това въздействие. Необходим е дългосрочен биологичен мониторинг и екологични изследвания, особено по отношение на видовете, представени в ЧК на България.</p> <p>Потенциалът на ЗТ се изразява във:</p> <p>Видове със световна защита и значение:</p> <p>От фауната - в резервата са установени 4 български, 8 балкански, и 3 балкански субендемични безгръбначни и 1 балкански ендемичен вид риба.</p> <p>12 вида сухоземни безгръбначни животни, 4 вида земноводни и влечуги, 1 вид птица и 6 вида бозайници – защитени по IUCN (VU, NT);</p> <p>2 вида земноводни и влечуги, 15 вида птици и 2 вида</p>

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Оценка на потенциала	Основание
	<p>бозайници, по CITES.</p> <p>Видове с европейска защита и значение:</p> <p>5 вида безгръбначни животни, 25 вида земноводни и влечуги, 62 вида птици и 32 вида бозайници, са включени в Бернската конвенция.</p> <p>8 вида безгръбначни животни, 2 вида риби; 16 вида земноводни и влечуги, 21 вида бозайници - по Дир.92/43 на ЕС по местообитанията и 24 вида птици са в Прил. I на Дир. 2009/147/ЕО.</p> <p>18 вида бозайници по Бонска конвенция.</p> <p>Природни местообитания – 8 типа вкл. в Прил. 1 към Дир. 92/23/ЕЕС.</p>

2.4.2. Потенциални възможности за развитие на научно-познавателен туризъм и други рекреационни дейности на местно, национално и международно ниво.

Оценка на потенциала	Основание
<p>Територии с възможност за развитие на рекреационни дейности – спорт, познавателен туризъм.</p> <p>Ниска оценка.</p>	<p>Съгласно нормативната уредба, в ЗТ не е позволена туристическа дейност.</p> <p>Местоположението на резерват “Орлица” е трудно достъпно. Липсва надеждна маркировка и информационни табели.</p>

2.4.3. Други

Оценка на потенциала	Основание
<p>Източник на ползи за местното население -</p> <p>Дейности, свързани с използване на потенциалните възможности на територията.</p> <p>Средна оценка.</p>	<p>Резерват “Орлица” е територия, в която намират местообитание част от ловните бозайници в района. По този начин територията допринася косвена полза за местното население за поддържане на оптимална численост на тези ресурсни видове.</p>

ЧАСТ 3: РЕЖИМИ, НОРМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

3.1. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ

Предложените режими и норми са определени на базата на нормативно определени изисквания и аналитичната информация и оценки, представени в Част 1. Тяхното налагане цели преодоляване или ограничаване на въздействието на заплахите, идентифицирани в Част 2, осигуряване на условия за контрол и взимане на гъвкави управленски решения.

3.1.1. Териториално разположение на зони съобразно спецификата и целите на резервата

С цел осъществяване на дългосрочните цели на Плана за управление, територията на резерват “Орлица” е разделена на 2 зони с определено функционално предназначение. В **Приложение № 18** е даден обхватът на предложените зони по подотдели.

ЗОНА А - Зона за опазване на консервационно значими видове и местообитания

Строго резерватна зона.

Обхват: Цялата територия на резервата с изключение на ивицата от 5 m по протежение на обособените две пътеки за посетители;

Площ: 565,67 ha

Функционално предназначение:

Съхраняване на ценни видове и природни местообитания;

Съхраняване на ценни ландшафти;

Научни наблюдения;

Събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;

Екологичен мониторинг.

ЗОНА Б - Зона регламентиран достъп по пътеки за посетители

Обхват: ивици с ширина 5 m, които обхващат регламентираните две пътеки за посетители и изградената посетителска инфраструктура

Площ: 1,25 ha

Функционално предназначение:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Посещения с познавателна цел

Наблюдение и обучение по възрастови групи и интереси

Посещения с научна цел.

3.2. РЕЖИМИ И НОРМИ

Режим на защитената територия, определен в ЗЗТ (обн. В ДВ ДВ. бр.133 от 11 Ноември 1998 г., посл. изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2014 г.):

чл. 16. (1) За резервати се обявяват образци от естествени екосистеми, включващи характерни и/или забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им.

(2) Резерватите се управляват с цел:

1. запазване на естествения им характер;
2. научна и образователна дейност и/или екологичен мониторинг;
3. опазване на генетичните ресурси;
4. запазване на естествени местообитания и на популациите на защитени редки, ендемитни и реликтни видове;
5. развитие на мрежа от представителни за България и Европа екосистеми и застрашени местообитания.

Чл. 17. (1) В резерватите се забраняват всякакви дейности, с изключение на:

1. тяхната охрана;
2. посещения с научна цел;
3. преминаването на хора по маркирани пътеки, включително с образователна цел;
4. събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите.
5. (нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., изм. - ДВ, бр. 77 от 2002 г.) потушаване на пожари и санитарни мероприятия в горите, увредени вследствие на природни бедствия и каламитети.

(2) Пътеките по ал. 1, т. 3 се определят със заповед на министъра на околната среда и водите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Посещенията по ал. 1, т. 2 и 4 се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 2000 г., доп. - ДВ, бр. 77 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г.) Санитарните мероприятия по ал. 1, т. 5 се извършват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

Режимът на резервата, определен с други нормативни документи – Заповеди, постановления и др.

Режимът на защитената територия е определен със следните Заповеди:

- *Заповед на КОПС при МС № 791 от 10.08.1984 г. за обявяване на резерват „Орлица“ и буферна зона към него - „в района на резервата се забраняват всякакви дейности, нарушаващи самобитния характер на природата“;*
- *Акт на МФ за изключителна държавна собственост № 226 от 15.05.1997г.*
- *Заповед на МОСВ № РД-1031 от 29.09.2004 г. за определяне на пътеки за посетители;*
- *Заповед на МОСВ № РД – 420 от 18.06.2007 за прекатегоризиране на буферната зона в защитена местност.*

Копие от посочените документи и режимите, които налагат, е представено в **Приложение №5.**

Режими и норми за всяка зона във връзка с провеждане на обучения, научни изследвания и мониторинг и други, свързани със спецификата на резервата

(1) Да не се допуска преминаване извън определените пътеки за посетители в Зона Б, с изключение за научни изследвания и извършването на мероприятия, позволени съгласно ЗЗГ.

(2) След провеждане на научни изследвания с използване на съоръжения и след приключване на наблюденията, да се демонтират и се възстановява изходното състояние.

(3) Изграждането на нагледната информационна система за резервата, свързана с маркировка, информационни табла, указателни табели и печатна информация се извършва съгласно утвърдени работни проекти и само в Зона Б на резервата.

(4) Предложенията за научно-изследователски дейности съдържат следните сведения:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- В случай на стартирали вече проекти се дава информация за досегашните постигнати резултати;
- Конкретно се формулира проблематиката в проекта и се посочва как той служи на целите на опазването;
- Методика на проучването.

(5) При провеждане на научни изследвания и мониторинг да се оставя екземпляр от разработките на разположение в РИОСВ-Бургас.

(6) Необходимите контролни наблюдения на територията на резервата да се извършват само пеш.

Допълнителни режими, норми, условия и препоръки за санитарните дейности, които се въвеждат с плана за управление, на основание на ЗЗТ

(7) Санитарни дейности да се извършват единствено при установяване на такава необходимост следствие от мониторинга на здравословното състояние или мониторинга на инвазивните видове и да не противоречат на ЗЗТ.

(8) Извършването на санитарни мероприятия да става след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица, издадено след положително научно становище от БАН и положително решение на Националния съвет по биологично разнообразие (към момента няма необходимост от извършване на санитарни дейности в границите на резервата).

(9) При извършване на санитарни дейности максимално да се ограничи използването на техника (включително МПС). По възможност да се прилагат ръчни методи (например ръчно пречупване на инвазивни видове).

Условия, свързани с разрешителни или съгласувателни режими за осъществяване на дейности, произтичащи от ЗЗТ

(10) Посещенията в зона Б да се осъществяват след съгласуване с министъра на околната среда и водите или с оправомощени от него длъжностни лица.

3.2.1. Строителство и инфраструктура

3.2.1.1. Забрани по строителството, произтичащи от нормативни документи - ЗЗТ и заповедите за обявяване.

(11) Строителството в границите на резервата е забранено.

(12) В Зона Б се допуска изработване и поставяне на елементи от информационната система:

- общи информационни табла със схема за обекта

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

- навес с общо информационно табло и кърт за информационни материали
- указателни табла за поведение
- информационни табла за растителни, гъбни и животински видове
- информационен плот
- указателни табла за посока
- пейки без облегалка
- навеси.

3.2.1.2. *Забрани, норми или препоръки, освен тези по т. 3.2.1.1., общовалидни за цялата територия на резервата.*

(13) Не е допустимо обособяване на допълнителни пътеки за посетители, освен нормативно регламентирани.

3.2.2. *Други режими и норми*

3.2.2.1. *Допълнителни режими, норми, условия или препоръки, по преценка на изпълнителите, извън тези по ресурсите и строителството*

(14) Няма ограничение на броя посетители в една група.

(15) Достъпът на посетители се ограничава в рамките на Зона Б. Не се допускат посетители в Зона А на резервата, освен с научна цел, охрана или за извършване на санитарни дейности.

(16) Забранява се палене на огън и бивакуване.

3.2.2.2. *Карта на функционалното зониране и режими в подходящ мащаб, отразяваща резултатите от направените оценки и въведени норми, режими, условия и препоръки за осъществяване на дейности.*

Карта на функционално зониране и режими е представена в Приложение № 3, Карта № 14.

ЧАСТ 4: ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

4.1.1. Основни направления на работа за 10 годишния период на действие на Плана, степенувани по приоритет

Отчитайки дългосрочните цели и фактори, които оказват влияние върху тяхното изпълнение, са формулирани следните **основни приоритети** по отношение на устройство, организация и управление през 10-годишния период на действие на Плана за управление на резерват “Орлица”:

- Координация на научни изследвания и публикации;
- Подобряване на условията за преминаване на посетители по нормативно определените пътеки, подновяване и добавяне на нови указателни табели;
- Природозащитно образование;
- Информационно осигуряване;
- Връзки с обществеността;
- Комплексен и дългосрочен мониторинг за опазване на биологичното разнообразие;
- Прилагане на законодателството и нормативната база.

4.1.2. Определяне на критериите за степенуване на приоритетите

Въз основа на определените приоритети, проектите са степенувани в тристепенна скала от 1 до 3, като с най висок приоритет е 1, а най–нисък - 3.

4.2. ПРОГРАМИ

С **Програмите** се постигат целите на управлението. За всяка от програмите са посочени **проекти**, които могат да се изпълняват през целия период на действие на Плана за управление.

4.2.1. Програма „Опазване и поддържане на биоразнообразието – местообитания и видове“.

Проекти по програмата

- Проучване на протичащите сукцесии в тревните и храстовите съобщества

4.2.2. Програма „Дейности в горите“.

Проекти по програмата

- Проучване на сукцесиите в буковите гори на резерват „Орлица“ и установяване на закономерности в естественото развитие на горските екосистеми.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

4.2.3. Програма „Научни изследвания и мониторинг“.

Проекти по програмата

- Мониторинг на растителни, гъбни и животински видове и приоритетни местообитания

- Мониторинг на санитарното състояние на горските насаждения

4.2.4. Програма „Развитие на посещения с научни и образователни цели“.

Проекти по програмата

- Поддържане на пътеките за посетители

4.2.5. Програма „Връзки с обществеността и образование“.

Проекти по програмата

- Развитие на партньорство на различни нива
- Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм за резервата.

4.2.6. Програма „Институционално развитие“.

Проекти по програмата

- Институционално развитие на РИОСВ и обучение на хората управляващи територията на резервата.

4.3. ПРОЕКТИ

4.3.1. Проект “Проучване на протичащите сукцесии в тревните и храстовите съобщества” – Приоритет 2

Цел:

Наблюдения върху охрастяването на откритите площи и влиянието върху ефемерите, ефемероидите, жълтият равнец (*Achillea clypeolata*) както и представителите на семейство Салепови.

Обект на прилагане:

Откритите площи в границите на резервата.

Метод:

Трансектни и точкови методи; преки и косвени; картиране.

Очакван резултат:

Оценка на въздействието на охрастяването върху ефемерите, ефемероидите, жълтият равнец (*Achillea clypeolata*) и представителите на семейство Салепови.

База за планиране при изготвяне на план за управление за следващия десетгодишен период.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

Срок за изпълнение:

2020 г.

4.3.2. Проект “Проучване на сукцесиите в буковите гори на резерват „Орлица“ и установяване на закономерности в естественото развитие на горските екосистеми” – Приоритет 3

Цел:

Набиране на информация относно състава и структурата на растителните съобщества и на екологични показатели на местообитанията. Попълване на пропуските в познанията за процесите, които протичат в горските екосистеми и създаване на база от данни за биологичното разнообразие в буковите гори с цел, оценка съвременното състояние на показателите на растителните съобщества с преобладаване на бук и на компоненти на техните местообитания.

Обект на прилагане: Природни местообитания *9130 Букови гори от типа Asperulo-Fagetum*, *9150 Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion)* и *91W0 Мизийски букови гори*.

Метод: Еколого-фитоценоотични методи в пробни площи, трансекти и екологични профили. Картиране на растителността и местообитанията.

Очакван резултат:

Определяне различията между трите типа букови местообитания. Анализиране на протичащите сукцесионни процеси и определяне на насоките на тяхното развитие. Разширяване на познанията за биологичното разнообразие на територията на резервата и създаване на база данни. Проектът ще допринесе за по-доброто разбиране на процесите протичащи в буковите екосистеми, като набраната и систематизирана информация ще спомогне постигане на основната цел - опазване на биологичното разнообразие.

Срок за изпълнение:

2020 – 2022 г.

4.3.3. Проект „Мониторинг на растителни, гъбни и животински видове и приоритетни местообитания“ – Приоритет 2

Цел:

Създаване на база данни и допълване на познанията за територията на резервата.

Обект на прилагане:

Растителни видове: популациите на консервационно значимите видове;

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Лечебни растения: Видовете лечебни растения с природозащитен статус и/или със специален режим на ползване и опазване;

Животински видове: редки и грабливи видове птици;

Природни местообитания *40A0* Субконтинентални пери-панонски храстови съобщества; 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества; 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове.*

Метод:

Растителни видове – трансектни и точкови методи; картиране, постоянни пробни площадки.

Животински видове – директни наблюдения, анкети и използване на фотокапани (неинвазивни методи, които се прилагат успешно при на редки, нощноактивни и горско живеещи обитатели.

Природни местообитания - Еколого-фитоценотични методи; картиране; постоянни площадки за наблюдение.

Очакван резултат:

Основа за вземане на управленски решения.

Срок за изпълнение:

2017-2025 г.

4.3.4. Проект „Мониторинг на санитарното състояние на горските насаждения“ – Приоритет 1

Цел:

Установяване на здравословното състояние на горските насаждения. Ежегодно проучване, което да служи за основа на предприемане на мерки, при необходимост.

Обект на прилагане:

9130 Букови гори от типа Asperulo-Fagetum; 9150 Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion); 91W0 Мизийски букови гори; 9180 Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове; 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори.

Метод:

Съгласно приета методика за оценка на здравословното състояние.

Очакван резултат:

Основа за вземане на управленски решения. Планиране на санитарни мероприятия, ако е необходимо на даден етап.

Срок за изпълнение:

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

2016-2025 г.

4.3.5. Проект „Поддържане на пътеките за посетители“ – Приоритет 2

Цел:

Поддържане на пътеките за посетители в добро състояние. Изграждане на интерпретативен маршрут за гъбите и редките растения на резервата.

Обект на прилагане:

Зона Б на резервата

Метод:

Почистване, маркиране и подобряване на пътеките, в съответствие със ЗЗТ.

Очакван резултат:

Подобряване на условията за посещения с научна и образователна цел.

Срок за изпълнение:

2016-2025 г.

4.3.6. Проект „Развитие на партньорство на различни нива“ – Приоритет 2

Цел:

Координация и сътрудничество при изготвяне и изпълнение на различни програми, свързани с развитието на посещения с научна и образователна цел.

Обект на прилагане:

Резерват „Орлица“

Метод:

Провеждане на срещи, организиране на проекти, изработка на планове и други документи.

Очакван резултат:

Провеждане на различни мероприятия с цел популяризиране на резервата.

Срок за изпълнение:

2016-2025 г.

4.3.7. Проект „Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм за резервата“ – Приоритет 3

Цел:

Популяризиране на резервата. Създаване на информационна база, спомагаща за популяризиране на ценностите на резервата за различни възрастови групи, вкл. ученици и студенти.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“

Обект на прилагане:

Резерват “Орлица“

Метод:

Издаване на нагледни материали, образователни пакети и заснемане на филм.

Очакван резултат:

Популяризиране на резервата

Срок за изпълнение:

2018 г.

4.3.8. Проект „Институционално развитие на РИОСВ и обучение на хората, управляващи територията на резервата“ – Приоритет 1

Цел:

Повишаване капацитета на служителите, отговорни за управлението на резервата.

Обект на прилагане:

Служители на РИОСВ-Бургас

Метод:

Посещения на обучения, научни конференции, образователни курсове, курсове за повишаване на квалификацията и други.

Очакван резултат:

Подобряване на управлението

Срок за изпълнение:

2016 – 2015 г.

4.4 ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ

Изброените оперативни дейности се отнасят до отговорностите на РИОСВ-Бургас по изпълнение на предвидените в Плана за управление програми и проекти. Те се изпълняват ежегодно в рамките на служебните задължения на служителите съгласно техните длъжностни характеристики.

При разработването на ежегодни планове за пожарна безопасност за горското стопанство, предварително се събира информация от отговорните служители. Тя включва пожароопасни места, състояние на съществуващите и необходимост от оборудване на нови депа и др.

Ежегодно се организира обучение и инструктаж на служители и доброволци преди началото на пожароопасния сезон. Организиран се съвместно с местните власти и

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

се провеждат със съответните служби на Национална служба по противопожарна и аварийна безопасност, МВР, Гражданска защита и др.

Ежегодно се разработва график за конкретните задачи и дейности, за които са осигурени партньори и средства за изпълнение и отговарят на определените в Част 3 режими, норми и препоръки.

Прилагането на програмите за мониторинг се извършва от служители или се възлага на външни изпълнители, в зависимост от техните компетенции, по предварително изготвени графици, съгласно Програмата за Комплексен мониторинг за опазване и поддържане на биоразнообразието.

За проекти, финансирани от външни донори и спонсори, след съгласуване по съответния ред, се определя експерт от РИОСВ, който следи тяхното изпълнение и резултатност. След приключване на всеки един проект или етап от него, той прави актуализация и на данните в ГИС. Създаването и поддържането на такава база данни може да се ползва от заинтересовани институции и от експерти, ангажирани с разширяване и доразвитие на информационната система.

Възможните допълнителни източници на финансиране са ОП “Околна среда”, Life+ и други. За постигане на желанния ефект (осигурено финансиране) е необходимо на базата на заложените проекти да се изработи качествено проектно приложение към съответната финансираща организация или фонд. За повишаване на ефективността на финансиране се определя експерт от РИОСВ-Бургас, който приоритетно да се занимава с кандидатстване по проекти. Задължително условие е експертът да притежава необходимите знания и опит за подготовка на качествено проектно предложение.

Работата в партньорство с местните правителствени и неправителствени организации предлага повече опит, познания и идеи. Целта е приемане на общи планове за действие и обмен на опит, разпространение на периодичен печатен и/или електронен бюлетин и др. Координира се от експерта за връзки с обществеността.

Основни партньори са общинските администрации, природозащитните екологични НПО, лесничействата, представители на търговски ориентиран и на социален туризъм, регионалните органи на РДВР, РИОСВ и други.

4.5 РАБОТЕН ПЛАН

4.5.1 Работен план за 3 години, включващ приоритетните проекти и задачи

В таблицата е предложен работен план за 3 години, разработен по приоритетни проекти и задачи.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Проекти и задачи	Срок за изпълнение	Работен план за три години			Етапи предвидени за първата година
		Година 1	Година 2	Година 3	
Проучване на протичащите сукцесии в тревните и храстовите съобщества	2020 г.	Организация на работа. Провеждане на теренни проучвания. Изготвяне на окончателен доклад.			Избор на обекти и приемане на методики за провеждане на теренните проучвания. Провеждане на теренни проучвания по направления. Изготвяне на междинен доклад.
Проучване на сукцесиите в буковите гори на резерват „Орлица“ и установяване на закономерности в естественото развитие на горските екосистеми.	2020 – 2022 г.	Организация на работа. Провеждане на теренни проучвания.	Провеждане на теренни проучвания. Изготвяне на отчет.	Провеждане на теренни проучвания. Изготвяне на отчет.	Избор на обекти и приемане на методики за провеждане на теренните проучвания. Провеждане на теренни проучвания по направления. Изготвяне на междинен доклад.
Мониторинг на растителни, гъбни и животински видове и приоритетни местообитания	2017-2025 г.	Организация на работа. Провеждане на теренни проучвания.	Провеждане на теренни проучвания. Изготвяне на отчет.	Провеждане на теренни проучвания. Изготвяне на отчет.	Избор на обекти и приемане на методики за провеждане на теренните проучвания. Провеждане на теренни проучвания по направления.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Проекти и задачи	Срок за изпълнение	Работен план за три години			Етапи предвидени за първата година
		Година 1	Година 2	Година 3	
		Изготвяне на отчет.			Изготвяне на междинен доклад.
Мониторинг на санитарното състояние на горските насаждения	2016-2025 г.	Организация на работа. Провеждане на теренни проучвания. Подготовка на отчет.	Провеждане на теренни проучвания. Подготовка на отчет.	Провеждане на теренни проучвания. Подготовка на отчет.	Избор на обекти. Провеждане на проучвания.
Поддържане на пътеките за посетители	2016-2025 г.	Провеждане на мероприятия по поддръжка на пътеките за посетители. Изграждане на интерпретативен маршрут за гъбите и редките растения на	Провеждане на мероприятия по поддръжка на пътеките за посетители.	Провеждане на мероприятия по поддръжка на пътеките за посетители.	Почистване на пътеките, възстановяване на маркировка и увредена инфраструктура

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Проекти и задачи	Срок за изпълнение	Работен план за три години			Етапи предвидени за първата година
		Година 1	Година 2	Година 3	
		резервата.			
Развитие на партньорство на различни нива	2016-2025 г.	Изготвяне на списък с потенциални партньори. Изграждане на партньорство.	Координация и сътрудничество при изготвяне и изпълнение на различни програми, свързани с развитието на научни и образователни дейности.	Координация и сътрудничество при изготвяне и изпълнение на различни програми, свързани с развитието на научни и образователни дейности.	Изготвяне на списъци с потенциални партньори, осъществяване на контакти; изграждане на партньорска мрежа. Планиране на общи дейности.
Издаване на брошури за резервата, разработване на разнообразни образователни пакети и заснемане на рекламен видеофилм за	2018 г.	Изготвяне на рекламни и образователни материали (брошури за			Изготвяне на рекламни и образователни материали (брошури за резервата). Заснемане на видеофилм.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

План за управление на резерват „Орлица“

Проекти и задачи	Срок за изпълнение	Работен план за три години			Етапи предвидени за първата година
		Година 1	Година 2	Година 3	
резервата		резервата). Заснемане на видеофилм.			
Институционално развитие на РИОСВ и обучение на хората, управляващи територията на резервата	2016 -2025 г.	Участие на отговорниците за управление на резервата в обучения, конференции и други.	Участие на отговорниците за управление на резервата в обучения, конференции и други. Охрана на територията.	Участие на отговорниците за управление на резервата в обучения, конференции и други. Охрана на територията.	Участие в поне едно обучение, научна конференция, свързана с управлението на ЗТ и опазване на биологичното разнообразие.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

ЧАСТ 5: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

5.1.1. Предвиден преглед на актуалността на поставените цели на управление на резервата и необходимост от корекции на петата година от влизане в сила на Плана, както и проверка доколко планираните и осъществени проекти и задачи ефективно водят до постигането на целите

Съгласно ЗЗТ (чл.55, ал.2) Планът за управление се актуализира на всеки 10 години.

5.1.2. Схема за извършване на прегледа, включваща участници и критерии

Процесът на изготвяне на актуализацията на Плана започва непосредствено след публичното обсъждане на втория четиригодишен период от действието на Плана. На базата на направения пълен преглед и ревизия се изготвя план за действие през останалите две години и задание за актуализация на Плана за управление. Самата актуализация приключва на десетата година от действието на първоначално приетия План.

5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ

В края на всяка година се извършва отчет за изпълнените задачи и проекти и тяхното значение за постигане на оперативните цели на Плана. Оценка на извършената работа и изразходваните средства и време по изпълнението на проектите се прави текущо през годината. Това позволява да се променят приоритетите при изпълнение на дейностите и да се пренасочват средства.

Оценката на изпълнението на проектите се включва в годишните отчети пред МОСВ и представлява база за съставянето на годишния план и бюджет за следващата година. Критериите, по които ще се извърши оценката на изпълнение на плана, са обобщени в схемата за текущ годишен преглед (**Приложение № 19**).

В годишния план се вземат предвид и писмено изразени законосъобразни становища и препоръки на всички партньори на РИОСВ и отделни заинтересовани физически и юридически лица. За тази цел е необходимо създаване на “Приемна” или “Пощенска кутия” към РИОСВ за изразяване на мнения и препоръки. По отношение на състоянието на компонентите на околната среда, ежегодно да се представят доклади в РИОСВ за резултатите от мониторинговата дейност за всеки обект поотделно, в срок до месец март на следващата година, от оторизираната за това институция (организация) лице.

При констатиране отклонения от допустимите норми, да се предприемат мерки от РИОСВ за налагане на законовите санкции на виновната страна и спиране на дейности, довели до това замърсяване.

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

ПРИЛОЖЕНИЯ

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма “Околна среда 2007-2013 г.”

